

ปัญหาและแนวทางการพัฒนาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยในสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2

จุฑารัตน์ ห้างทอง

งานนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา
พฤษภาคม 2560
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยบูรพา

คณะกรรมการควบคุมงานนิพนธ์และคณะกรรมการสอบงานนิพนธ์ ได้พิจารณา
งานนิพนธ์ของ จุฑารัตน์ หึ่งทอง ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตาม
หลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ของมหาวิทยาลัยบูรพาได้

คณะกรรมการควบคุมงานนิพนธ์

.....อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภารดี อนันต์นาวิ)

คณะกรรมการสอบงานนิพนธ์

.....ประธาน
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ภารดี อนันต์นาวิ)

.....กรรมการ
(ดร.สถาพร พงษ์พิบูล)

.....กรรมการ
(ดร.ชนวิน ทองแพง)

คณะศึกษาศาสตร์อนุมัติให้รับงานนิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ของมหาวิทยาลัยบูรพา

.....คณบดีคณะศึกษาศาสตร์
(รองศาสตราจารย์ ดร.วิจิต สุรัตน์เรืองชัย)

วันที่ 19 เดือน พฤษภาคม พ.ศ. 2560

กิตติกรรมประกาศ

งานนิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จได้ด้วยดีเนื่องจากได้รับความกรุณาให้คำปรึกษาและช่วยแนะนำแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ อย่างดียิ่งจากผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภารดี อนันต์นำวี อาจารย์ที่ปรึกษาหลักงานนิพนธ์ ดร.สถาพร พฤษภูมิกุล และ ดร.ชนวิน ทองแพง กรรมการสอบงานนิพนธ์ ทำให้ผู้วิจัยได้รับแนวทางในการศึกษา ค้นคว้าหาความรู้และประสบการณ์อย่างกว้างขวางในการทำงานนิพนธ์ครั้งนี้ จึงขอกราบขอบพระคุณอย่างสูงมา ณ โอกาสนี้

ขอขอบคุณผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 3 ท่าน ดังปรากฏชื่อในงานนิพนธ์ฉบับนี้ที่ได้ให้ความกรุณาและอนุเคราะห์ในการตรวจสอบความเที่ยงตรงของแบบสอบถาม และขอขอบคุณผู้บริหารและครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2 ที่ให้ความอนุเคราะห์ในการตอบแบบสอบถามให้ความร่วมมือเป็นอย่างดี

คุณค่าและประโยชน์ของงานนิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบเป็นกตัญญูกตเวทีแด่บิดามารดา ครูอาจารย์ ผู้มีอุปการคุณ และพี่น้องทุกท่านที่ได้ส่งเสริมและสนับสนุนช่วยเหลือมาโดยตลอด และเป็นกำลังใจสำคัญอย่างยิ่งในการทำงานนิพนธ์ฉบับนี้ให้สำเร็จด้วยดี

จุฑารัตน์ ห้างทอง

58920826: สาขาวิชา: การบริหารการศึกษา; กศ.ม. (การบริหารการศึกษา)

คำสำคัญ: ปัญหาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย/ แนวทางการพัฒนาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย/
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2

จุฬารัตน์ หึงทอง: ปัญหาและแนวทางการพัฒนาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยในสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2 (PROBLEMS AND GUIDED
DEVELOPMENT OF EDUCATION MANAGEMENT EARLY CHILDHOOD IN SCHOOLS
UNDER THE CHONBURI PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 2)
คณะกรรมการควบคุมงานนิพนธ์: ภาณี อนันต์นารี, กศ.ค. 113 หน้า. ปี พ.ศ. 2560.

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบปัญหาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย
ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2 จำแนกตามสาขาที่จบ
การศึกษา ประสบการณ์สอนในระดับปฐมวัย และขนาดของสถานศึกษา และศึกษาแนวทางการพัฒนา
การจัดการศึกษาระดับปฐมวัยในสถานศึกษา ประกอบด้วย 5 ด้าน ได้แก่ ด้านการสร้างหลักสูตร
ที่เหมาะสม ด้านการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้ของเด็ก ด้านจัดกิจกรรมที่ส่งเสริม
พัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก ด้านประเมินพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก และด้านความสัมพันธ์
ระหว่างบ้านและสถานศึกษา กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูผู้สอนระดับปฐมวัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2 จำนวน 159 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
เป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถามระหว่าง
.28-.80 และค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .96 สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$)
ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) การทดสอบค่าที (t -test) และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว
(One-way ANOVA) และทดสอบรายคู่โดยวิธี LSD

ผลการวิจัย พบว่า

1. ปัญหาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาชลบุรี เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง
2. เปรียบเทียบปัญหาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2 จำแนกตามสาขาวิชาที่จบการศึกษา ขนาดของสถานศึกษา
และจำแนกประสบการณ์ในการสอนระดับปฐมวัย โดยรวมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ
3. แนวทางการพัฒนาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2 ด้านการสร้างหลักสูตรที่เหมาะสม ควรจัดประสบการณ์ให้เหมาะสม
กับความต้องการ ด้านการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก ควรจัดสภาพแวดล้อมที่สนอง
ความต้องการ ความสนใจ และพัฒนาการของเด็ก ด้านการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้
ของเด็ก ควรส่งเสริมกระบวนการสังเกตการฟัง และการกล้าแสดงออก ด้านประเมินพัฒนาการและ
การเรียนรู้ของเด็ก ควรประเมินพัฒนาการเด็กอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ และด้านความสัมพันธ์ระหว่าง
บ้านและสถานศึกษา สถานศึกษาควรแจ้งข่าวสารต่าง ๆ ให้ผู้ปกครองทราบ

58920826: MAJOR: EDUCATIONAL ADMINISTRATION; M.Ed. (EDUCATIONAL ADMINISTRATION)

KEYWORDS: PROBLEMS EDUCATION MANAGEMENT EARLY CHILDHOOD/ THE GUIDED DEVELOPMENT OF EDUCATION MANAGEMENT EARLY CHILDHOOD/ THE CHONBURI PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 2.

JUTHARAT HINGTHONG: PROBLEMS AND GUIDED DEVELOPMENT OF EDUCATION MANAGEMENT EARLY CHILDHOOD IN SCHOOLS UNDER THE CHONBURI PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 2. ADVISORY COMMITTEE: PARADEE ANANNAWEE, Ed.D. 113 P. 2017.

The purposes of this research were to study and compare problems education management early childhood in Schools Under the Chonburi Primary Educational Service Area Office 2 and the study guided development of education management early childhood in schools as classified by graduation, teaching experiences early childhood, and school size components five aspects: the curriculum building appropriate, the environment building for early childhood learning, the activities promote development for early childhood learning, the evaluation development and early childhood learning, and the relation between home and schools. The samples consisted of 159 early childhood teachers from Schools Under the Chonburi Primary Educational Service Area Office 2. The research instrument employed for the data collection was a set of five rating-scale questionnaires which the discrimination was .28-.80 and the coefficient reliability was .96. The statistics in the study were mean, standard deviation, *t*-test, One-way ANOVA and LSD (Least Significant Difference).

The results of the study were as follows:

1. The problems education management early childhood in Schools Under the Chonburi Primary Educational Service Area Office 2 was rated at medium level.
2. The comparing of problems education management early childhood in Schools Under the Chonburi Primary Educational Service Area Office 2 as classified by graduation, teaching experiences early childhood, and school size in overall was not statically significant difference.
3. The guided development of education management early childhood in Schools Under the Chonburi Primary Educational Service Area Office 2 as follows: the curriculum building appropriate by should to set experiences appropriate with needs early childhood children , the environment building for early childhood learning by set environment for respond to needs, interest, and early childhood children development, the activities promote development for early childhood learning by promote observation process, listening, and assertive, the evaluation development for early childhood learning by assessment early childhood children development to continuous and uniformity and the relation between home and school by report news for parents.

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
สารบัญ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	ช
สารบัญภาพ.....	ฉ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	3
คำถามในการวิจัย.....	3
สมมติฐานของการวิจัย.....	4
กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	4
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย.....	5
ขอบเขตของการวิจัย.....	6
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	7
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	10
สภาพการจัดการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2	10
หลักสูตรการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย พุทธศักราช 2546.....	13
แนวการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย.....	22
การจัดการศึกษาระดับปฐมวัย.....	24
ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย.....	38
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	40
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	49
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	49
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	50
การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	50
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	52

สารบัญ

บทที่	หน้า
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	52
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	53
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	54
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	54
ลำดับขั้นการวิเคราะห์ข้อมูล.....	54
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	55
5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	78
สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	78
อภิปรายผล.....	81
ข้อเสนอแนะ.....	88
บรรณานุกรม.....	90
ภาคผนวก.....	96
ภาคผนวก ก.....	97
ภาคผนวก ข.....	101
ภาคผนวก ค.....	111
ประวัติย่อของผู้วิจัย.....	113

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1	โครงสร้างหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546..... 17
2	ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย จำแนกตามขนาดสถานศึกษา..... 49
3	ข้อมูลทั่วไปของครูผู้สอนในระดับปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2 จำแนกตามสาขาวิชาที่จบการศึกษา ประสบการณ์ในการสอนระดับปฐมวัย และขนาดสถานศึกษา..... 55
4	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับ และอันดับ ปัญหาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2 โดยรวม..... 56
5	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับ และอันดับ ปัญหาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2 ด้านการสร้างหลักสูตรที่เหมาะสม..... 57
6	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับ และอันดับ ปัญหาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2 ด้านการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก..... 58
7	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับ และอันดับ ปัญหาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2 ด้านการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก..... 59
8	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับ และอันดับ ปัญหาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2 ด้านการประเมินพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก..... 61
9	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับ และอันดับ ปัญหาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2 ด้านความสัมพันธ์ระหว่างบ้าน และสถานศึกษา..... 62
10	ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับ และอันดับ ปัญหาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2 จำแนกตามสาขาที่จบการศึกษา..... 63

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
11 การเปรียบเทียบปัญหาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2 จำแนกตามสาขาวิชาที่จบการศึกษา.....	64
12 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับ และอันดับ ปัญหาการจัดการศึกษาระดับ ปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2 จำแนกตามประสบการณ์การสอนในระดับปฐมวัย.....	65
13 การวิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อเปรียบเทียบปัญหาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2 จำแนกตามประสบการณ์ในการสอนระดับปฐมวัย.....	67
14 การเปรียบเทียบปัญหาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2 จำแนกตามประสบการณ์ในการสอน ระดับปฐมวัย ด้านการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก.....	68
15 การเปรียบเทียบปัญหาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2 จำแนกตามประสบการณ์ในการสอน ระดับปฐมวัย ด้านการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก.....	69
16 การเปรียบเทียบปัญหาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2 จำแนกตามประสบการณ์ในการสอน ระดับปฐมวัย ด้านการประเมินพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก.....	69
17 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับ และอันดับ ปัญหาการจัดการศึกษาระดับ ปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2 จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา.....	71
18 การวิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อเปรียบเทียบปัญหาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2 จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา.....	72
19 ความถี่ ร้อยละ และอันดับที่ของแนวทางการพัฒนาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2 ด้านการสร้างหลักสูตรที่เหมาะสม.....	74

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
20 ความถี่ ร้อยละ และอันดับที่ของแนวทางการพัฒนาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2 ด้านการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก.....	74
21 ความถี่ ร้อยละ และอันดับที่ของแนวทางการพัฒนาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2 ด้านการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก.....	75
22 ความถี่ ร้อยละ และอันดับที่ของแนวทางการพัฒนาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2 ด้านประเมินพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก.....	76
23 ความถี่ ร้อยละ และอันดับที่ของแนวทางการพัฒนาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2 ด้านความสัมพันธ์ระหว่างบ้านและสถานศึกษา.....	77
24 ค่าอำนาจจำแนกและค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม.....	112

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
1 กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	5

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2533 ได้ให้ความสำคัญกับการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพคน ในมาตรา 6 การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรม วัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข และมาตรา 7 ในกระบวนการเรียนรู้ต้องมุ่งปลูกฝังจิตสำนึกที่ถูกต้องเกี่ยวกับการเมือง การปกครองในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข รู้จักรักษา และส่งเสริมสิทธิหน้าที่เสรีภาพ ความเคารพกฎหมาย ความเสมอภาค และศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ มีความภาคภูมิใจ ในความเป็นไทย รู้จักรักษาผลประโยชน์ส่วนรวม และของประเทศชาติ รวมทั้งส่งเสริมศาสนา ศิลปะ วัฒนธรรมของชาติ การกีฬา ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทย และความรู้อันเป็นสากล ตลอดจนอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีความสามารถในการประกอบอาชีพ รู้จักพึ่งตนเอง มีความริเริ่มสร้างสรรค์ใฝ่รู้ และเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง (สำนักงานคณะกรรมการ กฤษฎีกา, 2542, หน้า 3-4)

การพัฒนาเด็กปฐมวัยซึ่งเป็นรากฐานของการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ เนื่องจากเป็นช่วง สมองที่มีการพัฒนาสูงสุด การให้ความสำคัญกับการจัดการเรียนรู้ เพื่อปลูกฝังทั้งในด้านการพัฒนา สติปัญญา และอารมณ์ จึงเป็นสิ่งสำคัญที่จะหล่อหลอมให้เด็กเจริญเติบโตเป็นทรัพยากรที่มีคุณภาพ ต่อไป (กระทรวงศึกษาธิการ, 2552) บริหารการจัดการศึกษา พบปัญหาหลายประการจากรายงาน ความก้าวหน้าการจัดการเรียนรู้ระดับปฐมวัย ปี พ.ศ. 2551-2552 เป็นเรื่องบทบาท บางแห่งไม่มีการนิเทศขนาดบทบาทของการเป็นผู้นำในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา ไม่มีการกำหนดติดตาม ให้มีการประกันคุณภาพในสถานศึกษา และนำผลจากการประเมิน ไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพเด็ก ไม่มีบทบาทในการกำหนด ติดตาม ให้มีการกำหนดหลักสูตรไปใช้ในการพัฒนาคุณภาพเด็ก ไม่มี บทบาท ในการกำกับติดตาม ให้มีการประเมินการนำหลักสูตรไปใช้ เป็นต้น ในเรื่องของการเชื่อมต่อ หลักสูตร ผู้บริหารไม่ได้จัดให้มีการพบปะในการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองและครู ขาดการให้ ความร่วมมือในการระดมการแก้ปัญหาเกี่ยวกับการพัฒนาของเด็ก การบริหารการจัดการหลักสูตร พบปัญหาบางประการในบางแห่ง เช่น การอนุมัติการใช้หลักสูตรต่อคณะกรรมการ สถานศึกษา ขึ้นพื้นฐานน้อย สถานศึกษาไม่มีการจัดให้มีการวิจัยเพื่อพัฒนาหลักสูตร และการจัดการเรียนรู้

ซึ่งเป็นปัญหาใหญ่ในภูมิภาค และไม่มีการประเมินผลการใช้หลักสูตรเพื่อการนำไปปรับปรุงพัฒนาหลักสูตรให้ทันสมัย สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน ชุมชน และท้องถิ่นอย่างต่อเนื่อง ขาดการวางแผนในการกำหนดหลักสูตร การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การประเมินผลปฐมวัยการเรียนรู้ การประเมิน ผลการเรียนรู้ไม่มีการจัดทำแผนการจัดประสบการณ์ที่เน้นเด็กเป็นสำคัญ ในด้านการจัดบริหารจัดการทั่วไปของสถานศึกษาปฐมวัย พบว่า มีการดำเนินการในบางประการน้อย เช่น ไม่มีการนิเทศ กำกับ ติดตาม (รายงานความก้าวหน้าการจัดการเรียนรู้ระดับปฐมวัย ปี พ.ศ. 2551-2552) และประเมินผลการดำเนินการอย่างต่อเนื่อง ไม่มีโครงสร้างบริหารที่ชัดเจน ไม่มีคู่มือปฏิบัติงาน ธรรมนูญสถานศึกษาเทคโนโลยี และระบบข้อมูลสารสนเทศ รวมถึงไม่มีการพัฒนาบุคลากรอย่างทั่วถึงและต่อเนื่อง ไม่มีระบบการตรวจสอบ และรายงานคุณภาพที่เหมาะสม การกำหนดขอบข่ายสาระ กำกับ การตรวจสอบ และรายงานให้บุคคลเข้าใจ และดำเนินการตามระบบได้น้อย ด้านการบริหารทรัพยากรเพื่อการเรียนการสอนของเด็กปฐมวัย พบว่า ส่วนใหญ่มีปัญหา เช่น ไม่มีการจัดทำ และพัฒนาฐานข้อมูล ไม่มีการให้บริการข้อมูลสารสนเทศอย่างรวดเร็ว และทั่วถึง รวมทั้งไม่มีการร่วมมือกับองค์กรภายนอก (กระทรวงศึกษาธิการ, 2552)

สภาพปัญหาการจัดการศึกษาที่ผ่านมา พบว่า เด็กปฐมวัยมีการพัฒนาการทางสมองอยู่ในขั้นวิกฤติ (สายสุรี จุติกุล, 2542 อ้างถึงใน บุญชู อังสวัสดิ์, 2553) การประเมินคุณภาพมาตรฐานของสถานศึกษา พบว่า มีสถานศึกษาที่อยู่ในระดับดีเพียงร้อยละ 34.14 ผู้บริหารยังขาดการจัดการหลักสูตรการศึกษาที่เหมาะสม ขาดการนำมาตรฐานคุณภาพที่เหมาะสมไปใช้ ขาดกระบวนการผลิตและการฝึกอบรมบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเด็กปฐมวัยอย่างต่อเนื่องเป็นระบบและมีประสิทธิภาพ ขาดพัฒนาแหล่งเรียนรู้ทั้งด้านคุณภาพและปริมาณ 14 (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2553, หน้า 5, 49) ปัญหาเรื่องครู/ ครูพี่เลี้ยง สอนระดับปฐมวัยส่วนใหญ่มักใช้ครูอัตราจ้างที่มีคุณวุฒิต่ำไม่ได้จบการศึกษา หรือไม่ได้รับการอบรมเรื่องการจัดการเรียนการสอนระดับปฐมวัย รวมทั้งผู้บริหารสถานศึกษามักไม่ให้ความสำคัญ การจัดการศึกษาก่อนประถมศึกษา (ยศกมล เรืองสง่า, 2551)

สถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลบุรี เขต 2 มีสถานศึกษาที่จัดการศึกษาระดับปฐมวัย มีจำนวน 112 สถานศึกษา บริหารส่วนใหญ่ขาดบทบาทในการส่งเสริมคุณภาพในการบริหารงานการศึกษาปฐมวัย ขาดการบริหารงานเชื่อมต่อหลักสูตร การนำหลักสูตรไปใช้ และไม่มีการประเมินหลักสูตร ด้านการเรียนการสอน ครูผู้สอนปฐมวัยไม่จบตามสาขาปฐมวัย ทำให้มีปัญหาการจัดการศึกษา เนื่องจากไม่มีความรู้ความเข้าใจเพียงพอ ขาดการวางแผนในการกำหนดหน่วยการเรียนรู้ การจัดกิจกรรมไม่ครบทั้ง 6 กิจกรรม การประเมินผลพัฒนาการของเด็กไม่ครอบคลุมทั้ง 4 ด้าน ขาดการนำผลการประเมินไปปรับปรุงพัฒนาเด็กตามสภาพจริง การจัด

กิจกรรมไม่เน้นเด็กเป็นศูนย์กลาง การจัดทำแผนประสบการณ์ไม่สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษา ไม่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก สภาพแวดล้อมภายในและภายนอกไม่มีความพร้อมที่จะจัดกิจกรรม การเรียนการสอน ห้องเรียนไม่เพียงพอต่อจำนวนเด็ก มีลักษณะแออัดจนเกินไป สนามเด็กเล่น สภาพไม่เอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้ของเด็ก ชำรุด เสี่ยงหาย และขาดการปรับปรุงนักเรียนที่มีภาวะ ทูพโภชนาการ มีน้ำหนักส่วนสูงต่ำกว่าเกณฑ์ เนื่องจากมีฐานะยากจน ไม่ได้รับการส่งเสริม ด้านโภชนาการที่เหมาะสม และผู้ปกครองขาดความรู้ความเข้าใจในการเลี้ยงดูเอาใจใส่เด็กปฐมวัย ที่ถูกต้องและเหมาะสมกับวัย (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2, 2558)

จากสภาพและปัญหาดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยในฐานะที่เป็นผู้ปฏิบัติการสอนระดับปฐมวัย ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2 จึงมีความสนใจที่จะ ศึกษาปัญหาและแนวทางการพัฒนาของการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยในสถานศึกษาประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2 เพื่อเป็นแนวทางการบริหารการศึกษา ระดับปฐมวัยของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2 ให้ดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัญหาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2
2. เพื่อเปรียบเทียบปัญหาการจัดการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2 จำแนกตามสาขาที่จบการศึกษา ประสบการณ์ในการสอนระดับปฐมวัย และขนาดของสถานศึกษา
3. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2

คำถามในการวิจัย

1. ปัญหาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2 อยู่ในระดับใด
2. ปัญหาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาชลบุรี เขต 2 จำแนกตามสาขาวิชาที่จบการศึกษา ประสบการณ์ในการสอนระดับ ปฐมวัย และขนาดของสถานศึกษา แตกต่างกันหรือไม่

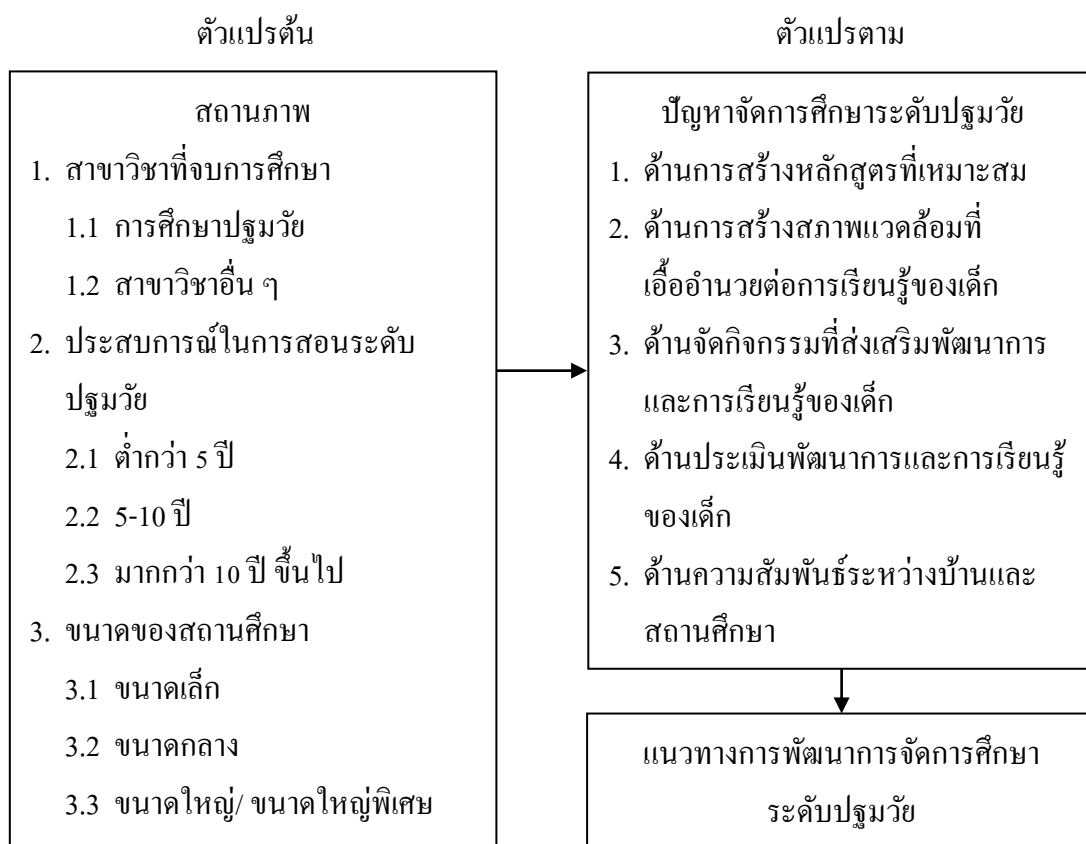
3. แนวทางการพัฒนาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2 เป็นอย่างไร

สมมติฐานของการวิจัย

ปัญหาการบริหารจัดการศึกษาระดับปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2 จำแนกตามสาขาที่จบการศึกษา ประสบการณ์ในการสอนระดับปฐมวัย และขนาดของสถานศึกษา แตกต่างกัน

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยมุ่งศึกษาปัญหาและแนวทางการพัฒนาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2 โดยผู้วิจัยได้นำขอบข่ายหลักการจัดการศึกษาปฐมวัย ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546, หน้า 6-7) ใน 5 ด้าน ประกอบด้วย 1) ด้านการสร้างหลักสูตรที่เหมาะสม 2) ด้านการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้ของเด็ก 3) ด้านจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก 4) ด้านประเมินพัฒนาการ และการเรียนรู้ของเด็ก และ 5) ด้านความสัมพันธ์ระหว่างบ้านและสถานศึกษา โดยศึกษาปัญหาและแนวทางการพัฒนาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2 โดยจำแนกตามสาขาที่จบการศึกษา ประสบการณ์ในการสอนระดับปฐมวัย และขนาดของสถานศึกษา ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย

1. ทำให้ทราบถึงปัญหาการพัฒนาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2
2. ผู้บริหารและครูผู้สอนระดับปฐมวัย สามารถนำผลจากการวิจัยมาใช้เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนา ปรับปรุง การจัดการศึกษาระดับปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2
3. ทำให้ผู้ที่สนใจในเรื่องการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย สามารถใช้ผลการศึกษาในครั้งนี้ เป็นข้อมูลพื้นฐานในการจัดทำข้อมูลในการวิจัยที่เกี่ยวข้องต่อไป

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตของเนื้อหา

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ มุ่งศึกษาปัญหาและแนวทางการพัฒนาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2 ปีการศึกษา 2559 ใน 5 ด้าน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546, หน้า 6-7) ใน 5 ด้าน ประกอบด้วย 1) ด้านการสร้างหลักสูตรที่เหมาะสม 2) ด้านการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้ของเด็ก 3) ด้านจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการ และการเรียนรู้ของเด็ก 4) ด้านประเมินพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก และ 5) ด้านความสัมพันธ์ระหว่างบ้าน และสถานศึกษา โดยศึกษาปัญหาและแนวทางการพัฒนาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยในสถานศึกษา

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ครูผู้สอนระดับปฐมวัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2 ปีการศึกษา 2559 จำนวน 270 คน

2.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ครูผู้สอนระดับปฐมวัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2 โดยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างจากตารางของ Krejcie and Morgan (1970, pp. 608-609) ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 159 คน จากนั้นทำการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified random sampling) โดยใช้ขนาดสถานศึกษาเป็นเกณฑ์ในการสุ่ม

3. ตัวแปรที่ศึกษา

3.1 ตัวแปรต้น

3.1.1 สาขาที่จบการศึกษา

3.1.1.1 การศึกษาปฐมวัย

3.1.1.2 สาขาอื่น ๆ

3.1.2 ประสบการณ์ในการสอนระดับปฐมวัย

3.1.2.1 ต่ำกว่า 5 ปี

3.1.2.2 5-10 ปี

3.1.2.3 มากกว่า 10 ปี ขึ้นไป

3.1.3 ขนาดสถานศึกษา

3.1.3.1 ขนาดเล็ก

3.1.3.2 ขนาดกลาง

3.1.3.3 ขนาดใหญ่/ ขนาดใหญ่พิเศษ

3.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ ปัญหาและแนวทางการพัฒนาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2 ใน 5 ด้าน

3.2.1 ด้านการสร้างหลักสูตรที่เหมาะสม

3.2.2 ด้านการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้ของเด็ก

3.2.3 ด้านจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก

3.2.4 ด้านประเมินพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก

3.2.5 ด้านความสัมพันธ์ระหว่างบ้านและสถานศึกษา

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. ปัญหาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย หมายถึง สิ่งที่เป็นข้อขัดข้อง หรืออุปสรรค ทำให้ดำเนินการรวบรวมถึงกระบวนการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย และการจัดสภาพแวดล้อมทางการเรียนระดับปฐมวัยของครูผู้สอนของสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2 มี 5 ด้าน ได้แก่

1.1 ด้านการสร้างหลักสูตรที่เหมาะสม หมายถึง การศึกษาทำความเข้าใจแนวการจัดประสบการณ์ ตารางกิจกรรมประจำวัน แผนการจัดประสบการณ์ การนำแผนการจัดประสบการณ์ มาใช้ในการจัดการเรียนการสอน การวัด และประเมินพัฒนาการนักเรียน

1.2 ด้านการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้ของเด็ก หมายถึง การจัดสภาพแวดล้อม ทั้งภายในและภายนอกห้องเรียน ที่ส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก

1.3 ด้านจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก หมายถึง การจัดกิจกรรมเตรียมความพร้อม การนำเทคนิค และวิธีสอนใหม่ ๆ มาใช้ การปรับปรุงกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาการ และการจัดบรรยากาศห้องเรียน

1.4 ด้านประเมินพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก หมายถึง การวิเคราะห์จุดประสงค์ของแผนการจัดประสบการณ์ การกำหนดวิธี และเครื่องมือในการผลให้เป็นไปตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร การบันทึก และสรุปพฤติกรรม การรายงานผล การนำผลงานการวัดผล และประเมินผล มาใช้ในการปรับปรุงการเรียนการสอน

1.5 ด้านความสัมพันธ์ระหว่างบ้านและสถานศึกษา หมายถึง ความสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับผู้ปกครองนักเรียนในการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น เชื่อมโยงประสบการณ์การช่วยเหลือเด็ก ให้มีพัฒนาการตามที่หลักสูตรกำหนด

2. แนวทางการพัฒนาการจัดการศึกษาปฐมวัย หมายถึง ข้อเสนอแนะหรือแนวทางการดำเนินการที่ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถนำไปปรับปรุงชี้แนะแก่ผู้ปฏิบัติการสอน ในระดับ

ปฐมวัย และสถานศึกษาที่เปิดการเรียนการสอนระดับปฐมวัย นำไปพัฒนาการจัดการเรียนการสอนในระดับปฐมวัยให้เกิดประสิทธิภาพทั้ง 5 ด้าน

3. ครูผู้สอนระดับปฐมวัย หมายถึง บุคคลที่ปฏิบัติหน้าที่การสอนในระดับปฐมวัย ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2

4. สาขาที่จบการศึกษา หมายถึง สาขาวิชาเอกที่ผู้ปฏิบัติการสอนในระดับปฐมวัยสำเร็จการศึกษามาแบ่งออกเป็น การศึกษาระดับปฐมวัยหรืออนุบาลศึกษาและวิชาเอกอื่น ๆ

4.1 สาขาการศึกษาปฐมวัย หมายถึง คุณวุฒิทางการศึกษาระดับปริญญาตรีหรือสูงสุดของครูที่ทำการสอนระดับปฐมวัย จบการศึกษาสาขาวิชาเอกปฐมวัยหรืออนุบาลศึกษา

4.2 สาขาอื่น ๆ หมายถึง คุณวุฒิทางการศึกษาระดับปริญญาตรีหรือสูงของครูที่ทำการสอนระดับการศึกษาระดับปฐมวัยสำเร็จการศึกษาสาขาวิชาอื่น ๆ

5. ประสบการณ์ในการสอนระดับปฐมวัย หมายถึง จำนวนปีในการสอนของผู้ปฏิบัติการสอนระดับปฐมวัย ในสถานศึกษาที่เปิดทำการสอนในระดับปฐมวัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2

5.1 ต่ำกว่า 5 ปี หมายถึง ผู้ปฏิบัติการสอนระดับปฐมวัยมีประสบการณ์สอนระดับปฐมวัยมาแล้วต่ำกว่า 5 ปี

5.2 5-10 ปี หมายถึง ผู้ปฏิบัติการสอนระดับปฐมวัยมีประสบการณ์สอนระดับปฐมวัยมาแล้วเทียบเท่าหรือจำนวน 5-10 ปี

5.3 มากกว่า 10 ปี ขึ้นไป หมายถึง ปฏิบัติการสอนระดับปฐมวัยมีประสบการณ์สอนระดับปฐมวัยมาแล้วต่ำกว่า 10 ปี ขึ้นไป

6. ขนาดสถานศึกษา หมายถึง จำนวนนักเรียนซึ่งเป็นตัวกำหนดขนาดสถานศึกษาตามเกณฑ์ของสำนักงานคณะกรรมการประถมศึกษาแห่งชาติ แบ่งออกเป็น 4 ขนาด คือ

6.1 ขนาดเล็ก หมายถึง สถานศึกษาที่มีจำนวนนักเรียน 1-120 คน

6.2 ขนาดกลาง หมายถึง สถานศึกษาที่มีจำนวนนักเรียน 121-600 คน

6.3 ขนาดใหญ่/ ขนาดใหญ่พิเศษ หมายถึง สถานศึกษาที่มีจำนวนนักเรียน 601 คน ขึ้นไป

7. สถานศึกษา หมายถึง สถานศึกษาประถมศึกษาหรือสถานศึกษาขยายโอกาสทางการศึกษาของรัฐที่เปิดสอนระดับปฐมวัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2

8. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2 หมายถึง หน่วยงานที่ดูแลสถานศึกษาของรัฐบาลในระดับประถมศึกษาของจังหวัดชลบุรี โดยครอบคลุม 4 อำเภอ ได้แก่ อำเภอพนัสนิคม อำเภอพานทอง อำเภอบ่อทอง และอำเภอเกาะจันทร์

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาปัญหาและแนวทางการพัฒนาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2 ได้นำเสนองานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ผู้วิจัยได้กำหนดหัวข้อที่สำคัญ ดังนี้

1. สภาพการจัดการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2
2. หลักสูตรการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย พุทธศักราช 2546
3. แนวการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย
4. การจัดการศึกษาระดับปฐมวัย
5. ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย
6. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

สภาพการจัดการศึกษาของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2 มีภารกิจหลักในการส่งเสริมและสนับสนุนจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ใน 4 อำเภอ ประกอบด้วย อำเภอพนัสนิคม อำเภอพานทอง อำเภอบ่อทอง และอำเภอเกาะจันทร์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2 มีสถานศึกษาในสังกัดทั้งสิ้น 123 แห่ง จำแนก ดังนี้ สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จำนวน 112 แห่ง (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2, 2558)

สถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2 จำแนกตามจำนวนนักเรียน ดังนี้

1. สถานศึกษาที่มีจำนวนนักเรียน 1-120 คน จำนวน 98 แห่ง
2. สถานศึกษาที่มีจำนวนนักเรียน 121-600 คน จำนวน 121 แห่ง
3. สถานศึกษาที่มีจำนวนนักเรียน 601 คน ขึ้นไป จำนวน 51 แห่ง

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2 มีภารกิจหลักในการส่งเสริมและสนับสนุนจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ใน 4 อำเภอ ประกอบด้วย อำเภอพนัสนิคม อำเภอพานทอง อำเภอบ่อทอง และอำเภอเกาะจันทร์ มีสถานศึกษาในสังกัดทั้งสิ้น 123 แห่ง มีทิศทางในการจัดการศึกษาและพัฒนาคุณภาพ ดังนี้

วิสัยทัศน์ (Vision)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2 เป็นองค์กรหลักในการกำกับดูแล ประสาน ส่งเสริม สนับสนุน ให้สถานศึกษาจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้อย่างทั่วถึง และมีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน

พันธกิจ (Mission)

1. ส่งเสริมสนับสนุนให้ประชากรวัยเรียนทุกคนได้รับการศึกษาอย่างทั่วถึง
2. ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรม มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามหลักสูตร
3. พัฒนาระบบบริหารจัดการที่เน้นการมีส่วนร่วมเพื่อสร้างความรักศรัทธาต่อคุณภาพการศึกษา

ค่านิยม (Values)

“มุ่งมั่นส่งเสริมการเรียนรู้ ควบคู่ความโปร่งใส ก้าวไกลกับองค์กรที่มีชีวิต มุ่งสัมฤทธิ์ผลของเครือข่าย ประสานสายสัมพันธ์สู่สากล”

CHON 2 core values

C = Commitment	มุ่งมั่นส่งเสริมการเรียนรู้
H = Honesty	ควบคู่ความโปร่งใส
O = Organic	ก้าวไกลกับองค์กรที่มีชีวิต
N = Network	มุ่งสัมฤทธิ์ผลของเครือข่าย
2 = Togetherness	ประสานสายสัมพันธ์สู่สากล

เป้าประสงค์

1. ประชากรวัยเรียนได้รับโอกาสในการศึกษาที่มีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน และการศึกษาปฐมวัยอย่างทั่วถึงเท่าเทียมกัน
2. ครูและบุคลากรทางการศึกษาสามารถจัดและส่งเสริมการเรียนรู้ตามหลักสูตรได้อย่างมีคุณภาพและประสิทธิภาพตามศักยภาพ และพื้นฐานของผู้เรียน
3. สถานศึกษาทุกแห่งมีระบบประกันคุณภาพภายใน และผ่านการประเมินภายนอกของสำนักงานรับรองมาตรฐาน และประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน)
4. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสถานศึกษา และองค์กรคณะบุคคล มีความพร้อมและความเข้มแข็งในการบริการจัดการศึกษาตามหลักธรรมาภิบาล

ยุทธศาสตร์

- พัฒนาคุณภาพผู้เรียนทุกระดับทุกประเภท
กลยุทธ์

1. จัดระบบข้อมูลผู้เรียน
2. สร้างความเข้าใจในการจัดการศึกษาให้สังคม
3. จัดงบประมาณที่สอดคล้องกับบริบท
4. นำหลักสูตรสู่การปฏิบัติ
5. ใช้สื่อนวัตกรรมที่หลากหลาย
6. จัดระบบนิเทศ ติดตาม และรายงานผล
7. เน้นแนวผู้เรียน
8. นำการทดสอบต่าง ๆ เป็นส่วนหนึ่งในการสอน
9. ส่งเสริมประกันคุณภาพภายใน
10. สอนทั้งวิชาสามัญ และวิชาชีพ
11. ส่งเสริมภาษาอังกฤษเพื่อการสื่อสาร และภาษาอาเซียน 1 ภาษา
12. ประสานการรับนักศึกษาให้คัดเลือกอย่างหลากหลาย

ขยายโอกาสเข้าถึงบริการการศึกษาขั้นพื้นฐานให้ทั่วถึง ครอบคลุมผู้เรียนให้ได้รับ

โอกาสในการพัฒนาเต็มศักยภาพมีคุณภาพ

กลยุทธ์

1. พัฒนาข้อมูลนักเรียนรายบุคคล
2. บริหารงบประมาณรายตัวตามตัวผู้เรียน
3. ให้ผู้เรียนมีโอกาสดำเนินการเรียนในสถานศึกษาที่มีคุณภาพจบหลักสูตร
4. สนับสนุนสถานศึกษามีคุณภาพครอบคลุมทุกตำบล
5. สนับสนุนสถานศึกษา ม.ปลาย ในพื้นที่พิเศษสอนวิชาชีพ
6. ส่งเสริมการจัดการศึกษาที่หลากหลายเหมาะสม และได้คุณภาพมาตรฐาน
7. สนับสนุนดูแลระบบช่วยเหลือผู้เรียนให้เข้มแข็งและต่อเนื่อง
8. ประสานช่วยเหลือ และจัดการศึกษาที่เหมาะสมแก่เด็กที่ไม่อยู่ในทะเบียนราษฎร์

พัฒนาคุณภาพครูและบุคลากรทางการศึกษา

กลยุทธ์

1. พัฒนาองค์ความรู้และสมรรถนะของครูผ่านการปฏิบัติจริงและการช่วยเหลือ
อย่างต่อเนื่อง

2. พัฒนาผู้บริหารสถานศึกษากลุ่มที่มีความจำเป็นต้องได้รับการพัฒนาเร่งด่วน
3. เสริมสร้างระบบแรงจูงใจในการทำงานสอดคล้องกับผลสัมฤทธิ์ของนักเรียน

4. ประสานและสนับสนุนองค์กรและคณะบุคคลที่เกี่ยวข้อง จัดเตรียมและจัดสรรครูที่มีความสามารถสอดคล้องกับความต้องการของสถานศึกษาและสังคม

พัฒนาระบบการบริหารจัดการ

กลยุทธ์

1. กระจายอำนาจ

2. ส่งเสริมการมีส่วนร่วม

3. ส่งเสริมให้สถานศึกษาในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา และองค์กรบุคคล

มีความรับผิดชอบต่อผลการดำเนินงาน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2, 2558)

หลักสูตรการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย พุทธศักราช 2546

หลักการ

การจัดประสบการณ์ให้แก่เด็กปฐมวัยอายุ 3-5 ปี จะต้องยึดหลักการอบรมเลี้ยงดูควบคู่ไปกับการให้การศึกษา โดยต้องคำนึงถึงความสนใจ และความต้องการของเด็กทุกคน ทั้งเด็กปกติ เด็กที่มีความสามารถพิเศษ และเด็กที่มีความบกพร่องทางร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม สติปัญญา ที่หลากหลาย บูรณาการผ่านการเล่น และกิจกรรมที่เป็นประสบการณ์ตรงผ่านประสาทสัมผัสทั้งห้า เหมาะสมกับวัย และความแตกต่างระหว่างบุคคลด้วยปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างเด็กกับพ่อแม่ เด็กกับผู้เลี้ยงดู หรือบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถในการอบรมเลี้ยงดู และให้การศึกษาแก่เด็กปฐมวัย แต่ละคนมีโอกาสพัฒนาตนเองตามลำดับขั้นของพัฒนาการสูงสุดตามศักยภาพและนำไปใช้ในชีวิตรประจำวันได้อย่างมีความสุข เป็นคนดี และคนเก่งของสังคม สอดคล้องกับธรรมชาติ สิ่งแวดล้อมขนบธรรมเนียมประเพณี วัฒนธรรม ความเชื่อทางศาสนา สภาพเศรษฐกิจ สังคม โดยความร่วมมือจากบุคคล ครอบครัว และชุมชน โดยหลักการของหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 มีสาระสำคัญ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546) ดังนี้

1. ส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ และพัฒนาการที่ครอบคลุมเด็กปฐมวัยทุกประเภท

2. ยึดหลักการอบรมเลี้ยงดู และให้การศึกษาที่เน้นเด็กเป็นสำคัญ โดยคำนึงถึง

ความแตกต่างระหว่างบุคคล วิถีชีวิตของเด็กตามบริบทของชุมชน สังคม และวัฒนธรรมไทย

3. พัฒนาเด็กโดยองค์รวมผ่านการเล่น และกิจกรรมที่เหมาะสมกับวัย

4. จัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้สามารถดำรงชีวิตรประจำวันได้อย่างมีคุณภาพ

และมีความสุข

5. ประสานความร่วมมือระหว่างครอบครัว ชุมชน และสถานศึกษา ในการพัฒนาเด็กปฐมวัย

จุดหมาย

หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย มุ่งให้เด็กมีพัฒนาการที่เหมาะสมกับวัย ความสามารถ และความแตกต่างระหว่างบุคคล ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา เมื่อเด็กจบการศึกษาระดับปฐมวัย เด็กจะบรรลุตามมาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์ที่กำหนดไว้ในจุดหมาย 12 ข้อ และในแต่ละช่วงของอายุเด็ก ผู้สอนจะต้องคำนึงถึงคุณลักษณะตามวัยของเด็ก ด้วยมาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 จะครอบคลุมพัฒนาการด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546) ดังนี้

1. ร่างกายเจริญเติบโตตามวัย และมีสุขนิสัยที่ดี
2. กล้ามเนื้อใหญ่ และกล้ามเนื้อเล็กแข็งแรง ใช้ได้อย่างคล่องแคล่วประสานสัมพันธ์กัน
3. มีสุขภาพจิตดี และมีความสุข
4. มีคุณธรรม จริยธรรม และมีจิตใจที่ดีงาม
5. ชื่นชม และแสดงออกทางศิลปะ ดนตรี การเคลื่อนไหว รักการออกกำลังกาย
6. ช่วยเหลือตนเองได้เหมาะสมกับวัย
7. รักธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม วัฒนธรรม และความเป็นไทย
8. อยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข และปฏิบัติตนเป็นสมาชิกที่ดีของสังคมในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข
9. ใช้ภาษาสื่อสารได้เหมาะสมกับวัย
10. มีความสามารถในการคิด และแก้ปัญหาได้เหมาะสมกับวัย
11. มีจินตนาการ และความคิดสร้างสรรค์
12. มีเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้ และมีทักษะในการแสวงหาความรู้

คุณลักษณะตามวัย

คุณลักษณะตามวัย เป็นความสามารถตามวัยหรือพัฒนาการตามธรรมชาติเมื่อเด็กมีอายุถึงวัยนั้น ๆ พัฒนาการแต่ละวัยมักจะเกิดขึ้นตามวัยมากขึ้นแตกต่างกันไปในแต่ละบุคคล ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับสภาพแวดล้อม การอบรมเลี้ยงดู และประสบการณ์ที่เด็กได้รับ ผู้สอนจำเป็นต้องทำความเข้าใจคุณลักษณะตามวัยของเด็กอายุ 3-5 ปี เพื่อนำไปพิจารณาในการจัดประสบการณ์ให้เด็กแต่ละวัยได้อย่างถูกต้องเหมาะสม ขณะเดียวกันจะต้องสังเกตเด็กแต่ละคนซึ่งมีความแตกต่างระหว่างบุคคล เพื่อนำข้อมูลไปช่วยพัฒนาเด็กให้เต็มตามความสามารถและศักยภาพ หรือช่วยเด็กได้ทันท่วงที ในกรณีที่พัฒนาการของเด็กไม่เป็นไปตามวัย สอนจำเป็นต้องหาจุดบกพร่อง

และรีบแก้ไขโดยจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาเด็ก ถ้าเด็กมีพัฒนาการสูงกว่าวัย ผู้สอนควรจัดกิจกรรม ส่งเสริมให้เด็กมีพัฒนาการเต็มศักยภาพ

1. คุณลักษณะตามวัยของเด็กอายุ 5 ปี

1.1 ด้านร่างกาย

1.1.1 กล้ามเนื้อใหญ่

1.1.1.1 รับลูกบอลที่กระดอนจากพื้นได้ด้วยมือทั้งสอง

1.1.1.2 เดินขึ้นลงบันไดสลับเท้าได้อย่างคล่องแคล่ว

1.1.1.3 กระโดดขาเดียวไปข้างหน้าได้อย่างต่อเนื่อง

1.1.1.4 วิ่งได้รวดเร็วและหยุดได้ทันที

1.1.2 กล้ามเนื้อเล็ก

1.1.2.1 ใช้กรรไกรตัดกระดาษตามแนวเส้นโค้งตามที่กำหนดได้

1.1.2.2 เขียนรูปสามเหลี่ยมตามแบบได้

1.1.2.3 ใช้เชือกร้อยวัสดุตามแบบได้

1.1.2.4 ใช้กล้ามเนื้อเล็กได้ดี เช่น ตีคกระดุมเลื่อน ผูกเชือกกรองเท้า ฯลฯ

1.1.3 สุขภาพอนามัย

1.1.3.1 มีร่างกายแข็งแรงสมบูรณ์ มีน้ำหนัก ส่วนสูง เส้นรอบศีรษะตามเกณฑ์

1.2 ด้านอารมณ์จิตใจ

1.2.1 การแสดงออกทางด้านอารมณ์

1.2.1.1 รักครูผู้สอน ควบคุมอารมณ์ได้ดีขึ้น มีเหตุผล

1.2.2 ความรู้สึกที่ดีต่อตนเองและผู้อื่น

1.2.2.1 รับผิดชอบหน้าที่ของตนเอง และหน้าที่ที่ได้รับมอบหมาย

1.2.2.2 รู้จักเลือกเล่น ทำงานตามที่ตนชอบ สนใจ และทำได้

1.2.2.3 รู้จักชื่นชมในความสามารถ และผลงานของตนเอง และผู้อื่น

1.2.3 คุณธรรมจริยธรรม

1.2.3.1 แสดงความรักเด็กที่เล็กกว่า และสัตว์ต่าง ๆ

1.2.3.2 ไม่ทำร้ายผู้อื่น และไม่ทำให้ผู้อื่นเสียใจ

1.2.3.3 ไม่หยิบของของผู้อื่นมาเป็นของตนเอง

1.2.3.4 รู้จักจัดเก็บของเล่นเข้าที่

1.2.3.5 รู้จักรอคอย และเข้าแถวตามลำดับก่อนหลัง

1.2.3.6 รู้จักตัดสินใจในเรื่องง่าย ๆ และยอมรับผลที่เกิดขึ้น

1.3 ด้านสังคม

1.3.1 การช่วยเหลือตนเอง

- 1.3.1.1 เลือกเครื่องแต่งกายของตนเอง และแต่งตัวได้
- 1.3.1.2 ใช้เครื่องมือเครื่องใช้ในการรับประทานอาหาร
- 1.3.1.3 ทำความสะอาดร่างกายได้

1.3.2 การอยู่ร่วมกับผู้อื่น

- 1.3.2.1 เล่นหรือทำงานร่วมกันในกลุ่มย่อยได้
- 1.3.2.2 รู้จักการให้ และการรับ
- 1.3.2.3 ปฏิบัติตามกฎระเบียบของสถานศึกษา
- 1.3.2.4 ตั้งใจทำงานที่ได้รับมอบหมายจนสำเร็จ

1.3.3 การอนุรักษ์วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม

- 1.3.3.1 แสดงความเคารพได้เหมาะสมกับโอกาส
- 1.3.3.2 ทิ้งขยะได้ถูกที่
- 1.3.3.3 ดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมได้

1.4 ด้านสติปัญญา

- 1.4.1 ฟังเรื่องราวแล้วนำมาเล่าถ่ายทอดได้
- 1.4.2 บอกชื่อ นามสกุล อายุ ที่อยู่ ของตนเองได้
- 1.4.3 ชอบถามทำไม อย่างไร ที่ไหน
- 1.4.4 เขียนชื่อ นามสกุล ของตนเองตามแบบได้
- 1.4.5 บอกและจำแนกสีต่าง ๆ ได้
- 1.4.6 บอกเวลา เมื่อวานนี้ วันนี้ พรุ่งนี้ ได้
- 1.4.7 จำแนกสิ่งต่าง ๆ ด้วยประสาทสัมผัสทั้งห้าได้ดี
- 1.4.8 ใช้สิ่งของรอบ ๆ ตัวเป็นสิ่งสมมติในการเล่น/ เล่นบทบาทสมมติตามจินตนาการได้
- 1.4.9 วาดภาพตามความคิดสร้างสรรค์ของตนได้
- 1.4.10 เล่าเรื่องราวตามจินตนาการได้
- 1.4.11 เคลื่อนไหวร่างกายตามความคิดสร้างสรรค์ และจินตนาการได้

โครงสร้างของหลักสูตร

โครงสร้างของหลักสูตร สามารถสรุปได้ดังตารางที่ 1 (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546)

ตารางที่ 1 โครงสร้างหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546

โครงสร้างหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546		
ช่วงอายุ	อายุ 3-5 ปี	
สาระการเรียนรู้	ประสบการณ์สำคัญ	สาระที่ควรเรียนรู้
	ด้านร่างกาย	เรื่องราวเกี่ยวกับตัวเด็ก
	ด้านอารมณ์จิตใจ	เรื่องราวเกี่ยวกับบุคคล และสถานที่แวดล้อมเด็ก
	ด้านสังคม	ธรรมชาติรอบตัว
	ด้านสติปัญญา	สิ่งต่าง ๆ รอบตัวเด็ก
ระยะเวลาเรียน	ขึ้นอยู่กับอายุเด็กเริ่มเข้ารับการอบรมเลี้ยงดู และรับการศึกษา	

การจัดชั้นหรือกลุ่มเด็ก ให้ยึดอายุเป็นหลัก และอาจเรียกชื่อแตกต่างกันไปตามหน่วยงานที่รับผิดชอบ เช่น กลุ่มเด็กที่มีอายุ 3 ปี อาจเรียกว่า อนุบาลศึกษาปีที่ 1 กลุ่มเด็กที่มีอายุ 4 ปี อาจเรียกว่าอนุบาลศึกษาปีที่ 2 กลุ่มเด็กที่มีอายุ 5 ปี อาจเรียกว่าอนุบาลศึกษาปีที่ 3 หรือชั้นเด็กเล็ก เป็นต้น

ระยะเวลาเรียน ใช้เวลาในการจัดประสบการณ์ให้กับเด็ก 1-3 ปี ปีการศึกษา โดยประมาณ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับอายุของเด็กที่เริ่มเข้ารับการอบรมเลี้ยงดู ให้การศึกษา

สาระการเรียนรู้

สาระการเรียนรู้เป็นสื่อกลางในการจัดกิจกรรมให้เด็ก เพื่อส่งเสริมพัฒนาการทุกด้าน ทั้งด้านร่างกาย ด้านอารมณ์-จิตใจ ด้านสังคม และด้านสติปัญญา ซึ่งจำเป็นต่อการพัฒนาเด็กให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ทั้งนี้สาระการเรียนรู้ประกอบด้วย องค์ความรู้ ทักษะหรือกระบวนการ และคุณลักษณะหรือค่านิยม คุณธรรม จริยธรรม ความรู้สำหรับเด็กอายุ 3-5 ปี จะเป็นเรื่องราวที่เกี่ยวข้องกับตัวเด็ก บุคคล และสถานที่แวดล้อมเด็ก ธรรมชาติรอบตัว และสิ่งต่าง ๆ รอบตัวเด็ก ที่เด็กมีโอกาสใกล้ชิดหรือมีปฏิสัมพันธ์ในชีวิตประจำวัน และเป็นสิ่งที่เด็กสนใจจะไม่เน้นเนื้อหาการท่องจำในส่วนที่เกี่ยวข้องกับทักษะ หรือกระบวนการ จำเป็นต้องบูรณาการทักษะที่สำคัญและจำเป็นสำหรับเด็ก เช่น ทักษะการเคลื่อนไหว ทักษะทางสังคม ทักษะทางการคิด ทักษะการใช้ภาษา คณิตศาสตร์ และวิทยาศาสตร์ เป็นต้น ขณะเดียวกันควรปลูกฝังให้เด็กมีเจตคติที่ดี มีค่านิยมพึงประสงค์ เช่น ความรู้สึกที่ดีต่อตนเอง และผู้อื่น รักการเรียนรู้ รักธรรมชาติสิ่งแวดล้อม และมีคุณธรรม จริยธรรมที่เหมาะสมกับวัย ผู้สอนหรือผู้จัดการศึกษาอาจนำสาระการเรียนรู้มาจัดในลักษณะ

หน่วยการสอนแบบบูรณาการ หรือเลือกใช้วิธีที่สอดคล้องกับปรัชญา และหลักการจัดการศึกษา ระดับปฐมวัยสาระการเรียนรู้กำหนดเป็น 2 ส่วน คือ ประสบการณ์สำคัญ และสาระที่ควรเรียนรู้

ประสบการณ์สำคัญ

ประสบการณ์สำคัญเป็นสิ่งที่จำเป็นอย่างสำหรับการพัฒนาเด็ก ทางด้านร่างกาย อารมณ์-จิตใจ สังคม และสติปัญญา ช่วยให้เด็กเกิดทักษะที่สำคัญสำหรับการสร้างองค์ความรู้ โดยเด็กได้มีปฏิสัมพันธ์กับวัตถุ สิ่งของ บุคคลต่าง ๆ ที่อยู่รอบตัว รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม และจริยธรรม ไปพร้อมกันด้วยประสบการณ์สำคัญ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546)

1. ประสบการณ์สำคัญที่ส่งเสริมพัฒนาการด้านร่างกาย ได้แก่ การทรงตัว และการประสานสัมพันธ์ของกล้ามเนื้อใหญ่ การประสานสัมพันธ์ของกล้ามเนื้อเล็ก การรักษาสุขภาพ และการรักษาความปลอดภัย
  2. ประสบการณ์สำคัญที่ส่งเสริมพัฒนาการด้านอารมณ์ และจิตใจ ได้แก่ คนตรี สุนทรีภาพ การเล่น คุณธรรม จริยธรรม
  3. ประสบการณ์สำคัญที่ส่งเสริมพัฒนาการด้านสังคม ได้แก่ การเรียนรู้ทางสังคม
  4. ประสบการณ์สำคัญที่ส่งเสริมพัฒนาการด้านสติปัญญา ได้แก่ การคิด การใช้ภาษา การสังเกต การจำแนก และเปรียบเทียบจำนวน มิติสัมพันธ์ (พื้นที่/ ระยะ) เวลา
- ในการศึกษาครั้งนี้ ประสบการณ์สำคัญที่มีความเหมาะสมในการจัดประสบการณ์ เพื่อส่งเสริมและพัฒนาการการคิดวิจารณ์ญาณให้แก่เด็กปฐมวัย ได้แก่ ประสบการณ์สำคัญที่ส่งเสริมพัฒนาการด้านสติปัญญา

สาระที่ควรเรียนรู้

สาระที่ควรเรียนรู้ เป็นเรื่องราวต่าง ๆ รอบตัวเด็ก ที่นำมาเป็นสื่อในการจัดกิจกรรม ให้เด็กเกิดการเรียนรู้ไม่เน้นท่องจำเนื้อหา ผู้สอนสามารถกำหนดรายละเอียดขึ้นเองให้สอดคล้องกับวัย ความต้องการ และความสนใจของเด็ก โดยให้เด็กได้เรียนรู้ผ่านประสบการณ์ที่ระบุไว้ข้างต้น ทั้งนี้อนยึดหยุ่นเนื้อหาได้โดยคำนึงถึงประสบการณ์ และสิ่งแวดล้อมในชีวิตจริงของเด็ก สาระที่เด็ก อายุ 3-5 ปี ควรเรียนรู้ มีดังนี้

1. เรื่องราวเกี่ยวกับตัวเด็ก เด็กควรรู้จักชื่อ นามสกุล รูปร่างหน้าตา รู้จักอวัยวะส่วนต่าง ๆ วิธีระวังรักษาร่างกายให้สะอาดปลอดภัย การรับประทานอาหารที่ปรุงสุกใหม่ ๆ ถูกสุขลักษณะ เรียนรู้ที่จะเล่น และทำสิ่งต่าง ๆ ด้วยตนเอง คนเดียวหรือกับผู้อื่น ตลอดจนเรียนรู้ที่จะแสดงความคิดเห็น ความรู้สึก และแสดงมารยาทที่ดี

2. เรื่องราวเกี่ยวกับบุคคล และสถานที่ที่แวดล้อมเด็ก เด็กควรมีโอกาสรู้จัก และรับรู้ เรื่องราวเกี่ยวกับครอบครัว สถานศึกษา ชุมชน รวมทั้งบุคคลต่าง ๆ ที่เด็กต้องเกี่ยวข้องหรือมีโอกาส ใกล้ชิด และมีปฏิสัมพันธ์ในชีวิตประจำวัน

3. ธรรมชาติรอบตัว เด็กควรจะได้เรียนรู้เกี่ยวกับสิ่งมีชีวิต สิ่งไม่มีชีวิต รวมทั้ง ความเปลี่ยนแปลงของโลกสิ่งแวดล้อมตัวเด็กตามธรรมชาติ เช่น ฤดูกาล กลางวัน กลางคืน

4. สิ่งต่าง ๆ รอบตัวเด็ก เด็กควรจะได้รู้จักสี ขนาด รูปร่างรูปทรง น้ำหนัก ผิวสัมผัส ของสิ่งต่าง ๆ รอบตัว สิ่งของเครื่องใช้ ยานพาหนะ และการสื่อสารต่าง ๆ ที่ใช้อยู่ในชีวิตประจำวัน

ในการศึกษาครั้งนี้ สารที่ควรเรียนรู้ที่นำมาใช้ในการจัดประสบการณ์เพื่อส่งเสริม และพัฒนาการคิดวิจารณ์ญาณให้แก่เด็กปฐมวัย ได้แก่ สารการเรียนรู้ที่ 3 เรื่องธรรมชาติรอบตัว และสารที่ควรเรียนรู้ที่ 4 เรื่อง สิ่งต่าง ๆ รอบตัวเด็ก

การจัดประสบการณ์

การจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัยอายุ 3-5 ปี จะไม่จัดเป็นรายวิชา แต่จะจัดในรูปแบบ ของกิจกรรมบูรณาการผ่านการเล่น เพื่อให้เด็กเรียนรู้จากประสบการณ์ตรง เกิดความรู้ ทักษะ คุณธรรม จริยธรรม รวมทั้งการพัฒนาทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา โดยมี หลักการ และแนวทางการจัดประสบการณ์ ดังนี้

หลักการจัดประสบการณ์

1. จัดประสบการณ์การเล่น และเรียนรู้ เพื่อพัฒนาเด็กโดยองค์รวมอย่างต่อเนื่อง
2. เน้นเด็กเป็นสำคัญ สนองความต้องการ ความสนใจ ความแตกต่างระหว่างบุคคล และบริบทของสังคมที่เด็กอาศัยอยู่
3. จัดให้เด็กได้รับการพัฒนา โดยให้ความสำคัญทั้งกระบวนการ และผลผลิต
4. จัดการประเมินพัฒนาการให้เป็นกระบวนการอย่างต่อเนื่อง และเป็นส่วนหนึ่ง ของการจัดประสบการณ์

5. ให้ผู้ปกครอง และชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาเด็ก

แนวทางการจัดประสบการณ์

1. จัดประสบการณ์ให้สอดคล้องกับจิตวิทยาพัฒนาการ คือ เหมาะสมกับอายุพัฒนาการ และระดับพัฒนาการของเด็ก เพื่อให้เด็กทุกคนได้พัฒนาเต็มตามศักยภาพ
2. จัดประสบการณ์ให้สอดคล้องกับลักษณะการเรียนรู้ของเด็กวัยนี้ คือ เด็กได้ลงมือ กระทำเรียนรู้ผ่านประสาทสัมผัสทั้ง 5 ได้เคลื่อนไหว สำรวจ เล่น สังเกต สืบค้น ทดลอง และคิดแก้ปัญหาด้วยตนเอง

3. จัดประสบการณ์ในรูปแบบบูรณาการ คือ บูรณาการทั้งทักษะ และสาระการเรียนรู้
  4. จัดประสบการณ์ให้เด็กได้ริเริ่ม คิดวางแผน ตัดสินใจ ลงมือกระทำ และนำเสนอความคิดโดยผู้สอนเป็นผู้สนับสนุน อำนวยความสะดวก และเรียนรู้ร่วมกับเด็ก
  5. จัดประสบการณ์ ให้เด็กมีปฏิสัมพันธ์กับเด็กอื่นกับผู้ใหญ่ภายใต้สภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ในบรรยากาศที่อบอุ่น มีความสุข และเรียนรู้การทำกิจกรรมแบบร่วมมือในลักษณะต่าง ๆ กัน
  6. จัดประสบการณ์ให้เด็กมีปฏิสัมพันธ์กับสื่อ และแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย และอยู่ในวิถีชีวิตของเด็ก
  7. จัดประสบการณ์ที่ส่งเสริมลักษณะนิสัยที่ดี และทักษะการใช้ชีวิตประจำวัน ตลอดจนสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรม ให้เป็นส่วนหนึ่งของการจัดประสบการณ์การเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง
  8. จัดประสบการณ์ทั้งในลักษณะที่มีการวางแผนไว้ล่วงหน้า และแผนที่เกิดขึ้นในสภาพจริงโดยไม่ได้คาดการณ์ไว้
  9. ให้ผู้ปกครอง และชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดประสบการณ์ ทั้งการวางแผน การสนับสนุนสื่อการสอน การเข้าร่วมกิจกรรม และการประเมินพัฒนาการ
  10. จัดทำสารนิทัศน์ด้วยการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับพัฒนาการ และการเรียนรู้ของเด็กเป็นรายบุคคล นำมาไตร่ตรองใช้ให้เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาเด็ก และการวิจัยในชั้นเรียน
- การจัดกิจกรรมประจำวัน**
- กิจกรรมสำหรับเด็กอายุ 3-5 ปี สามารถนำมาจัดเป็นกิจกรรมประจำวันได้หลายรูปแบบ เป็นการช่วยให้ทั้งผู้สอน และเด็กทราบว่าแต่ละวันจะทำกิจกรรมอะไร เมื่อใด และอย่างไร การจัดกิจกรรมประจำวัน มีหลักการจัด และขอบข่ายของกิจกรรมประจำวัน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546) ดังนี้
1. หลักการจัดกิจกรรมประจำวัน
    - 1.1 กำหนดระยะเวลาในการจัดกิจกรรมแต่ละกิจกรรมให้เหมาะสมกับวัยเด็กในแต่ละวัน
    - 1.2 กิจกรรมที่ต้องใช้ความคิด ทั้งในกลุ่มเล็ก และกลุ่มใหญ่ ไม่ควรใช้เวลาต่อเนื่องนานเกิน 20 นาที
    - 1.3 กิจกรรมที่เด็กมีอิสระเลือกเล่นเสรี เช่น การเล่นตามมุม การเล่นกลางแจ้ง ฯลฯ ใช้เวลาประมาณ 40-60 นาที
    - 1.4 กิจกรรมควรมีความสมดุลระหว่าง กิจกรรมในห้อง และนอกห้องเรียน กิจกรรมที่ใช้กล้ามเนื้อใหญ่ และกิจกรรมที่ใช้กล้ามเนื้อเล็ก กิจกรรมที่เป็นรายบุคคล กลุ่มย่อย และกลุ่มใหญ่

กิจกรรมที่เด็กเป็นผู้ริเริ่ม และผู้สอนเป็นผู้ริเริ่ม และกิจกรรมที่ใช้กำลัง และไม่ใช้กำลัง จัดให้ครบทุกประเภท ทั้งนี้กิจกรรมที่ต้องออกกำลังกายควรจัดสลับกับกิจกรรมที่ไม่ต้องออกกำลังกายมากนัก เพื่อเด็กจะได้ไม่เหนื่อยเกินไป

1. ขอบข่ายของกิจกรรมประจำวัน การเลือกกิจกรรมที่จะนำมาจัดในแต่ละวันต้องให้ครอบคลุมดังต่อไปนี้

1.1 การพัฒนากล้ามเนื้อใหญ่ เพื่อให้เด็กได้พัฒนาความแข็งแรงของกล้ามเนื้อใหญ่ การเคลื่อนไหว และความคล่องแคล่วในการใช้วัยวะต่าง ๆ จึงควรจัดกิจกรรมโดยให้เด็กเล่นอิสระกลางแจ้ง เล่นเครื่องเล่นสนาม เคลื่อนไหวร่างกายตามจังหวะดนตรี

1.2 การพัฒนากล้ามเนื้อเล็ก เพื่อให้เด็กได้พัฒนาความแข็งแรงของกล้ามเนื้อเล็ก การประสานสัมพันธ์ระหว่างมือและตา จึงควรจัดกิจกรรมโดยให้เด็กได้เล่นเครื่องเล่นสัมผัส การเล่นต่อภาพ ฝึกช่วยเหลือตนเองในการแต่งกาย หยิบจับช้อนส้อม ใช้อุปกรณ์ศิลปะ เช่น สีเทียน กรรไกร พู่กัน ดินเหนียว ฯลฯ

1.3 การพัฒนาอารมณ์ จิตใจ และปลูกฝังคุณธรรม เพื่อให้เด็กมีความรู้สึกที่ดีต่อตนเอง และผู้อื่น มีความเชื่อมั่น กล้าแสดงออก มีวินัยในตนเอง รับผิดชอบ ซื่อสัตย์ ประหยัด เมตตา กรุณา เอื้อเฟื้อ แบ่งปัน มีมารยาท และปฏิบัติตามวัฒนธรรมไทย และศาสนาที่นับถือ จึงควรจัดกิจกรรมต่าง ๆ ผ่านการเล่นให้เด็กได้มีโอกาสตัดสินใจเลือก ได้รับการตอบสนองตามความต้องการ ได้ฝึกปฏิบัติโดยสอดแทรกคุณธรรม จริยธรรม ตลอดเวลาที่โอกาสเอื้ออำนวย

1.4 การพัฒนาสังคมนิสัย เพื่อให้เด็กมีลักษณะนิสัยที่ดีแสดงออกอย่างเหมาะสม อยู่ร่วมกับผู้อื่น ได้อย่างมีความสุข ช่วยเหลือตนเองในการทำกิจวัตรประจำวัน มีนิสัยรักการทำงาน รู้จักระมัดระวังความปลอดภัยของตนเอง และผู้อื่น จึงควรจัดให้เด็กปฏิบัติกิจวัตรประจำวันอย่างสม่ำเสมอ เช่น รับประทานอาหารเช้า พักผ่อนนอนหลับ ขับถ่าย ดูแลทำความสะอาดร่างกาย เล่นและทำงานร่วมกับผู้อื่น ปฏิบัติตามกฎกติกา ข้อตกลงของส่วนรวมเก็บของเข้าที่เมื่อเล่นหรือทำงานเสร็จ

1.5 การพัฒนาการคิด เพื่อให้เด็กได้พัฒนาความคิดรวบยอด สังเกต จำแนก เปรียบเทียบ จัดหมวดหมู่ เรียงลำดับเหตุการณ์ แก้ปัญหา จึงควรจัดกิจกรรมให้เด็กได้สนทนาอภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็น เชิญวิทยากรมาพูดคุยกับเด็ก คั่นคว้าจากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ ทดลองศึกษานอกสถานที่ประกอบอาหารหรือจัดให้เด็กได้เล่น การเล่นเกมการศึกษาที่เหมาะสมกับวัยอย่างหลากหลาย ฝึกการแก้ปัญหาในชีวิตประจำวัน และในการทำกิจกรรมทั้งที่เป็นกลุ่มย่อย กลุ่มใหญ่ หรือรายบุคคล

1.6 การพัฒนาภาษา เพื่อให้เด็กได้มีโอกาสใช้ภาษาสื่อสารถ่ายทอดความรู้สึก ความนึกคิด ความรู้ความเข้าใจในสิ่งต่าง ๆ ที่เด็กมีประสบการณ์ จึงควรจัดกิจกรรมทางภาษาให้มีความหลากหลายในสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ มุ่งปลูกฝังให้เด็กรักการอ่าน และบุคลากรที่แวดล้อมต้องเป็นแบบอย่างที่ดีในการใช้ภาษา ทั้งนี้ ต้องคำนึงถึงหลักการจัดกิจกรรมทางภาษาที่เหมาะสมกับเด็กเป็นสำคัญ

1.7 การส่งเสริมจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์ เพื่อให้เด็กได้พัฒนาความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ได้ถ่ายทอดอารมณ์ความรู้สึก และเห็นความสวยงามของสิ่งต่าง ๆ รอบตัว โดยใช้กิจกรรมศิลปะและดนตรีเป็นสื่อ ใช้การเคลื่อนไหวและจังหวะตามจินตนาการให้ประดิษฐ์สิ่งต่าง ๆ อย่างอิสระตามความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ของเด็ก เล่นบทบาทสมมติในมุมต่าง ๆ เล่นน้ำ เล่นทราย เล่นก่อสร้างสิ่งต่าง ๆ เช่น ไม้แท่ง รูปทรงต่าง ๆ ฯลฯ

2. กิจกรรมประจำวันที่จัดในหนึ่งวัน มีดังนี้ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546, หน้า 49-57)

2.1 กิจกรรมการเคลื่อนไหวและจังหวะ

2.2 กิจกรรมเสริมประสบการณ์

2.3 กิจกรรมเสรี/ เล่นตามมุม

2.4 กิจกรรมสร้างสรรค์

2.5 กิจกรรมกลางแจ้ง

2.6 กิจกรรมเกมการศึกษา

สรุปได้ว่า หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 เป็นการจัดการศึกษาให้แก่เด็กปฐมวัย โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาเด็กปฐมวัยให้มีพัฒนาการที่สมบูรณ์ทุกด้าน คือ ด้านร่างกาย ด้านอารมณ์ จิตใจ ด้านสังคม และด้านสติปัญญา การจัดประสบการณ์ที่เหมาะสมในการพัฒนาทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์ให้แก่เด็กปฐมวัย ส่งผลให้เด็กปฐมวัยมีความสามารถด้านทักษะกระบวนการทางวิทยาศาสตร์สูงขึ้น และเรียนรู้ร่วมกับครูและเพื่อน ๆ ได้อย่างมีความสุข

แนวการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย

ความหมายของเด็กปฐมวัย

เด็กปฐมวัย (Early childhood) เป็นคำที่เราเรียกเด็กตั้งแต่ปฏิสนธิจนถึง 6 ปี ซึ่งอยู่ในวัยที่คุณภาพของชีวิต ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา กำลังเริ่มต้นพัฒนาอย่างเต็มที่ (Massoglia, 1977, p. 3 อ้างถึงใน เขียวพา เดชะคุปต์, 2542, หน้า 13) ซึ่งคณะกรรมการดำเนินการวิจัย “การจัดการบริหารศูนย์ก่อนวัยเรียน” เขียวพา เดชะคุปต์ (2542, หน้า 13) ได้ระบุไว้ในรายการผลการวิจัยดังกล่าว (เด็กปฐมวัย) หมายถึง

1. เด็กที่อยู่ในศูนย์โภชนาการ หรือสถานรับเลี้ยงเด็กกลางวัน หรือศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก หรือที่เรียกว่า ศูนย์ก่อนวัยเรียน

2. เด็กที่เรียนชั้นอนุบาล 1 และอนุบาล 2 ในสถานศึกษาอนุบาลของรัฐบาล และเอกชน รวมทั้งเด็กที่เรียนในชั้นอนุบาล 1 และ 2 ในสถานศึกษาอื่นใดที่เปิดชั้นอนุบาล 1 และอนุบาล 2 หรือชั้นเด็กเล็กเป็นส่วนหนึ่งของสถานศึกษา ซึ่งโดยทั่วไปเด็กจะมีอายุประมาณ 3-6 ปี

การศึกษาปฐมวัย หมายถึง กระบวนการในการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริม และพัฒนาเด็กที่อยู่ในวัยตอนต้น ซึ่งครอบคลุมตั้งแต่วัยทารกจนถึงอายุ 6 ปี (แต่บางแห่งอาจหมายถึงเด็กที่มีอายุตั้งแต่ปฏิสนธิในครรภ์มารดาจนถึงอายุแปดปี) เพื่อให้เด็กได้มีความเจริญงอกงามตามธรรมชาติ ซึ่งนักปรัชญา นักจิตวิทยา และนักศึกษา ต่างตระหนัก และเห็นตรงกันว่าเด็กปฐมวัยเป็นวัยที่มีความสามารถเฉพาะ และสำคัญอย่างยิ่ง ควรได้รับการอบรมเลี้ยงดู การดูแลเอาใจใส่ และควรได้รับการศึกษาให้สอดคล้องตามธรรมชาติ และความต้องการของเด็กในวัยนี้ ซึ่งต้องจัดการศึกษาให้มีความเหมาะสม และมีความแตกต่างจากการศึกษาระดับอื่น ๆ (สิริมา ภิญ โญอนันตพงษ์, 2550, หน้า 1-27)

สรุปได้ว่า เด็กปฐมวัย หมายถึง เด็กตั้งแต่แรกเกิดถึง 6 ปี ระบบประสาท และสมองของเด็กจะเจริญเติบโตในอัตราสูงสุด เป็นวัยที่ควรส่งเสริมพัฒนาการทุก ๆ ด้าน เพื่อเตรียมความพร้อมก่อนเข้าเรียน

แนวคิดการจัดการศึกษาปฐมวัย

1. แนวคิดเกี่ยวกับพัฒนาการของเด็กปฐมวัย พัฒนาการของมนุษย์เป็นการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในตัวมนุษย์ เริ่มตั้งแต่ปฏิสนธิต่อเนื่องไปจนตลอดชีวิต พัฒนาการทางด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา จะมีความสัมพันธ์ และพัฒนาอย่างต่อเนื่องเป็นลำดับขั้นตอนไปพร้อมกันทุกด้าน เด็กแต่ละคนจะเติบโตและมีลักษณะพัฒนาการแตกต่างกันไปตามวัย โดยที่พัฒนาการของเด็กปฐมวัยบ่งบอกถึงการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในตัวเด็กอย่างต่อเนื่อง ในแต่ละวัยเริ่มตั้งแต่ปฏิสนธิไปจนอายุ 5 ปี

2. แนวคิดเกี่ยวกับการรับรู้ การเรียนรู้ของมนุษย์มีผลสืบเนื่องมาจากประสบการณ์ต่าง ๆ ที่ได้รับการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม เกิดขึ้นจากกระบวนการที่เด็กปฏิสัมพันธ์กับบุคคลและสิ่งแวดล้อมรอบตัว โดยเด็กจะเป็นผู้กระทำให้เกิดขึ้นด้วยตนเอง และการเรียนรู้จะเป็นไปได้ดี ถ้าเด็กใช้ประสาทสัมผัสทั้งห้าได้เคลื่อนไหว มีโอกาสคิดริเริ่มตามความต้องการ และความสนใจของตนเอง รวมทั้งอยู่ในบรรยากาศที่เป็นอิสระ อบอุ่น และปลอดภัย ดังนั้น การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ จึงเป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ของเด็ก และควรจัดกิจกรรมให้เหมาะสมกับระดับพัฒนาการของเด็กแต่ละคน

3. แนวคิดเกี่ยวกับการเล่นของเด็ก การเล่นถือเป็นกิจกรรมที่สำคัญในชีวิตของเด็กทุกคน เด็กจะรู้สึกสนุกสนาน เพลิดเพลิน ได้สังเกต มีโอกาสทำการทดลอง สร้างสรรค์ คิดแก้ปัญหา และค้นพบด้วยตนเอง การเล่นจะมีอิทธิพล และมีผลดีต่อการเจริญเติบโต ช่วยพัฒนาร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา จากการเล่นเด็กมีโอกาสนำเสนอให้ผู้อื่นได้ใช้ ประสาทสัมผัส และการรับรู้ ผ่อนคลายอารมณ์ และแสดงออกถึงความรู้สึกของตนเอง เรียนรู้ความรู้สึกของผู้อื่น การเล่นจึงเป็นกิจกรรมที่เด็กจะสร้างประสบการณ์เรียนรู้สิ่งแวดล้อม สร้างความสัมพันธ์ และอยู่ร่วมกันกับผู้อื่นกับธรรมชาติรอบตัว ดังนั้น จึงถือว่าการเล่นเป็นหัวใจสำคัญของการจัดประสบการณ์ให้กับเด็ก

4. แนวคิดเกี่ยวกับวัฒนธรรม และสังคม บริบททางสังคม และวัฒนธรรมที่เด็กอาศัยอยู่ หรือแวดล้อมตัวเด็ก ทำให้เด็กแต่ละคนแตกต่างกันไป ผู้สอนต้องเข้าใจ และยอมรับว่าวัฒนธรรม และสังคมที่แวดล้อมตัวเด็กมีอิทธิพลต่อการเรียนรู้ การพัฒนาศักยภาพ และพัฒนาการของเด็กแต่ละคน ผู้สอนควรต้องเรียนรู้บริบททางสังคม และวัฒนธรรมของเด็กที่ตนเองรับผิดชอบ เพื่อช่วยให้เด็กได้พัฒนา เกิดการเรียนรู้ และสามารถอยู่ในกลุ่มคนที่มาจากพื้นฐานเหมือนหรือต่างจากตนเองได้อย่างราบรื่นและมีความสุข

สรุปได้ว่า การจัดการศึกษาปฐมวัยที่สำคัญเกี่ยวกับการพัฒนาของเด็กที่มีความสัมพันธ์ และพัฒนาอย่างต่อเนื่อง เป็นขั้นตอนพร้อม ๆ กันทุกด้าน แนวคิดเกี่ยวกับการเรียนรู้ที่ยึดเด็กเป็นศูนย์กลาง เด็กได้เรียนรู้ผ่านประสบการณ์จริง ได้ลงมือปฏิบัติด้วยตนเองในสิ่งแวดล้อมที่เป็นอิสระ เอื้อต่อการเรียนรู้ และกิจกรรมบูรณาการให้เหมาะสมกับพัฒนาการของผู้เรียนแต่ละคน

การจัดการศึกษาระดับปฐมวัย

กระทรวงศึกษาธิการ (2546, หน้า 39-42) ได้ระบุถึงการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย ไว้ดังนี้

1. หลักการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย
  - 1.1 จัดประสบการณ์การเล่น และการเรียนรู้เพื่อพัฒนาเด็กโดยองค์รวมอย่างต่อเนื่อง
  - 1.2 เน้นเด็กเป็นสำคัญ สนองความต้องการ ความสนใจ ความแตกต่างระหว่างบุคคล และบริบทของสังคมที่เด็กอาศัยอยู่
  - 1.3 จัดให้เด็กได้รับการพัฒนาโดยให้ความสำคัญทั้งกับกระบวนการ และผลผลิต
  - 1.4 จัดการประเมินพัฒนาการให้เป็นกระบวนการอย่างต่อเนื่อง และเป็นส่วนหนึ่งของการจัดประสบการณ์
  - 1.5 ให้ผู้ปกครองและชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาเด็ก

2. แนวทางการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย

2.1 จัดประสบการณ์ให้สอดคล้องกับจิตวิทยาพัฒนาการ คือ เหมาะกับอายุพัฒนาการ และระดับพัฒนาการ เพื่อให้ทุกคนได้พัฒนาเต็มศักยภาพ

2.2 จัดประสบการณ์ให้สอดคล้องกับลักษณะการเรียนรู้ของเด็กวัยนี้ คือ เด็กได้ลงมือกระทำ เรียนรู้ผ่านประสาทสัมผัสทั้งห้า ได้เคลื่อนไหว สำรวจ เล่น สังเกต สืบค้น ทดลอง และคิดแก้ปัญหาด้วยตนเอง

2.3 จัดประสบการณ์ในรูปแบบบูรณาการ คือ บูรณาการทั้งทักษะ และสาระการเรียนรู้

2.4 ประสบการณ์ให้เด็กได้ริเริ่ม คิดวางแผน ตัดสินใจ ลงมือกระทำ และนำเสนอความคิด โดยผู้สอนเป็นผู้สนับสนุน อำนวยความสะดวก และเรียนรู้ร่วมกับเด็ก

2.5 จัดประสบการณ์ให้เด็กได้มีปฏิสัมพันธ์กับเด็กอื่นกับผู้ใหญ่ ภายใต้สภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ในบรรยากาศที่อบอุ่นมีความสุข และเรียนรู้การทำกิจกรรมแบบร่วมมือ ในลักษณะต่าง ๆ กัน

2.6 จัดประสบการณ์ให้เด็กมีปฏิสัมพันธ์กับสื่อ และแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย และอยู่ในวิถีชีวิตของเด็ก

2.7 จัดประสบการณ์ที่ส่งเสริมลักษณะนิสัยที่ดี และทักษะการใช้ชีวิตประจำวัน ตลอดจนสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรมให้เป็นส่วนหนึ่งของการจัดประสบการณ์การเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง

2.8 จัดประสบการณ์ทั้งในลักษณะที่มีการวางแผนไว้ล่วงหน้า และแผนที่เกิดขึ้นในสภาพจริงโดยไม่ได้คาดการณ์ไว้

2.9 ให้ผู้ปกครองและชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดประสบการณ์ ทั้งการวางแผน การสนับสนุนสื่อการสอน การเข้าร่วมกิจกรรม และการประเมินพัฒนาการ

2.10 จัดทำสารนิทัศน์ด้วยการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับการพัฒนาการ และการเรียนรู้ของเด็กเป็นรายบุคคล นำมาไตร่ตรอง และใช้ให้เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนา และการวิจัยในชั้นเรียน

3. หลักการจัดกิจกรรมประจำวันสำหรับเด็กปฐมวัย

3.1 กำหนดระยะเวลาในการจัดกิจกรรมแต่ละกิจกรรมให้เหมาะสมกับวัยของเด็กในแต่ละวัน

3.2 กิจกรรมที่ต้องใช้ความคิด ทั้งในกลุ่มเล็ก และกลุ่มใหญ่ ไม่ควรใช้เวลาต่อเนื่องนานเกินกว่า 20 นาที

3.3 กิจกรรมที่เด็กมีอิสระเลือกเล่นเสรี เช่น การเล่นตามมุม การเล่นกลางแจ้ง ฯลฯ ใช้เวลาประมาณ 40-60 นาที

3.4 กิจกรรมควรมีความสมดุลระหว่างกิจกรรมในห้องและนอกห้อง กิจกรรมที่ใช้กล้ามเนื้อใหญ่ และกล้ามเนื้อเล็ก กิจกรรมที่เป็นรายบุคคล กลุ่มย่อย และกลุ่มใหญ่ กิจกรรมที่เด็กเป็นผู้ริเริ่ม และผู้สอนเป็นผู้ริเริ่ม และกิจกรรมที่ใช้กำลัง และไม่ใช้กำลังจัดให้ครบทุกประเภท ทั้งนี้กิจกรรมที่ต้องออกกำลังกายควรจัดสลับกับกิจกรรมที่ไม่ต้องออกกำลังกายมากนัก เพื่อเด็กจะไม่เหนื่อยเกินไป

สรุปได้ว่า การจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย ควรคำนึงถึงหลักการจัดประสบการณ์ที่เน้นเด็กเป็นสำคัญ ให้เด็กได้รับการพัฒนา มีการประเมินพัฒนาการอย่างต่อเนื่อง แนวการจัดประสบการณ์ โดยครูต้องมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับพัฒนาการเด็ก จิตวิทยาเด็ก รู้ถึงการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสมกับวัยของเด็ก

ขอบข่ายที่สำคัญของการจัดการศึกษาปฐมวัยตามที่กระทรวงศึกษาธิการ 2546 ได้กำหนดไว้ มี 5 ด้าน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546, หน้า 6-7) ดังต่อไปนี้

1. ด้านการสร้างหลักสูตรที่เหมาะสม

ในการศึกษาทุกระดับสิ่งสำคัญที่จะทำให้การดำเนินไปสู่จุดมุ่งหมายปลายทางได้ ก็คือหลักสูตร หลักสูตรจะต้องเป็นข้อกำหนดว่าผู้เรียนจะเรียนอะไร เรียนเพื่ออะไร หลักสูตรจึงเปรียบได้กับมรรค วิธีที่จะนำความมุ่งหมายไปสู่ความสำเร็จ การพิจารณาหลักสูตรพิจารณาจากวัยและประสบการณ์ของเด็ก โดยเป็นหลักสูตรที่มุ่งเน้นการพัฒนาเด็กทุกด้าน ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา โดยอยู่บนพื้นฐานของประสบการณ์เดิมที่เด็กมีอยู่ และประสบการณ์ใหม่ที่เด็กจะได้รับต้องมีความหมายกับตัวเด็ก เป็นหลักสูตรที่โอกาสทั้งเด็กปกติเด็กด้อยโอกาส และเด็กพิเศษได้รับการพัฒนา รวมทั้งยอมรับในวัฒนธรรม และภาษาของเด็ก พัฒนาให้รู้สึกเป็นสุขในปัจจุบัน มิใช่เพียงเพื่อเตรียมเด็กสำหรับอนาคตข้างหน้าเท่านั้น

สรุปได้ว่า การสร้างหลักสูตรที่เหมาะสม ต้องทำการศึกษาและทำความเข้าใจ แนวการจัดประสบการณ์ ตารางกิจกรรมประจำวัน แผนการจัดประสบการณ์ การนำแผนการจัดประสบการณ์มาใช้ในการจัดการเรียนการสอน การวัด และประเมินพัฒนาการนักเรียน

2. การสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก

สภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ จะต้องอยู่ในสภาพที่สนองความต้องการ ความสนใจของเด็กทั้งภายในและภายนอกห้องเรียน ผู้สอนจะต้องจัดสภาพแวดล้อมให้เด็กได้อยู่ในที่สะอาด ปลอดภัย อากาศสดชื่น ผ่อนคลาย ไม่เครียด มีโอกาสออกกำลังกาย และพักผ่อน มีสื่อวัสดุอุปกรณ์มีของเล่นที่หลากหลายเหมาะสมกับวัย ให้เด็กได้มีโอกาสเลือกเล่น เรียนรู้เกี่ยวกับตนเองและโลก

ที่เด็กอยู่ รวมทั้งพัฒนาการอยู่ร่วมกับคนอื่นในสังคม ดังนั้น สภาพแวดล้อมทั้งภายในและภายนอกห้องเรียน จึงเป็นเสมือนหนึ่งสังคมที่มีคุณค่าสำหรับเด็กแต่ละคนจะเรียนรู้ และสะท้อนให้เห็นว่าบุคคลในสังคมเห็นความสำคัญของการอบรมเลี้ยงดู และให้การศึกษาแก่เด็กปฐมวัย

การจัดสภาพแวดล้อมสำหรับเด็กปฐมวัยนั้น นับว่ามีผลต่อทัศนคติของเด็กเป็นอย่างยิ่ง โดยเฉพาะเด็กที่เพิ่งมาเข้าสถานศึกษา Leeper (1984) เสนอว่า การจัดการสภาพแวดล้อม (Physical facilities) สำหรับเด็กปฐมวัยนั้น ควรคำนึงถึงสิ่งต่าง ๆ ดังต่อไปนี้

1. ทฤษฎีการเรียนรู้ การจัดสภาพแวดล้อมสำหรับเด็กปฐมวัย ควรมีส่วนเอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก โดยเป็นการเรียนรู้จากประสาทสัมผัสทั้งห้า และเรียนรู้จากสิ่งที่เป็นนามธรรมให้มากที่สุด
2. ความปลอดภัยของเด็กและครู การจัดสภาพแวดล้อมสำหรับเด็กปฐมวัย ควรคำนึงความปลอดภัยของเด็กให้มากที่สุด
3. ปรัชญาการศึกษาของเด็ก การจัดสภาพแวดล้อมสำหรับเด็กปฐมวัยควรให้เหมาะสมกับปรัชญาการศึกษาของเด็กวัยนี้ กล่าวคือ ในห้องเรียนควรมีขนาดกว้าง มีการจัดมุมประสบการณ์ มีตู้เก็บอุปกรณ์ มีบริเวณจัดการสิ่งของ บริเวณที่รับประทานอาหารควรมีแสงสว่าง และสีอันสดใสใต้อากาศถ่ายเทได้สะดวก และควรมีบริเวณที่ให้เด็กป่วยได้พักผ่อนแยกจากเด็กอื่น ห้องน้ำควรมีหน้าต่างให้แสงแดด และอากาศถ่ายเทได้สะดวก บริเวณสำหรับผู้ใหญ่ควรมีทั้งห้องทำงานหรือบริเวณให้ครูทำงาน ควรมีบริเวณเก็บหนังสืออ้างอิงและอุปกรณ์บริเวณที่ใช้สำหรับต้อนรับผู้ปกครอง บริเวณสำหรับให้ครูพักผ่อน รวมทั้งควรมีบริเวณสถานที่สำหรับเด็กเล่นกลางแจ้งที่สามารถเข้ามาสู่ห้องเรียนได้สะดวก

การจัดสภาพแวดล้อมในสถานศึกษาระดับก่อนประถมศึกษาชั้นนั้นมีความสำคัญต่อเด็ก เนื่องจากธรรมชาติของเด็กวัยนี้สนใจที่จะเรียนรู้ ค้นคว้า ทดลอง และต้องการสัมผัสกับสิ่งแวดล้อมรอบ ๆ ตัว ดังนั้น การจัดเตรียมสิ่งแวดล้อมอย่างเหมาะสมตามความต้องการของเด็ก จึงมีความสำคัญที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมและการเรียนรู้ของเด็กมาก เด็กสามารถเรียนรู้จากการเล่นที่เป็นประสบการณ์ตรงที่เกิดจากการรับรู้ด้วยประสาทสัมผัสทั้งห้า ดังนั้น จึงจำเป็นที่จะต้องคำนึงถึงสิ่งต่อไปนี้

1. ความสะอาด ความปลอดภัย
2. ความมีอิสระอย่างมีขอบเขตในการเล่น
3. ความสะดวกในการทำกิจกรรม
4. ความพร้อมของอาคารสถานที่ เช่น ห้องเรียน ห้องส้วม สนามเด็กเล่น ฯลฯ
5. ความเพียงพอเหมาะสมในเรื่องขนาด น้ำหนัก จำนวน สีของสื่อ และเครื่องเล่น
6. บรรยากาศในการเรียนรู้ การจัดที่เล่น และมุมประสบการณ์ต่าง ๆ

สรุปได้ว่า การสร้างแวดล้อมที่เอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้ของเด็ก ควรมีการจัดสภาพแวดล้อมอย่างเหมาะสมตามความต้องการของเด็ก ทั้งภายในห้องเรียน และภายนอกห้องเรียนและต้องคำนึงถึงความปลอดภัยของเด็กด้วย เช่น ห้องมีแสงสว่างเพียงพอ อากาศถ่ายเทได้สะดวก เป็นต้น

3. ด้านการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก

การจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก ควรจัดให้ครบทั้ง 6 กิจกรรมในแต่ละวัน โดยทำเป็นตารางกิจกรรมประจำวัน ดังนี้

3.1 กิจกรรมเสรี เป็นกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้เด็ก ๆ ได้มีโอกาสเลือกเล่นได้อย่างเสรีตามความสนใจ และความต้องการของเด็ก เช่น มุมบ้าน มุมหมอ มุมบล็อก มุมหนังสือ เด็กอาจจะเล่นเป็นรายบุคคล หรือเล่นเป็นกลุ่มก็ได้

3.2 กิจกรรมความคิดสร้างสรรค์ เป็นกิจกรรมที่เด็ก ๆ ได้ถ่ายทอดความรู้สึกจินตนาการผ่านทางศิลปะ เป็นการเปิดโอกาสให้เด็กได้สำรวจ ค้นคว้าทดลอง เป็นการผ่อนคลายอารมณ์ ลดความกดดัน ความคับข้องใจ และความก้าวร้าวลง นอกจากนี้ กิจกรรมสร้างสรรค์ยังให้ความสนุก ความสุข และความพอใจแก่เด็ก และมีอิทธิพลต่อบุคลิกภาพของเด็กเป็นอย่างมาก

3.3 กิจกรรมเสริมประสบการณ์ เป็นกิจกรรมที่เสริมพัฒนาการด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา โดยมีสาระการเรียนรู้ที่เกี่ยวข้องกับตัวเด็ก บุคคล และสถานที่แวดล้อมเด็ก ธรรมชาติรอบตัว และสิ่งต่าง ๆ รอบตัวเด็ก มุ่งให้เด็กมีโอกาส ฟัง พูด สังเกต คิดแก้ปัญหา เน้นเด็กได้พัฒนาทักษะการเรียนรู้ ฝึกการทำงาน และอยู่ร่วมกันเป็นกลุ่ม

3.4 กิจกรรมกลางแจ้ง เป็นกิจกรรมอย่างหนึ่งที่เปิดโอกาสให้เด็กได้วิ่งเล่น ปีนป่าย และรวมถึงการละเล่นพื้นบ้านด้วย เช่น มอญซ่อนผ้า วิ่งเปี้ยว งูกินหาง เป็นต้น ซึ่งกิจกรรมเหล่านี้ช่วยพัฒนาการกล้ามเนื้อใหญ่ และมัดเล็กของเด็กได้ดี

3.5 กิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ เป็นกิจกรรมที่เด็กได้เคลื่อนไหวทุกส่วนของร่างกาย มีทั้งที่เคลื่อนไหวอยู่กับที่และเคลื่อนที่ ซึ่งมีความจำเป็น และความสำคัญยิ่งต่อเด็กปฐมวัย เป็นกิจกรรมที่สามารถส่งเสริมพัฒนาการของเด็กในทุกด้าน ไม่ว่าจะทางด้านร่างกาย อารมณ์ ความรู้สึกนึกคิด สังคม สติปัญญา และจินตนาการ

3.6 เกมการศึกษา เป็นกิจกรรมที่เสริมพัฒนาการด้านสติปัญญา การแก้ปัญหาเฉพาะหน้า การคิด วิเคราะห์ของเด็กโดยผ่านการเล่น เกม เช่น เกมจับคู่ เกมลือตโต เกมเรียงลำดับ เป็นต้น ซึ่งอาจจะเล่นคนเดียวหรือเป็นกลุ่มก็ได้

สรุปได้ว่า การจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการ และการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการ และการเรียนรู้ของเด็ก ทั้งหมดนั้น มี 6 กิจกรรม ได้แก่ กิจกรรมเสรี กิจกรรมสร้างสรรค์ กิจกรรมเสริมประสบการณ์ กิจกรรมกลางแจ้ง กิจกรรมเคลื่อนไหว และจังหวะ และกิจกรรมเกมการศึกษา ซึ่งเป็นการจัดกิจกรรมเตรียมความพร้อม การนำเทคนิค และวิธีสอนใหม่ ๆ มาใช้ การปรับปรุงกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาการ และการจัดบรรยากาศห้องเรียน

4. ด้านการประเมินพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก

การประเมินผลพัฒนาการเด็ก หมายถึง ความรู้ความเข้าใจของครูที่มีต่อพัฒนาการ การเรียนรู้ ความสนใจ และความต้องการของเด็กแต่ละคน การประเมินผลถือเป็นกระบวนการที่สำคัญ และจำเป็นมากในการจัดการเรียนการสอน การประเมินผลพัฒนาการที่ดีควรเป็นไปอย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับการจัดการเรียนการสอน ความสนใจ และพัฒนาการของเด็กแต่ละคน การประเมินพัฒนาการที่ดีนั้นมิได้มีแต่เฉพาะการทดสอบ หรือการตัดเกรดให้คะแนนเด็กหรือผู้เรียนเท่านั้น แต่ควรรวมถึงเครื่องมือชนิดอื่น ๆ ทั้งที่เป็นทางการ และไม่ใชทางการด้วย เช่น การสังเกต และแฟ้มผลงานเด็ก เป็นต้น (นภเนตร ธรรมบวร, 2545)

การประเมินพัฒนาการของเด็กระดับก่อนประถมศึกษา หมายถึง การประเมินว่าเด็กมีความพร้อมทางด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญาเพียงใด

การประเมินเด็กปฐมวัย ยึดวิธีการสังเกตเป็นส่วนใหญ่ ผู้สอนจะต้องสังเกตและประเมินทั้งการสอนของตน และพัฒนาการการเรียนรู้ของเด็กว่าได้บรรลุตามจุดประสงค์ และเป้าหมายที่วางไว้หรือไม่ ผลที่ได้จากการสังเกตพัฒนาการจากข้อมูลเชิงบรรยาย จากการรวบรวมผลงานการแสดงออกในสภาพที่เป็นจริง ข้อมูลครอบครัวของเด็ก ตลอดจนการที่เด็กประเมินตนเองหรือผลงาน สามารถบอกได้ว่าเด็กเกิดการเรียนรู้ และมีความก้าวหน้าเพียงใด ข้อมูลจากการประเมินพัฒนาการจะช่วยผู้สอนในการวางแผนการจัดกิจกรรม ซึ่งให้เห็นความต้องการพิเศษของเด็กแต่ละคน ใช้เป็นข้อมูลในการสื่อสารกับพ่อแม่ ผู้ปกครอง เด็ก และขณะเดียวกันยังใช้ในการประเมินประสิทธิภาพการจัดการศึกษาให้กับเด็กวัยนี้ได้อีก (ดุจดาว สุภากร, 2548, หน้า 42)

4.1 วัตถุประสงค์ของการประเมินผลพัฒนาการเด็ก

การประเมินพัฒนาการของเด็กปฐมวัย มีจุดมุ่งหมายเพื่อที่จะศึกษาหรือทำความเข้าใจพฤติกรรมของเด็กคนใดคนหนึ่ง หรือทั้งกลุ่มในวันใดวันหนึ่ง หรือเพื่อที่จะศึกษาพัฒนาการของเด็กคนนั้นหรือทั้งกลุ่มในช่วงระยะเวลาที่กำหนด เป็นการประเมินอย่างหนึ่งซึ่งเป็นที่มีความสามารถนำมาใช้ประโยชน์ได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งหากได้มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกันในหมู่ของผู้ที่เกี่ยวข้องกับเด็ก (จิรนุช อรุณเรื่อ, 2550, หน้า 39)

สมาคมการปฐมวัยแห่งประเทศไทย และสมาคมผู้เชี่ยวชาญทางการปฐมวัย (NAEYX & NAECS/ SDE, 1991 อ้างถึงใน ยุทธนา มิ่งเมือง, 2549) ได้กล่าวถึงการประเมินผลพัฒนาการเด็กว่าเป็นกระบวนการของการสังเกต การจดบันทึกงานต่าง ๆ ที่เด็กทำ และกระบวนการที่เด็กทำงานต่าง ๆ ว่าเด็กทำอะไร เพื่อใช้เป็นหลักฐานในการตัดสินใจเกี่ยวกับกระบวนการทางการศึกษา ซึ่งจะส่งผลกระทบต่อเด็กต่อไป

Mcafee and Leong (1994) ได้สรุปถึงวัตถุประสงค์ของการประเมินผลพัฒนาการเด็กปฐมวัย ดังนี้

1) การประเมินผลพัฒนาการเด็กปฐมวัยเกิดขึ้น เนื่องจากความต้องการที่จะเข้าใจพัฒนาการ และความก้าวหน้าของเด็ก เนื่องจากครูอนุบาลเป็นผู้ที่มีความใกล้ชิดกับเด็ก บางครั้งอาจเป็นการยากสำหรับครูที่จะสังเกตเห็นพัฒนาการ และการเรียนรู้ของลูกศิษย์คน พัฒนาการของเด็กเกิดขึ้นอย่างค่อยเป็นค่อยไป การเรียนรู้ของเด็กที่เกิดขึ้นส่วนหนึ่งมาจากกลุ่มเพื่อนหรือสิ่งแวดล้อมที่เด็กทำงานหรือเล่นด้วย เพราะฉะนั้นครูควรมีการประเมินผลพัฒนาการของเด็กอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ ครูอาจมีการเปรียบเทียบผลงานของเด็กที่ทำในเดือนนี้กับผลงานที่เด็กทำในเดือนที่ผ่านมา เพื่อดูพัฒนาการของเด็ก และประเมินผลหรือดูพัฒนาการปฏิสัมพันธ์และบทบาทของเด็กในขณะที่อยู่ในกลุ่มเพื่อนว่าเด็กมีปฏิสัมพันธ์ พัฒนาการ และบทบาทอย่างไร เพราะสิ่งต่าง ๆ เหล่านี้ล้วนมีผลต่อพัฒนาการเรียนรู้ของเด็กทั้งสิ้น

2) ข้อมูลที่ได้จากการประเมินผลพัฒนาการเด็กปฐมวัย จะมีประโยชน์ในการวางแผนการเรียนการสอน และการตัดสินใจต่าง ๆ ที่มีผลต่อเด็กปฐมวัย โดยส่วนใหญ่ครูอนุบาลจะนำข้อมูลที่ได้จากการประเมินผลเด็กอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอมาใช้ในการทำความเข้าใจเด็กแต่ละคน ข้อมูลต่าง ๆ เหล่านี้จะช่วยครูในการวางแผน และตัดสินใจเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนของตน เช่น ครูอาจนำข้อมูลที่ได้จากการประเมินผลมาใช้ในการเลือกสื่อการเรียนการสอน และจัดกิจกรรมต่าง ๆ ในชั้นเรียนได้อย่างเหมาะสม เช่น กิจกรรมที่จัดแต่ละอย่างควรใช้เวลาอย่างน้อยเพียงใด การจัดศูนย์การเรียนอย่างไรในรูปแบบไหน เพื่อสนองความต้องการและความสนใจของเด็ก เป็นต้น ข้อมูลที่ได้จากการประเมินผลที่ต่อเนื่องสม่ำเสมอ มีการจดบันทึกไว้อย่างดี สามารถช่วยเปลี่ยนหรือยืนยัน ทักษะคิด ความคิดเห็น หรือความคาดหวังที่ครูหรือพ่อแม่ผู้ปกครองมีต่อเด็กของตนได้ นอกจากนั้นยังช่วยให้ครูเรียนรู้และรับรู้ รวมตลอดถึงพัฒนาความเข้าใจ และยอมรับเด็กที่ตนสอนได้ดียิ่งขึ้น การประเมินผลที่ดีช่วยให้ครูเรียนรู้เรื่องราวต่าง ๆ ของเด็กที่ตนสอนมากขึ้น

3) การประเมินผลเด็กปฐมวัยจะช่วยให้ทราบถึงเด็กซึ่งอาจต้องการความช่วยเหลือเป็นพิเศษ เช่น เด็กที่มีปัญหาเกี่ยวกับการพูดหรือการได้ยิน อาจต้องมีการแนะนำพ่อแม่ ผู้ปกครองให้นำเด็กไปปรึกษาผู้เชี่ยวชาญทางด้านนี้โดยเฉพาะ นอกจากนี้ การประเมินผลพัฒนาการ

ยังช่วยให้ครูสามารถค้นพบเด็ก ซึ่งมีพัฒนาการบางด้านล่าช้ามากซึ่งต้องการได้รับความช่วยเหลือเป็นพิเศษ

4) การประเมินผลพัฒนาการเด็กปฐมวัย มีจุดประสงค์เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ เกี่ยวกับเด็ก โดยมีการรายงานผลและสื่อสารให้พ่อแม่ผู้ปกครองบุคคลที่เกี่ยวข้อง ควรเป็นข้อมูลที่เชื่อถือได้ มีการบันทึกข้อมูลอย่างเป็นระบบ มีความต่อเนื่อง และสม่ำเสมอ เพื่อให้ได้ภาพพจน์ที่ชัดเจนและถูกต้องที่สุดเกี่ยวกับตัวเด็ก ข้อมูลไม่ควรมาจากความคาดหวังของครูหรือผู้เกี่ยวข้อง กับเด็ก ควรมีความสัมพันธ์และเหมาะสมกับบทบาทของผู้เกี่ยวข้องกับเด็กแต่ละกลุ่ม ข้อมูลเกี่ยวกับเด็กไม่ควรมีการพูดคุยหรือเปิดเผยกับบุคคลที่ไม่เกี่ยวข้อง ยกเว้น จะได้รับอนุญาตหรือยินยอมจากพ่อแม่หรือผู้ปกครองเท่านั้น (นภเนตร ธรรมบวร, 2545)

ถึงแม้ว่าเด็กอนุบาลหรือเด็กปฐมวัยในสายตาของผู้ใหญ่อาจรู้สึกว่าเป็นเด็กที่ยังเล็ก ยังไม่เข้าใจอะไรมากนัก แต่ถึงอย่างไรเด็กในวัยนี้มีความต้องการทราบถึงผลงาน พัฒนาการ และความก้าวหน้าของตนเอง ดังนั้น ครูควรให้เด็กมีส่วนร่วมในการทราบถึงพัฒนาการการเรียนรู้ของตนเองด้วย นอกจากนี้ ครูควรมีการรายงานผลพัฒนาการ การเรียนรู้ของเด็กให้ผู้ปกครองทราบอย่างสม่ำเสมอ และต่อเนื่อง (ทัศนีย์ ใต้หลง, 2553, หน้า 59)

การประเมินผลสำหรับเด็กปฐมวัย จะมีลักษณะแตกต่างไปจากการประเมินผลในระดับอื่น ๆ ซึ่งจะไม่สามารถใช้ในการสอบข้อเขียนได้ แต่ควรอาศัยการสังเกต สัมภาษณ์ จดบันทึกพฤติกรรมต่าง ๆ ของเด็ก เพื่อให้เห็นภาพพจน์ของพัฒนาการของเด็กในด้านต่าง ๆ คือ ด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา (เขาวพา เดตะคุปต์, 2542)

ในการวัดและประเมินผลพัฒนาการของเด็ก ควรจะครอบคลุมในหัวข้อต่อไปนี้ (นภเนตร ธรรมบวร, 2545, หน้า 67)

- 1) การวัดและการประเมินผลทางร่างกาย ซึ่งวัดจากความเจริญเติบโต (Growth) ของเด็ก
- 2) การวัดและประเมินผลทางจิตใจ ซึ่งควรศึกษาถึงพัฒนาการทางด้านต่าง ๆ ของเด็ก ในด้านต่อไปนี้
  - 2.1) พัฒนาการทางสติปัญญา (Cognitive development)
  - 2.2) พัฒนาการทางการเคลื่อนไหว (Motor development)
  - 2.3) พัฒนาการทางด้านภาษา (Language development)
  - 2.4) พัฒนาการทางด้านคุณลักษณะเฉพาะตัว และด้านสังคม (Personal & social development)

4.2 รักรการประเมินผลพัฒนาการเด็กปฐมวัย

Hendrick (1990 อ้างถึงใน นภนตร ธรรมบวร, 2545) ได้กล่าวถึงหลักการต่าง ๆ ในการเสมือนคนพัฒนาการเด็กปฐมวัย ดังนี้

1) การประเมินผลพัฒนาการเด็กปฐมวัยต้องประเมินทุกด้าน ทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา ไม่ควรแยกประเมินเฉพาะด้านใดด้านหนึ่ง

2) การประเมินผลถือเป็นกระบวนการที่ต่อเนื่อง และเป็นส่วนหนึ่งของการจัดกิจกรรมสำหรับเด็กปฐมวัย ครูจำเป็นต้องทำการประเมินผลอย่างต่อเนื่อง เพื่อทราบถึงพัฒนาการ ความก้าวหน้าของเด็ก นอกจากนั้น ครูสามารถนำข้อมูลที่ได้จากการประเมินผลมาใช้ในการปรับปรุง การเรียนการสอนให้เหมาะสมกับความสนใจ และความต้องการของเด็กได้ตลอดเวลา

3) ผลการประเมินเด็กแต่ละคนควรเก็บเป็นความลับ ไม่ควรนำไปเผยแพร่แก่ผู้ที่ไม่เกี่ยวข้อง

4) การเลือกวิธีการประเมินผลต้องเลือกให้เหมาะสมกับวัตถุประสงค์ของเรื่องที่จะประเมิน

5) ในการเปรียบเทียบระดับพัฒนาการเด็กกับเกณฑ์ ต้องใช้เกณฑ์มาตรฐานกับเด็กวัยเดียวกัน หรือใช้เครื่องมือที่มีความยาก-ง่าย ระดับเดียวกันกับเด็กวัยเดียวกัน

6) ใช้ในการประเมินพฤติกรรม ครูควรประเมินหลาย ๆ ครั้งก่อนที่จะสรุปผล

7) การเลือกพฤติกรรมที่จะประเมินควรพิจารณาวัตถุประสงค์ของการประเมิน สอดรับกัน เช่น เมื่อสังเกตเห็นว่าเด็กที่มีปัญหาเกิดขึ้น คือ ติดผ้าห่ม กวนเฟ้ติดตาม ประเมินพฤติกรรมดังกล่าวไปสักระยะหนึ่ง โดยเน้นพฤติกรรมที่โดดเด่นเน้นพฤติกรรมเดียว

4.3 เครื่องมือที่จะใช้ในการวัดและประเมินผล

Logan and Logan (1974) ได้เสนอเครื่องมือที่จะใช้ในการประเมินพัฒนาการของเด็ก ทางด้านสติปัญญา ทักษะการรับรู้ การเคลื่อนไหว และการพัฒนาการทางร่างกาย ฯลฯ ของเด็ก ดังนี้

1) แบบทดสอบมาตรฐานต่าง ๆ (Standardized test) ทั้งที่ทำเป็นกลุ่มและเป็นรายบุคคล

2) แบบทดสอบพัฒนาการทางด้านร่างกาย

3) แบบทดสอบความพร้อมในด้านต่าง ๆ

4) แบบวัดสติปัญญา

5) แบบวัดความคิดสร้างสรรค์

6) แบบทดสอบที่ครูสร้างขึ้นเพื่อจุดประสงค์อย่างใดอย่างหนึ่ง โดยเฉพาะ

7) การสังเกตจากตัวครู พ่อแม่ ผู้เชี่ยวชาญ ฯลฯ

8) การสัมภาษณ์และการถามคำถามจากบุคคลต่าง ๆ ในสถานศึกษา พ่อแม่ ตัวเด็ก และผู้เชี่ยวชาญ

9) การเขียนรายงานจากการสัมภาษณ์

10) การพิจารณาผลงานต่าง ๆ ของเด็ก

4.4 การสื่อสารผลที่ได้จากการประเมิน

ผลที่ได้จากการประเมินควรมีการนำไปสื่อสารกับบุคคลต่าง ๆ (นภเนตร ธรรมบวร, 2545, หน้า 82) ดังนี้

1) สื่อสารกับเด็ก ครูและเด็กควรมีการพูดคุยสื่อสารเกี่ยวกับพัฒนาการความก้าวหน้าของเด็กเป็นประจำสม่ำเสมอ และถือเป็นส่วนหนึ่งของการเรียนการสอนเลยทีเดียว การรายงานพัฒนาการความก้าวหน้าของเด็ก ครูอาจใช้รูปภาพหรือคำพูดง่าย ๆ เพื่อสื่อสารให้เด็กเกิดความเข้าใจได้ ในขณะที่เด็กสามารถช่วยครูเลือกผลงานที่ตนชอบเก็บรวบรวมในแฟ้มผลงาน และอธิบายเหตุผลที่ตนเลือกแก่ครูและผู้ปกครอง ในบางสถานการณ์ครูสามารถเปิดโอกาสให้เด็กโตได้มีส่วนร่วมในการประเมินพัฒนาการความก้าวหน้าของตนเองบ้าง

2) สื่อสารกับผู้ปกครอง ผู้ปกครองเด็กเป็นผู้ที่มีอิทธิพลอย่างยิ่งต่อพัฒนาการของเด็ก วิธีการอบรมเลี้ยงดูของผู้ปกครองที่บ้านมีส่วนอย่างมากในการสนับสนุนหรือสกัดกั้นพัฒนาการของเด็ก ทั้งนี้เพราะเด็กต้องอาศัยสถานการณ์ทั้งที่บ้าน และสถานศึกษาเป็นองค์ประกอบในการพัฒนา ดังนั้น ครูจึงมีความจำเป็นที่จะต้องสื่อสารกับผู้ปกครองเกี่ยวกับรูปแบบ และวิธีการประเมินผลอย่างสม่ำเสมอก่อนที่จะมีการรายงานพัฒนาการความก้าวหน้าของเด็กให้ผู้ปกครองทราบ การเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการประเมินผลเด็ก จะช่วยเสริมสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างครู และผู้ปกครอง ครูควรมีโอกาสพูดคุยให้ความรู้ และคำแนะนำแก่ผู้ปกครองเพื่อให้เกิดความเข้าใจในวัตถุประสงค์การประเมินผลที่แท้จริง

3) สื่อสารกับบุคคลอื่น บุคคลอื่น ๆ ที่ครูจำเป็นต้องสื่อสารเกี่ยวกับผลการประเมิน ได้แก่ ครูใหญ่หรือผู้บริหารสถานศึกษา ครูประจำชั้นคนใหม่ หรือครูในสถานศึกษาใหม่ที่เด็กจะต้องเลื่อนชั้น ไปอยู่ด้วย นักจิตวิทยาหรือบุคคลอื่นเกี่ยวข้องกับเด็ก เป็นต้น รูปแบบของการสื่อสารอาจเป็นได้หลายรูปแบบ เช่น ผลงานจากแฟ้มผลงานเด็ก สมุดรายงานความก้าวหน้าของเด็ก เป็นต้น หรือมีเวลานั้นครูอาจมีการรายงานด้วยการพูดคุย สนทนาโดยตรงเลยก็ได้ เพื่อให้การประเมินเป็นไปอย่างถูกต้องที่สุด ครูควรใช้รูปแบบของการสื่อสารให้หลากหลาย (นภเนตร ธรรมบวร, 2545)

4) การประเมินผลเด็กปฐมวัยจะช่วยให้ทราบถึงเด็ก ซึ่งอาจต้องการความช่วยเหลือเป็นพิเศษ เช่น เด็กที่มีปัญหาเกี่ยวกับการพูดคุยการได้ยิน อาจต้องมีการแนะนำพ่อแม่ผู้ปกครองให้นำเด็กไปปรึกษาผู้ที่มีความเชี่ยวชาญทางด้านนี้โดยเฉพาะ นอกจากนี้ การประเมินผลพัฒนาการ

ยังช่วยให้ครูสามารถค้นพบเด็ก ซึ่งมีการพัฒนาการบางด้านล่าช้ามากซึ่งต้องการได้รับความช่วยเหลือเป็นพิเศษ

5) การประเมินผลพัฒนาการเด็กปฐมวัย มีจุดประสงค์เพื่อเก็บรวมข้อมูลต่าง ๆ เกี่ยวกับเด็ก โดยมีการรายงานผลและสื่อสารให้พ่อแม่ผู้ปกครองและบุคคลที่เกี่ยวข้อง ควรเป็นข้อมูลที่เชื่อถือได้ มีการบันทึกข้อมูลอย่างเป็นระบบ มีความต่อเนื่องและสม่ำเสมอ เพื่อให้ได้ภาพพจน์ที่ชัดเจนและถูกต้องที่สุดเกี่ยวกับตัวเด็ก ควรมีความสัมพันธ์และเหมาะสมกับบทบาทของผู้เกี่ยวข้อง กับเด็กแต่ละกลุ่ม ข้อมูลที่เกี่ยวกับเด็กไม่ควรมีการพูดคุยหรือเปิดเผยกับบุคคลที่ไม่เกี่ยวข้อง ยกเว้น จะได้รับการอนุญาตหรือยินยอมจากพ่อแม่หรือผู้ปกครองเท่านั้น (นภเนตร ธรรมบวร, 2545)

ถึงแม้ว่าเด็กอนุบาลหรือเด็กประถมวัยในสายตาของผู้ใหญ่อาจรู้สึกว่าเด็กยังเล็ก ยังไม่เข้าใจอะไรมากนัก แต่ถึงอย่างไรเด็กในวัยนี้มีความต้องการทราบถึงผลงาน พัฒนาการ และความก้าวหน้าของตนเอง ดังนั้น ครูควรให้เด็กได้มีส่วนร่วมในการทราบถึงพัฒนาการการเรียนรู้ของตนเองด้วย นอกจากนี้ ครูควรมีการรายงานผลพัฒนาการ การเรียนรู้ของเด็กให้ผู้ปกครอง ทราบอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง (ทัศนีย์ โต้หลง, 2553, หน้า 59)

การประเมินผลสำหรับเด็กปฐมวัยนั้น จะมีลักษณะแตกต่างไปจากการประเมินผลในระดับอื่น ๆ ซึ่งจะไม่สามารถใช้ในการสอบข้อเขียนได้ แต่ควรอาศัยการสังเกต สัมภาษณ์ จดบันทึกพฤติกรรมต่าง ๆ ของเด็ก เพื่อให้เห็นภาพพจน์ของพัฒนาการของเด็กในด้านต่าง ๆ คือ ด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา (เขาวพา เดตะคุปต์, 2542)

ในการวัดและประเมินผลพัฒนาการของเด็ก ควรจะครอบคลุมในหัวข้อต่อไปนี้ (นภเนตร ธรรมบวร, 2545, หน้า 67)

1) การวัด และประเมินผลทางร่างกาย ซึ่งวัดจากความเจริญเติบโต (Growth) ของเด็ก
2) การวัด และการประเมินผลทางจิตใจ ซึ่งควรศึกษาถึงพัฒนาการทางด้านต่าง ๆ ของเด็กในด้านต่อไปนี้

- 2.1) พัฒนาการทางสติปัญญา (Cognitive development)
- 2.2) พัฒนาการทางการเคลื่อนไหว (Motor development)
- 2.3) พัฒนาการทางด้านภาษา (Language development)

การประเมินพัฒนาการเด็กเป็นกระบวนการสำคัญ และจำเป็นมากในการจัดการเรียน การสอน ซึ่งควรเป็นไปอย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับการจัดการเรียนการสอน ความสนใจและ พัฒนาการของเด็กแต่ละคน โดยอาศัยการสังเกต สัมภาษณ์ จดบันทึกพฤติกรรมต่าง ๆ ของเด็ก เพื่อให้เห็นภาพพจน์ของพัฒนาการเด็กในด้านต่าง ๆ คือ ด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา

ซึ่งการประเมินผลเด็กต้องประเมินทุกด้าน ไม่ควรแยกประเมินเฉพาะด้านใดด้านหนึ่ง วิธีการที่มีความยาก-ง่าย ระดับเดียวกันกับเด็กวัยเดียวกัน นำข้อมูลที่ได้จากการประเมินผลมาใช้ในการทำความเข้าใจเด็กแต่ละคน ในการเลือกสื่อการเรียนการสอน และการจัดกิจกรรมที่เหมาะสมกับเด็ก หลังจากการประเมินหลาย ๆ ครั้งแล้วแจ้งผลการประเมิน และสรุปให้เด็ก ผู้ปกครอง ผู้บริหาร และผู้ที่เกี่ยวข้องกับเด็กได้ทราบ เพื่อมีส่วนร่วมในการรับรู้การพัฒนาของเด็ก (นภเนตร ธรรมบวร, 2545, หน้า 85)

สรุปได้ว่า การประเมินพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก เป็นการวิเคราะห์จุดประสงค์ของแผนการจัดประสบการณ์ การกำหนดวิธีการ การรายงานผล การนำผลงานการวัดผลและประเมินผลมาใช้ในการปรับปรุงการเรียนการสอน

5. ด้านความสัมพันธ์ระหว่างบ้านและสถานศึกษา

เด็กแต่ละคนมีความแตกต่างกัน ทั้งนี้เนื่องจากสภาพแวดล้อมที่เด็กเจริญเติบโตขึ้นมา ผู้สอน พ่อแม่ และผู้ปกครองของเด็กและต้องมีการแลกเปลี่ยนข้อมูล ทำความเข้าใจพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก ต้องยอมรับและร่วมมือกันรับผิดชอบ หรือถือเป็นหุ้นส่วนที่จะต้องช่วยกันพัฒนาเด็กให้บรรลุเป้าหมายที่ต้องการร่วมกัน ดังนั้น ผู้สอนจึงมิใช่จะแลกเปลี่ยนความรู้กับพ่อแม่ ผู้ปกครองเกี่ยวกับพัฒนาการเด็กเท่านั้น แต่ก็ต้องให้พ่อแม่ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการพัฒนาการด้วย ทั้งนี้ไม่ได้หมายความว่าให้พ่อแม่ผู้ปกครองเป็นผู้กำหนดเนื้อหาหลักสูตรตามความต้องการ โดยไม่คำนึงถึงหลักการจัดที่เหมาะสมกับวัยเด็ก (นภเนตร ธรรมบวร, 2544, หน้า 91)

พ่อแม่มีบทบาทสำคัญยิ่งในการให้การศึกษาแก่ลูก นับตั้งแต่ไว้ทารกจนกระทั่งถึงวัยเข้าเรียนในสถานศึกษาอนุบาล ดังคำกล่าวที่ว่า “พ่อแม่เป็นครูคนแรกของโลก” ลักษณะการสอนของพ่อแม่จะเป็นการสอนอย่างไม่เป็นทางการ เป็นไปตามธรรมชาตินับตั้งแต่การสอนให้เด็กรู้จักช่วยเหลือตนเองในเรื่องการอาบน้ำ แต่งตัว รับประทานอาหาร เข้าห้องน้ำ ไปจนถึงช่วยสอนเด็กทางด้านวิชาการ

ดังนั้น นอกจากครูจะเป็นผู้วางแผนหลักสูตร และจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้แก่เด็ก ประถมวัยแล้ว ผู้ที่จะมีส่วนช่วยให้จุดมุ่งหมายของหลักสูตรบรรลุตามเจตนารมณ์ ก็คือ พ่อแม่ ผู้ปกครองของเด็กในสถานศึกษานั้นเอง การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบ้าน และสถานศึกษา เป็นการกระตุ้นให้พ่อแม่ผู้ปกครองได้เข้ามามีส่วนร่วมในการให้การศึกษาแก่เด็กมากยิ่งขึ้นและไปอย่างมีประสิทธิภาพ โดยความช่วยเหลือ แนะนำจากครูในสถานศึกษา และผู้บริหารและครูมีบทบาทสำคัญในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบ้านและสถานศึกษา บรรยากาศอันอบอุ่น เชื้อเชิญ ทำให้พ่อแม่ผู้ปกครองรู้สึกสบายใจและสะดวกใจที่จะเข้าร่วมกิจกรรมของสถานศึกษา ทั้งผู้บริหาร ครู และพ่อแม่ผู้ปกครอง ควรตระหนักถึงความสำคัญของความสัมพันธ์ระหว่างกัน

ในอันที่จะช่วยพัฒนาให้เด็กเจริญเติบโตไปตามศักยภาพของแต่ละบุคคล และเพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ทั้งครูและผู้ปกครองควรร่วมมือกันอย่างใกล้ชิด ในอันที่จะช่วยให้เด็กพัฒนาการครบทุกด้านข้อเสนอแนะอย่างกว้าง ๆ ในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบ้านและสถานศึกษา (ทัศนีย์ โต้หลง, 2553, หน้า 46) ดังนี้

1. พ่อแม่มีทั้งสิทธิ และความรับผิดชอบที่จะช่วยแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และการตัดสินใจเกี่ยวกับการศึกษาและการดูแลเด็ก พ่อแม่ควรได้รับการกระตุ้นให้สังเกตและมีส่วนร่วมในกิจกรรมดังกล่าวข้างต้น ครูมีหน้าที่สร้าง และดำรงความสัมพันธ์กับผู้ปกครอง การสื่อสารระหว่างกันจะช่วยสร้างความเข้าใจที่ดี และการวางแผนเพื่อกระบวนการพัฒนาการของเด็ก

2. ครูแลกเปลี่ยนความรู้ด้านพัฒนาการเด็ก และแหล่งวิทยาการซึ่งถือเป็นส่วนหนึ่งของการสื่อสาร และประชุมร่วมกัน เพื่อช่วยในการดำเนินการ และประโยชน์ในการดูแลเด็กที่บ้านของพ่อแม่ผู้ปกครอง

3. ครู พ่อแม่ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาของเด็ก ควรมีการแลกเปลี่ยนข้อมูลเกี่ยวกับตัวเด็ก ทั้งในกรณีที่เด็กต้องย้ายสถานที่เรียนกลางคัน หรือที่เลื่อนชั้นสูงขึ้น

5.1 กิจกรรมครอบครัวสัมพันธ์

Morrison (1988) กล่าวถึงลักษณะการมีส่วนร่วมของพ่อแม่ ว่ามี 3 ประการด้วยกัน ดังนี้

1) การทำงาน วิธีที่ใช้กันโดยปกติเพื่อให้พ่อแม่ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในกิจกรรม คือการทำงานที่กำหนดให้เสร็จ เช่น ทำหน้าที่สอนพิเศษ ผู้ช่วยครู หาทุน จัดการศึกษาออกสถานที่ และทำงานธุรกิจ

2) กระบวนการ พ่อแม่มีส่วนร่วมใน กระบวนการทางการศึกษา เช่น วางแผนหลักสูตรตรวจสอบ และเลือกแบบเรียน กรรมการในการกิจกรรมต่าง ๆ บทบาททางด้านนี้ของพ่อแม่ยังไม่ได้รับการยอมรับจากครูเท่าไรนัก เนื่องจากครูมักคิดว่าพ่อแม่ไม่มีทักษะพอ อย่งไรก็ตาม ถ้ามีการเตรียมการที่ดี พ่อแม่ผู้ปกครองหลายคนอาจมีส่วนร่วมช่วยเหลือได้มาก

3) การพัฒนา พ่อแม่มีโอกาสพัฒนาทักษะ ซึ่งจะเป็ประโยชน์ต่อตนเอง ต่อเด็ก ต่อสถานศึกษา ต่อครู และต่อครอบครัว

Berger (1987) ได้เสนอแนะแนวทาง และวิธีการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบ้านและสถานศึกษา โดยใช้วิธีการสื่อสารทางเดียวเพื่อแจ้งข่าวเกี่ยวกับแผนงานของสถานศึกษา และสิ่งที่เกิดขึ้นในสถานศึกษา อีกวิธีหนึ่ง คือ การสื่อสารสองทางเพื่อให้พ่อแม่ได้ช่วยเหลือสถานศึกษา ตามกำลังความรู้ ความประสงค์ ซึ่งต้องอาศัยการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างกัน

การสื่อสารทางเดียวในระดับชั้นอนุบาล ครูประจำชั้นอาจออกจดหมายข่าวง่าย ๆ ไปยังพ่อแม่ของเด็กเป็นประจำ หัวข้อ และเรื่องราวในจดหมายข่าวอาจเป็นเรื่องที่เกิดขึ้นภายในสถานศึกษา เกร็ดความรู้เกี่ยวกับด้านโภชนาการ และพัฒนาการของเด็ก ซึ่งเรื่องราวเกี่ยวกับเด็กแต่ละคนภายในชั้นเรียน เป็นต้น สำหรับครูที่ไม่ถนัดทางด้านศิลปะก็ไม่ต้องเป็นกังวลเกี่ยวกับรูปแบบของจดหมายข่าว อาจออกแบบง่าย ๆ โดยมีภาพวาดของเด็กกระสอบ และถ้าไม่มีเครื่องพิมพ์ดีดก็ควรใช้วิธีการเขียนด้วยลายมือก็ได้ เพราะสิ่งที่สำคัญที่สุดอยู่ที่กันได้ออกจดหมายข่าว นอกจากจดหมายข่าวแล้วเอกสารสำคัญอีกอย่างหนึ่งที่จะขาดเสียไม่ได้ ก็คือ คู่มือผู้ปกครอง ในคู่มืออาจประกอบด้วยขั้นตอนการสมัครเข้าเรียน การเชื้อเชิญให้มีการเยี่ยมชมสถานศึกษา รายงานการประชุมเหตุการณ์หรือวันพิเศษ กระบวนการวัดผล สิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ แผนการดำเนินงานกิจกรรมพิเศษ เป็นต้น

การสื่อสารสองทาง สถานศึกษาคควรมินโยบายมาให้ผู้ปกครองมาพบครูได้ตลอดเวลา โดยไม่ต้องมีการนัดหมายล่วงหน้า ครู และพ่อแม่ผู้ปกครองควรมีเจตคติที่ดีต่อการทำงานร่วมกัน เพื่อประโยชน์อันจะเกิดขึ้นแก่เด็กเป็นสำคัญ ในระยะแรกที่สถานศึกษาเปิดภาคเรียนใหม่ ๆ ควรจัดการปฐมนิเทศ และผู้ปกครองเพื่อสร้างความคุ้นเคย และทำความเข้าใจเกี่ยวกับแนวทางปฏิบัติให้ตรงกัน ผู้บริหารควรสร้างบรรยากาศให้พ่อแม่เกิดความรู้สึกเป็นมิตร กระตุ้นให้เข้าร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ของสถานศึกษา นอกจากการปฐมนิเทศแล้ว บุคลากรของสถานศึกษาอาจใช้วิธีสื่อสารสองทางด้วยการ ไปเยี่ยมชมถึงบ้าน การรับประทานอาหารร่วมกัน การโทรศัพท์ติดต่อเพื่อแจ้งข้อมูลต่าง ๆ เป็นต้น นอกจากนี้ Berger (1987) ยังได้เสนอแนะวิธีการสื่อสารที่ควรใช้ตลอดทั้งปี ดังนี้

1) การเยี่ยมชมชั้นเรียน ครูประจำชั้นอาจเชิญผู้ปกครองมาเยี่ยมชมชั้นเรียน ในโอกาสพิเศษหรือในเวลาปกติ ครูควรจัดแผนป้ายสำหรับแจ้งข่าวสารถึงผู้ปกครอง และอาจนำผลงานของเด็กไปติดแสดงไว้ด้วยก็ได้ นอกจากนี้ ครูอาจทำแผนงานต่าง ๆ ที่ต้องการความร่วมมือจากผู้ปกครองมาประกาศตามวาระ ในกรณีที่ต้องการให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในกิจกรรมของชั้นเรียนจะต้องมีแนวทางปฏิบัติให้ชัดเจน และไม่ต้องมีการชักซ้อมล่วงหน้า ไม่ควรบังคับให้ผู้ปกครองต้องทำกิจกรรมถ้าหากไม่เต็มใจ ผู้ปกครองบางคนอาจพอใจที่จะนั่งสังเกตเงียบ ๆ บางคนอาจช่วยเหลือเด็กเป็นรายคน เช่น เล่นเกม อ่านหนังสือให้ฟัง คุยกับเด็กเกี่ยวกับงานที่เด็กกำลังทำ ถ้าหากครูต้องการเชิญพ่อแม่ผู้ปกครองมาร่วมกิจกรรมเป็นพิเศษตามหัวข้อที่ครูเตรียมไว้ เช่น ครอบครัวยุคใหม่ อาชีพของพ่อแม่ สัตว์เลี้ยง ฯลฯ ก็อาจทำได้โดยการวางแผนล่วงหน้า มีการติดต่อเชิญชวนด้วยหนังสือหรือด้วยวาจา หลังจากเสร็จกิจกรรมแล้วอาจมีการรับประทานอาหารร่วมกัน

2) การประชุม การประชุมระหว่างครู-ผู้ปกครอง หรือการประชุมระหว่างครูผู้ปกครองเด็ก ควรจัดขึ้นปีละ 2-3 ครั้ง เพื่อทุกคนจะได้มีโอกาสพบปะพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ตอบคำถาม หรือวางแผนร่วมกัน ควรมีการวางแผนจัดประชุมที่เกิดผลทางสร้างสรรค์ มิใช่ก่อให้เกิดความวิตกกังวล หรือหวัดวันกันทั้งครู ผู้ปกครอง และนักเรียน การกำหนดวันและเวลา ควรให้สอดคล้องกับความสะดวกทั้งสองฝ่าย และมีการแจ้งล่วงหน้า กิจกรรมสัมพันธ์ระหว่างครูสอนกับครอบครัวของเด็ก สถานศึกษาควรจัดให้อย่างต่อเนื่อง สม่ำเสมอ ภายใต้อารมณ์และความเต็มใจของทุกฝ่าย ด้วยกระบวนการสื่อสารที่หลากหลายรอบด้าน เพื่อให้เกิดความร่วมมือในการพัฒนาการเรียนรู้ของเด็ก ลดปัญหาการจัดการศึกษาปฐมวัย

สรุปได้ว่า ความสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับครอบครัวของเด็กเป็นความสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับผู้ปกครองนักเรียน ในการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น เชื่อมโยงประสบการณ์การช่วยเหลือเด็กให้มีพัฒนาการตามที่หลักสูตรกำหนด

จากหลักการจัดการศึกษาปฐมวัยที่กล่าวมาทั้ง 5 ด้าน คือ การจัดทำหลักสูตรปฐมวัยของสถานศึกษา ด้านการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการ และการเรียนรู้ ด้านการประเมินพัฒนาการ และการเรียนรู้ ด้านการจัดสภาพที่เอื้ออำนวยต่อความต้องการเรียนรู้ของเด็ก ด้านการส่งเสริมสุขภาพอนามัย และโภชนาการ ด้านความสัมพันธ์ระหว่างบ้าน และสถานศึกษา ผู้วิจัยได้ศึกษารายละเอียดต่าง ๆ แล้ว จึงไปสู่การสร้างเครื่องมือ เป็นแบบสอบถามในการทำวิจัยเรื่อง ปัญหา และแนวทางการพัฒนาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2

ตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัย

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มุ่งศึกษาปัญหาและแนวทางการพัฒนาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2 ได้เลือกตัวแปรที่คาดว่าจะมีความเกี่ยวข้องกับการวิจัยครั้งนี้ ดังนี้

สาขาวิชาที่จบการศึกษา

สาขาวิชาที่จบศึกษามีผลต่อการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย ครูผู้สอนมีบทบาทสำคัญต่อการจัดการเรียนรู้ของเด็กเป็นอย่างมาก เป็นผู้ที่อยู่ใกล้ชิดกับเด็กปฐมวัย และเป็นผู้จัดการเรียนการสอนในระดับปฐมวัย อันเป็นพื้นฐานการศึกษาทุกระดับ ผู้ปฏิบัติการสอนที่สำเร็จวิชาเอกอนุบาลศึกษาหรือเอกการศึกษาปฐมวัยย่อมที่จะมีความรู้ ความสามารถ และมีทักษะในเรื่องการจัดการเรียนการสอนสำหรับเด็กปฐมวัย รวมถึงการดูแลเอาใจใส่ในทุก ๆ ด้าน ได้มีประสิทธิภาพได้ดีกว่าครูที่ปฏิบัติการสอนระดับปฐมวัยที่สำเร็จวิชาการศึกษาในเอกอื่น ๆ ดังนั้น การศึกษา

ในวิชาเอกที่แตกต่างกันตามสาขาที่สำเร็จมา (อ้อมใจ เวียงสมุทร, 2552, หน้า 53) สอดคล้องกับงานวิจัยของทัศนีย์ โต้หลง (2553) ได้ศึกษาปัญหาและแนวทางแก้ปัญหาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของสถานศึกษา ในเขตอำเภอเมืองจันทบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรีเขต 1 จำแนกตามวิชาเอกที่สำเร็จการศึกษา พบว่า โดยรวมและรายด้านในทุกด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สรุปได้ว่า สาขาวิชาที่จบการศึกษาจะมีผลต่อปัญหาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยแตกต่างกัน ผู้วิจัยจึงนำมาเป็นตัวแปรในการศึกษาวิจัยครั้งนี้

ประสบการณ์ในการสอนระดับปฐมวัย

ประสบการณ์ในการสอน เป็นอีกตัวแปรหนึ่งที่มีผลต่อการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย ซึ่งประสบการณ์การสอนของครูผู้สอนระดับปฐมวัย เป็นสิ่งที่มีความสำคัญในการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยอีกด้านหนึ่ง เพราะจะแสดงให้เห็นซึ่งความแตกต่างของการจัดการเรียนการสอน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของเกื้อกุล แสงพริ้ง (2541, หน้า 80) กล่าวว่า ประสบการณ์จะช่วยให้อำนาจปัญหาและสถานการณ์ตามความเป็นจริงได้ดีด้วยการผ่านงานมาก่อน การผ่านงานมาก่อนย่อมมีความรู้มากกว่าคนที่ไม่เคยผ่านงานมาก่อน เมื่อจำแนกตามประสบการณ์สอน พบว่ามีความเข้าใจในปัญหาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ซึ่งสอดคล้องกับอัมพรศรี เอี่ยมตระกูล (2542) ได้ศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะในการแก้ปัญหาการบริหารงานระดับก่อนประถมศึกษาในเขตพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออก พบว่า ครูที่มีประสบการณ์แตกต่างกัน มีปัญหาการปฏิบัติงานวิชาการของครูผู้สอนก่อนประถมศึกษา แตกต่างกัน และสอดคล้องกับกัญญารัตน์ จันทศิริ (2542) ได้ศึกษาการจัดการประสบการณ์อนุบาลศึกษาของโรงเรียนเอกชน ในจังหวัดกาฬสินธุ์ พบว่า ปัญหาประสบการณ์อนุบาลศึกษาของโรงเรียนเอกชน ในจังหวัดกาฬสินธุ์ โดยรวมและรายด้านแตกต่างกัน นอกจากนี้ จากการศึกษาของโสภา คิดหาผล (2550 อ้างถึงใน ชศกมล เรื่องสง่า, 2551) พบว่า ครูผู้สอนที่มีประสบการณ์น้อยกว่า 5 ปีเห็นว่า มีความเหมาะสมมากกว่าครูผู้ที่มีประสบการณ์การทำงานมากกว่า 5 ปี ขึ้นไป

สรุปได้ว่า ประสบการณ์สอนของครู มีผลต่อการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยแตกต่างกัน ผู้วิจัยจึงนำมาเป็นตัวแปรในการศึกษาวิจัยครั้งนี้

ขนาดของสถานศึกษา

ขนาดสถานศึกษามีผลต่อการจัดการศึกษาปฐมวัย เนื่องจากสถานศึกษาจัดเป็นองค์กรทางการศึกษาที่มีหน้าที่โดยตรงในการจัดการศึกษาให้นักเรียน โดยกระจายอยู่ในชุมชนต่าง ๆ ทั่วประเทศ ขนาดของสถานศึกษาขึ้นอยู่กับจำนวนนักเรียน โดยขนาดของสถานศึกษามีผลต่อการจัดการศึกษา เนื่องจากสถานศึกษาที่มีขนาดใหญ่มีนักเรียนจำนวนมาก (พนัส หันนาคินทร์,

2524, หน้า 17 อ้างถึงใน วรรณธิดา วงษ์สาจันทร์, 2551, หน้า 42) ขนาดขององค์กรมีส่วนสำคัญที่จะทำให้การปฏิบัติงานภายใต้องค์กรนั้นประสบความสำเร็จได้มากหรือน้อย เมื่อองค์กรขนาดใหญ่ขึ้น กิจกรรมในองค์กรก็จะมีมากขึ้น ทำให้ประสิทธิภาพขององค์กรต่าง ๆ ที่จัดไว้อาจลดต่ำลง ตลอดจนทรัพยากรบุคคลที่ปฏิบัติงานอยู่ในองค์กรอาจเปลี่ยนแปลงด้วย สอดคล้องกับกัญญ์ณัช เข้มประยูร (2549) ได้ศึกษาปัญหาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 2 โดยจำแนกตามขนาดสถานศึกษา พบว่างานบริหารงบประมาณ และงานบริหารงานบุคคล แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สรุปได้ว่า ขนาดของสถานศึกษามีผลต่อปัญหาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย แตกต่างกัน ผู้วิจัยจึงนำมาเป็นตัวแปรในการศึกษาวิจัยครั้งนี้

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยในครั้งนี้ จะเสนอผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาปฐมวัย โดยสรุปได้ดังนี้

งานวิจัยในประเทศ

สุปราณี รื่นพิทักษ์ (2549) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การศึกษาความคิดเห็นของครู ผู้ดูแลเด็ก และผู้ปกครองที่มีผลต่อการจัดการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัยในสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย ผลการวิจัยพบว่า ครูผู้ดูแลเด็ก และผู้ปกครอง มีความเห็นต่อการจัดการศึกษาสำหรับเด็กในสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยในระดับที่มากที่สุด โดยเฉพาะด้าน โภชนาการและคุณสมบัติของครู ส่วนในด้านการจัดการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัยมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน เมื่อเปรียบเทียบตามอายุ และการศึกษากลุ่มตัวอย่างที่มีระดับอายุที่แตกต่างกัน มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน กลุ่มตัวอย่างที่มีระดับการศึกษาที่แตกต่างกัน มีความเห็นต่างกัน

ยุทธนา มิ่งเมือง (2549) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลเมืองคูคต จังหวัดปทุมธานี การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อทราบ 1) การบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลเมืองคูคต 2) แนวทางการพัฒนาศูนย์เด็กเล็กเทศบาลเมืองคูคต ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารเทศบาล ผู้ทรงคุณวุฒิ เจ้าหน้าที่กองการศึกษา ครู และผู้ปกครอง จำนวน 103 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก 6 ด้าน ของกรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข การวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัย พบว่า 1) การบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลเมืองคูคต ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมาก 4 ด้าน คือ

1) ด้านการบริการ อาหารสะอาดและปลอดภัย ด้านบุคลากร ด้านส่งเสริมสุขภาพ และด้านสิ่งแวดล้อม สะอาดและปลอดภัย ส่วนด้านการส่งเสริมพัฒนาการเด็ก และด้านการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง อยู่ในระดับปานกลาง 2) แนวทางการพัฒนาศูนย์เด็กเล็กเทศบาลเมืองคูคต ได้แก่ ด้านส่งเสริมพัฒนาการเด็ก ควรมีห้องโสตทัศนศึกษา เครื่องเล่นสนาม สอนพิเศษตอนเย็น และฝึกฝนให้นักเรียนเขียนอ่านคล่อง ด้านสิ่งแวดล้อมสะอาดและปลอดภัย ควรจัดห้องเรียน เป็นสัดส่วน ควรมีห้องน้ำ ห้องส้วมที่สะอาดและเพียงพอ ควรติดมุ้งลวดทุกห้อง ควรขยายพื้นที่ และขยายการสอนถึงชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ด้านบุคลากรควรเพิ่มจำนวนครู และด้านการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ชุมชน หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ควรประสานกับทุกฝ่าย มีการประชาสัมพันธ์ และแจกเสื้อผ้า ให้เด็กเล็ก

อุษณีย์ งานสกุล (2550) ได้สังเคราะห์วิทยานิพนธ์ระดับมหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาดุษฎีบัณฑิต ด้านสภาพปัญหาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย ผลการสังเคราะห์วิจัยเชิงคุณภาพของงานวิจัย แบ่งประเด็นได้ 4 ประเด็น คือ 1) สภาพและปัญหาการจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา มีจำนวน 14 เรื่อง ซึ่งผลการวิจัยมีความสอดคล้องกัน คือ ครูผู้สอนไม่ยึดผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง บุคลากรไม่เพียงพอ ขาดแคลน สื่อและอุปกรณ์ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และผู้ปกครองไม่เข้าใจ หลักการเตรียมความพร้อมให้เด็ก 2) สภาพและปัญหาการใช้หลักสูตรในระดับปฐมวัย มีจำนวน 2 เรื่อง ซึ่งผลการวิจัยสอดคล้องกัน คือ ครูผู้สอน และผู้บริหารสถานศึกษาไม่ให้ความสำคัญในเรื่องหลักสูตรปฐมวัย และผู้ปกครองขาดความรู้ความเข้าใจในหลักสูตรปฐมวัย 3) สภาพและปัญหาการบริหารจัดการในสถานศึกษาปฐมวัยศึกษา มีจำนวน 9 เรื่อง พบว่า สภาพห้องเรียนไม่เอื้อต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ขาดคู่มือครูในระดับปฐมวัย 4) สภาพและปัญหาการพัฒนาบุคลากรในสถานศึกษาปฐมวัย มีจำนวน 3 เรื่อง พบว่า มีความสอดคล้องกัน คือ บุคลากรขาดความรู้ความเข้าใจในเรื่องการศึกษาระดับปฐมวัย ขาดการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง ขาดการวางแผนการใช้บุคลากรที่มีประสิทธิภาพ

ยศกมล เรืองสง่า (2551) ได้ทำการศึกษาสภาพปัญหา และแนวทางการพัฒนาการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กก่อนเกณฑ์ในวัด จังหวัดนครพนม การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมาย เพื่อศึกษาสภาพปัญหาและแนวทางการพัฒนาการจัดการศึกษาของศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด จังหวัดนครพนม กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือประธานกลุ่มการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก พบว่า 1) สภาพการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กก่อนเกณฑ์ในวัดนครพนม จังหวัดนครพนม โดยรวมอยู่ในระดับมาก 2) ปัญหาการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด จังหวัดนครพนม โดยรวมอยู่ในระดับน้อย 3) สภาพการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด จังหวัดนครพนม ตามความคิดเห็นของประธานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เลขาธิการคณะกรรมการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก

ผู้ดูแลเด็กเล็ก และผู้ปกครอง โดยรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน 4) ปัญหาการจัดการศึกษาของ ศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในวัด จังหวัดนครพนม ตามความคิดเห็นของประธานกรรมการบริหาร ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เลขานุการคณะกรรมการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ดูแลเด็ก และผู้ปกครอง โดยรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน

ปราณี เฟื่องกลัด (2552) ได้ศึกษาปัญหาและแนวทางแก้ปัญหาการจัดการศึกษาระดับ ปฐมวัยของสถานศึกษาสังกัดเทศบาลนครระยอง การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาและเปรียบเทียบ ปัญหาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของสถานศึกษา สังกัดเทศบาลนครระยอง จังหวัดระยอง จำแนกตามสถานศึกษา และประสบการณ์สอน รวมทั้งการศึกษาแนวทางการแก้ปัญหาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของสถานศึกษา สังกัดเทศบาลนครระยอง ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ครูผู้สอนระดับปฐมวัยของสถานศึกษา สังกัดเทศบาลนครระยอง พบว่า 1) ปัญหาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของสถานศึกษา สังกัดเทศบาลนครระยอง โดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับปานกลาง 2) ปัญหาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของสถานศึกษา สังกัดเทศบาลนครระยอง จำแนกตามสถานศึกษา โดยรวมและรายด้าน แตกต่างกันในระดับมาก 3) ส่งเสริมกระบวนการสังเกต การฟัง การตั้งคำถาม การกล้าแสดงออก 4) มีกิจกรรมที่หลากหลายให้เด็กได้ปฏิบัติ และเกิดการเรียนรู้ 5) ประเมินพัฒนาการเด็กอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ 6) ควรสำรวจความต้องการของผู้ปกครอง เพื่อนำมาปฏิบัติให้เหมาะสมและสอดคล้องกัน

อนุรักษ์ มาสเนตร (2552) ได้ศึกษาการดำเนินงานบริหารด้านการศึกษาตามมาตรฐาน ศูนย์เด็กเล็ก กรมอนามัย ของสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย ในเขตบางซื่อ การวิจัยครั้งนี้ มีความมุ่งหมาย 1) เพื่อการศึกษาการดำเนินงานการบริหารด้านการศึกษาตามมาตรฐานของศูนย์เด็กเล็ก กรมอนามัย ของสถานพัฒนาเด็กเล็ก ในเขตบางซื่อ ใน 6 ด้าน ได้แก่ การส่งเสริมสุขภาพ การส่งเสริมพัฒนาเด็ก บริการอาหารสะอาด ปลอดภัย สภาพแวดล้อมสะอาด บุคลากร และผู้ปกครองมีส่วนร่วม 2) เพื่อศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการดำเนินงานการบริการด้านการศึกษา ตามมาตรฐาน ศูนย์เด็กเล็ก กรมอนามัย ของสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย ในเขตบางซื่อ ประชากรในการศึกษาค้นคว้า ครั้งนี้ ได้แก่ ผู้ปกครองเด็กของสถานพัฒนาเด็กเล็ก ในเขตบางซื่อ จำนวน 80 คน ผู้บริหาร จำนวน 4 คน และครู จำนวน 8 คน รวมทั้งสิ้น 92 คน พบว่า 1) การดำเนินงานการบริการด้านการศึกษา ตามมาตรฐานศูนย์เด็กเล็ก กรมอนามัย ของสถานพัฒนาเด็กเล็กปฐมวัย ในเขตบางซื่อ มีระดับ การดำเนินงาน โดยรวมอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านบุคลากร ด้านสภาพแวดล้อมสะอาดและปลอดภัย ด้านการส่งเสริมพัฒนาการ ด้านการบริการอาหารสะอาด ปลอดภัย ด้านการส่งเสริมสุขภาพ และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง อยู่ในระดับปานกลาง 2) ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะในการดำเนินงานการบริการ

ด้านการศึกษามาตรฐานศูนย์เด็กเล็ก กรมอนามัย และสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย ในเขตบางซื่อ จากการสัมภาษณ์ ผู้บริหาร ครู พบว่า สถานพัฒนาเด็กปฐมวัยที่เก็บค่าบริการน้อย มีการดำเนินงานตามมาตรฐานศูนย์เด็กเล็ก กรมอนามัย ก่อนข้างน้อย เนื่องจากรายได้ไม่เพียงพอ ที่จะดำเนินงาน รวมถึงขาดการดูแลและสนับสนุนจากภาครัฐ นอกจากนี้ การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองค่อนข้างน้อย เนื่องจากว่าผู้ปกครองไม่เห็นความสำคัญของการมีส่วนร่วมกับสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย และไม่ค่อยมีเวลาเพราะต้องทำงาน ข้อเสนอแนะ คือ ภาครัฐควรให้การสนับสนุน และหาทางช่วยเหลือดูแลสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยที่เก็บค่าบริการน้อย เพื่อให้สถานพัฒนาเด็กปฐมวัยมีโอกาสที่จะดำเนินงานตามมาตรฐานที่กำหนด ในกรณีที่เจ้าของกิจการไม่ได้ดำเนินการเอง เจ้าของกิจการควรทำความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยด้วย เพื่อจะได้ให้การสนับสนุนการดำเนินงานตามมาตรฐานศูนย์เด็กเล็กอย่างเต็มที่ นอกจากนี้ ควรมีการประชุมชี้แจงให้ผู้ปกครองเข้าใจในเรื่องของการมีส่วนร่วม และผู้ปกครองควรใช้เวลาเข้าร่วมกิจกรรมตามสมควร ควรสร้างสัมพันธ์อันดีกับผู้ปกครอง อีกทั้งประชาสัมพันธ์ให้ผู้ปกครองเห็นความสำคัญในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ให้มากขึ้น

จิรนุช อรุณเรื่อ (2550) ได้ทำการศึกษาปัญหาและแนวทางแก้ปัญหาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของสถานศึกษาในสังกัดเมืองพัทยา จังหวัดชลบุรี ใน 6 ด้าน ได้แก่ ด้านการสร้างหลักสูตรที่เหมาะสม ด้านการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก ด้านการจัดกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาการ และการเรียนรู้ของเด็ก และด้านความสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับครอบครัว และจำแนกตามวิชาเอกที่สำเร็จการศึกษา รวมทั้งศึกษาแนวทางแก้ปัญหาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของสถานศึกษาในสังกัดเมืองพัทยา จังหวัดชลบุรี ซึ่งกลุ่มตัวอย่างในการศึกษาคั้งนี้ ได้แก่ ผู้ปฏิบัติการสอนระดับปฐมวัยในสถานศึกษาสังกัดเมืองพัทยา จังหวัดชลบุรี พบว่า 1) ปัญหาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของสถานศึกษาในสังกัดเมืองพัทยา จังหวัดชลบุรี ในภาพรวมอยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณาในรายด้าน พบว่า ปัญหาการจัดการศึกษาอยู่ในระดับน้อยทุกด้าน ยกเว้นด้านการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก ที่ผู้ปฏิบัติการสอนให้ความเห็นอยู่ในระดับมาก 2) เปรียบเทียบปัญหาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของสถานศึกษาในสังกัดเมืองพัทยา จังหวัดชลบุรี จำแนกตามวิชาเอกที่สำเร็จการศึกษา แตกต่างกัน มีปัญหาการจัดการศึกษาปฐมวัย พบว่า ผู้ปฏิบัติการสอนระดับปฐมวัยของสถานศึกษาในสังกัดเมืองพัทยา จังหวัดชลบุรี ที่สำเร็จการศึกษาวิชาต่างกัน มีปัญหาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ 3) แนวทางการแก้ปัญหาการจัดการศึกษาปฐมวัยของสถานศึกษาในสังกัดเมืองพัทยา จังหวัดชลบุรี ได้แก่ 3.1) จัดประสบการณ์ให้เหมาะสมกับความต้องการ วัย และพัฒนาการของเด็ก 3.2) การจัดสภาพแวดล้อมที่สนองความต้องการ ความสนใจและพัฒนาการของเด็ก 3.3) การจัดกิจกรรมให้เด็กได้เรียนรู้จากการปฏิบัติจริง 3.4) การจัดกิจกรรมหลากหลายให้เด็กได้ปฏิบัติและเกิดการเรียนรู้

3.5) จัดให้มีการประเมินพัฒนาการเด็กอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ 3.6) ผู้สอนกับผู้ปกครอง มีการแลกเปลี่ยนข้อมูลเกี่ยวกับตัวเด็ก

สุมิตรา ไสแสง (2553) ได้ศึกษาการบริหารงานวิชาการระดับปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดชลบุรี การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบ ปัญหาการบริหารงานวิชาการระดับปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดชลบุรี จำแนกตามสาขาวิชา ขนาดสถานศึกษา และประสบการณ์การทำงานของครูผู้สอน ประชากร ที่ศึกษาเป็นครูผู้สอนระดับปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดชลบุรี จำนวน 60 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยปรับปรุงจากงานวิจัยในอดีต แล้วนำมาหาคุณภาพเครื่องมือ โดยหาความเที่ยงตรงของเนื้อหา และค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม ซึ่งได้อยู่ในเกณฑ์มาตรฐาน การวิเคราะห์ข้อมูลใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป ใช้การวิเคราะห์ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน สถิติทดสอบอิทธิพล ผลการวิจัย พบว่า 1) ปัญหาการบริหารงาน วิชาการระดับปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดชลบุรี โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ปัญหาการบริหารงานวิชาการอยู่ในระดับมากที่สุดทั้ง 4 ด้าน เรียงอันดับ ค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย คือ ด้านการวัดและประเมินผล ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านนิเทศ การสอน และด้านบริหารหลักสูตร ตามลำดับ 2) ผลการเปรียบเทียบปัญหาการบริหารงานวิชาการ ระดับปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดชลบุรี จำแนกตามสาขาวิชา โดยรวม แตกต่างกันในระดับปานกลาง จำแนกตามขนาดของสถานศึกษาเป็นรายคู่ปรากฏว่า ครูผู้สอนที่ อยู่ในสถานศึกษาขนาดเล็กกับสถานศึกษาขนาดกลาง และครูผู้สอนที่อยู่ในสถานศึกษาขนาดเล็ก กับสถานศึกษาขนาดใหญ่ โดยรวมแตกต่างกันในระดับปานกลาง ส่วนครูผู้สอนที่อยู่ในสถานศึกษา ขนาดกลางกับสถานศึกษาขนาดใหญ่ โดยรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อจำแนกตามประสบการณ์ ในการทำงาน ครูผู้สอนที่ประสบการณ์ในการทำงานไม่เกิน 5 ปี และครูผู้สอนที่มีประสบการณ์ ทำงานตั้งแต่ 5 ปี ขึ้นไป โดยรวมแตกต่างกันอยู่ในระดับน้อย

ทัศนีย์ ใต้หลง (2553) ได้ศึกษาปัญหาและแนวทางการแก้ปัญหาการจัดการศึกษาระดับ ปฐมวัย ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 พบว่า ปัญหา การจัดการศึกษาระดับปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จันทบุรี เขต 1 โดยรวมในรายด้านทุกด้านนั้น พบว่า มีปัญหาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย อยู่ใน ระดับกลาง ส่วนด้านการสร้างหลักสูตรที่เหมาะสม อยู่ในระดับน้อย เนื่องจากปัจจุบันสังคม ให้ความสำคัญกับการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยมากขึ้น และเสริมสร้างความเข้าใจที่ถูกต้องแก่ ครูผู้ปฏิบัติการสอน นักการศึกษา นักจิตวิทยา และผู้เชี่ยวชาญในวงการต่าง ๆ ได้เล็งเห็นถึง ความสำคัญของการจัดการศึกษาสำหรับเด็กในวัยนี้มากขึ้น ด้วยสภาพสังคมและเศรษฐกิจที่

เปลี่ยนแปลงไปจากอดีต พ่อแม่ต้องทำงานมากขึ้น มีเวลาสำหรับเลี้ยงดูไม่ถูกวิธี ส่งผลต่อประสบการณ์เบื้องต้นของเด็กไม่ว่าจะเป็นในด้านลบหรือบวก จะมีผลต่อพัฒนาการด้านหนึ่ง ย่อมส่งผลกระทบต่อพัฒนาการด้านอื่น ๆ ไม่ว่าจะเป็นทางบวกหรือลบ

รัตนาภรณ์ เตปินตา (2555) ได้ศึกษาปัญหาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2 พบว่า ปัญหาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย ในสถานศึกษาประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะสังคมในปัจจุบันกับสังคมสมัยก่อนมีการเปลี่ยนแปลงไปมาก โดยเฉพาะด้านเศรษฐกิจและค่านิยมในการดำรงชีวิต พ่อแม่ต้องช่วยกันทำงาน ไม่มีเวลาให้กับบุตรหลาน ในส่วนของภาครัฐได้ให้ความสำคัญในเรื่องนี้ จึงมีนโยบายสนับสนุนให้มีการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย ทั้งในท้องถิ่นและเอกชน ในรูปแบบต่าง ๆ ตามความจำเป็นของท้องถิ่น และในแต่ละท้องถิ่นเอง ก็มีข้อจำกัดแตกต่างกันไปตามสภาพของท้องถิ่นนั้น ๆ ทำให้การจัดการศึกษาในระดับปฐมวัย พบปัญหาที่บางด้านก็แตกต่างกันและบางด้านก็คล้ายคลึงกัน

จุฑาดาว สุภากร (2548) ที่ได้ศึกษาปัญหาและแนวทางแก้ปัญหาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของสถานศึกษาประถมศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2 นั้น ผู้ปฏิบัติการสอนในระดับปฐมวัย มีทักษะความรู้ ความเข้าใจในการจัดการเรียนการสอนไม่เพียงพอ และรวมถึงการสนับสนุนในการแก้ปัญหาจากหน่วยงานหลัก ยังไม่ตรงกับปัญหาที่มีในสถานศึกษา จึงทำให้ผลการวิจัยออกมาพบปัญหา อยู่ในระดับปานกลาง

ฉันทันท์ ภัคดิแก้ว (2555) ได้ศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะการจัดการบริการดูแลเด็กขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอบลวักแดง จังหวัดระยอง พบว่า ปัญหาการจัดการบริการดูแลเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อเรียงลำดับคะแนนเฉลี่ยมากไปน้อย คือ การจัดสภาพแวดล้อม การดูแลความปลอดภัย การดูแลสุขภาพ การดูแลโภชนาการ ครูผู้ดูแลเด็ก และการจัดกิจกรรม ทั้งนี้เนื่องมาจากพระราชบัญญัติกำหนดแผน และขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542 ได้กำหนดให้รัฐบาลถ่ายโอนภารกิจให้บริการสาธารณะสุขที่รัฐดำเนินการอยู่ ซึ่งเป็นภารกิจที่ดำเนินการซ้ำซ้อนระหว่างรัฐ และกรมการปกครองส่วนท้องถิ่น ให้ถ่ายโอนงานนั้น ๆ ให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ดำเนินการแทนภายใน 4 ปี นับตั้งแต่พระราชบัญญัติ ฉบับนี้ใช้บังคับ (วันที่ 18 พฤศจิกายน พ.ศ. 2542) ซึ่งในภารกิจนั้นก็คือการจัดการบริการด้านการศึกษาขององค์การบริหารส่วนตำบล ได้รับถ่ายโอนภารกิจด้านการศึกษาในครั้งแรก คือ การรับถ่ายโอนศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จากกรมพัฒนาชุมชน กรมศาสนา กรมประชาสัมพันธ์ สำนักคณะกรรมการประถมศึกษาแห่งชาติ และกรมอนามัย

ซึ่งเดิมวัตถุประสงค์หลักของการจัดตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก เพื่อเป็นสถานที่สำหรับดูแลเด็กก่อนวัยเรียน เพิ่มโอกาสให้เด็กได้รับการเตรียมความพร้อม มีพัฒนาการทางด้านร่างกาย ด้านอารมณ์ ด้านสังคม และด้านสติปัญญา อย่างเหมาะสมตามวัย

งานวิจัยต่างประเทศ

Whitaker (1978) ได้ศึกษาทัศนคติของผู้ปกครองและผู้บริหารที่มีต่อการมีส่วนร่วมของประชาชน บริเวณที่ตั้งของสถานศึกษาในเมืองเกี่ยวกับการวินิจฉัย หรือการตัดสินใจด้านการศึกษา พบว่า ผู้ปกครองรู้สึกมีความไม่สะดวกในการรับรู้ข้อมูล หรือประกาศเกี่ยวกับสถานศึกษา เป็นอุปสรรคสำคัญต่อการมีส่วนร่วมในเรื่องนโยบาย การตัดสินใจทางการศึกษา แต่ผู้บริหารกลับเห็นว่า ผู้ปกครองยังมีอิทธิพลต่อสถานศึกษา แม้จะมีความสนใจน้อย จึงสรุปว่า ชุมชนมีความสำคัญ และควรมีส่วนร่วมในการปรับปรุงสถานศึกษา ซึ่งบุคลากรในสถานศึกษา ควรตระหนักถึง และวางโครงการร่วมกันให้บุคคลในชุมชนมีส่วนร่วมกับสถานศึกษา

Sanders (1990 อ้างถึงใน อุษณีย์ งานสกุล, 2550) ได้ศึกษาเรื่อง หลักสูตรอนุบาลศึกษา เปรียบเทียบการรับรู้ของอาจารย์ใหญ่สถานศึกษาประถมศึกษา การรับรู้ของอาจารย์ใหญ่สถานศึกษาประถมศึกษา ครูสถานศึกษาอนุบาลในเขตเมือง 8 เมืองทางภาคตะวันออกเฉียงเหนือของรัฐโอคราโฮมาว่าแตกต่างกันหรือไม่ และเพื่อตรวจสอบว่าการรับรู้ตามตัวแปร ตำแหน่งวุฒิการศึกษา อายุของเด็กนักเรียน จำนวนปีที่ทำการสอบ ระดับการศึกษา จำนวนปีที่อยู่ในตำแหน่งเดียวกัน จำนวนปีที่เป็นผู้บริหารแตกต่างกันหรือไม่ พบว่า การรับรองหลักสูตรอนุบาลระหว่างอาจารย์ใหญ่กับครูที่มีวุฒิการสอนระดับปฐมศึกษา หรือผู้ที่มีวุฒิทางการบริหาร ครูที่มีประสบการณ์สอน 0-5 ปี ผู้สอนที่อยู่ในตำแหน่งเดียวกันมา 20 ปี หรือมากกว่าจะมีความแตกต่างกันมากกว่ากลุ่มอื่น

Larkin (1992, p. 379) ได้ศึกษาเรื่อง ผู้บริหารสถานศึกษาอนุบาลถึงสภาพความเป็นผู้นำในเรื่องการศึกษาในระดับอนุบาล เป็นการสำรวจว่าผู้บริหารสถานศึกษา ความคาดหวัง และความต้องการในบทบาทตามโครงสร้างในองค์กรอย่างไร ประสบการณ์ที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการจะช่วยเตรียมการในการที่แสดงบทบาทภาวะผู้นำอย่างไร การศึกษานี้มีความสำคัญต่อการเตรียมตัวเป็นผู้บริหารสถานศึกษาอนุบาล ต่อการตั้งนโยบาย และการออกไปประกาศนียบัตรรับรองในสาขาการศึกษาอนุบาล ใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพโดยอธิบายรายละเอียดของบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาอนุบาล เพื่อเสนอให้เห็นว่าคุณภาพและทักษะของผู้นำชนิดใดที่พวกเขาต้องการผลจากการศึกษา พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาอนุบาล มีบทบาททางการบริหารตั้งแต่การรับผิดชอบต่อการดูแลรักษาทั่วไปในสถานศึกษา ไปจนถึงการติดต่อกับครู และผู้ปกครอง ความรับผิดชอบต่อการรับเด็ก งบประมาณ การหาเงินทุน การพัฒนาบุคลากรแตกต่างกันไปตามสภาพ

ของแหล่งเงินทุน ขนาด และการให้ได้รับความช่วยเหลือที่ทำได้จากการบริหาร ผู้บริหารทั้งหมด มีการเตรียมตัว การเรียนรู้เบื้องต้นในการบริหารขึ้นอยู่กับการลองผิดลองถูก การมีผู้ช่วยผู้บริหาร จะทำให้เกิดความสำเร็จ ด้านรูปแบบการจัดการในเรื่องบรรยากาศ สถานศึกษาระดับอนุบาล เป็นแบบการให้ความร่วมมือ ผู้บริหารสตรีมักพบความโดดเดี่ยว เพราะขาดการสร้างความสัมพันธ์กับเพื่อนร่วมงานที่เป็นผู้บริหารด้วยกัน

Werthem (1994, p. 5501-A) ได้ทำการวิจัยเรื่อง รูปแบบติดต่อประสานงานระหว่าง ผู้ปกครอง และผู้ดูแลเด็กตัวอย่างประชากร เป็นผู้ปกครอง 88 คน และพี่เลี้ยงเด็ก 34 คน จากสถานรับเลี้ยงเด็ก 4 แห่ง ในรัฐคอนเนคตัตต์ วิทยาลัย รัฐนิวยอร์ก การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาความถี่ และเนื้อหาในการติดต่อสื่อสาร ความพอใจในระดับการติดต่อสื่อสารและ ทักษะกตริระหว่างผู้ปกครอง และผู้ดูแลเด็ก โดยใช้แบบสอบถามเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลทางด้าน สถิติ และใช้แบบสัมภาษณ์กับผู้บริหาร เพื่อเก็บข้อมูลเกี่ยวกับบุคลิกลักษณะ การเตรียมบุคลากร และโอกาสของผู้ปกครอง ในการร่วมวางแผนนโยบาย และตัดสินใจในกิจการสถานรับเลี้ยงเด็ก จากข้อมูลแสดงว่าความแตกต่างมีนัยสำคัญระหว่างผู้ปกครอง และบุคลากรในด้านที่มีผลต่อ การติดต่อสื่อสาร และความสัมพันธ์ระหว่างสถานรับเลี้ยงเด็ก และผู้ปกครอง ผลการวิจัย พบว่า ในด้านอุปสรรคที่มีผลต่อการติดต่อสื่อสารถูกระบุว่ายังมีในทั้งสองระบบ โดยเกี่ยวข้องกับนโยบาย ของสถานรับเลี้ยงเด็ก การวิจัย และการฝึกอบรมบุคลากรทางการศึกษาปฐมวัย

Albury (1977) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาเกณฑ์สำหรับก่อตั้งสถานศึกษาอนุบาล ประจำตำบล พบว่า เกณฑ์การจัดตั้งสถานศึกษาอนุบาล ต้องพิจารณาถึงสถานการณ์ งบประมาณ การจัดสรรครู โครงสร้างของหลักสูตร การผลิตวัสดุ อุปกรณ์ การรับรองวิทยฐานะ จำนวนนักเรียน ตำราเรียน กิจกรรมการเรียนการสอน การประชาสัมพันธ์ไปยังผู้ปกครอง การประเมินการปรับตัว ให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงและความต้องการของชุมชน

Buford (1977, p. 5688-A) ได้ศึกษาเรื่อง ทักษะของผู้ปกครองที่มีต่อการจัดการเรียน การสอนระดับอนุบาล โดยศึกษาจากผู้ปกครองนักเรียน 219 คน จากสมาคมผู้ปกครองที่เมืองเฮ็ดปอนด์ มลรัฐ โอคราโฮมา ผลการวิจัยพบว่า 1) เด็กวัยก่อนเรียนจำเป็นต้องพัฒนาโปรแกรมการเรียนอนุบาล 2) การสอนในชั้นอนุบาล ควรเป็นการพัฒนาการทางอารมณ์ จิตวิทยาเด็ก และพัฒนาการทางด้าน ร่างกาย ตามลำดับ 3) ควรจัดกิจกรรมที่ช่วยให้เด็กมีความรู้สึกที่ดีต่อตนเองให้มาก

จากผลการวิจัยทั้งในและต่างประเทศดังกล่าว จะเห็นได้ว่า การจัดการศึกษาระดับปฐมวัย ควรมุ่งเน้นให้เด็กได้มีการพัฒนาการ ทั้งด้านร่างกาย ด้านอารมณ์ ด้านสังคม และด้านสติปัญญา รวมทั้งพัฒนาบุคลิกภาพ และพฤติกรรมที่เหมาะสมตามวัย ดังนั้น การปฏิบัติงานด้านการจัดกิจกรรม การเรียนการสอนสำหรับเด็กปฐมวัยในปัจจุบัน จึงมีความเกี่ยวข้องกับตัวแปรต้นในด้านต่าง ๆ

อีกหลายด้านที่จะส่งผลให้การปฏิบัติงาน การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนของเด็กปฐมวัย เป็นไปได้อย่างมีประสิทธิภาพ เช่น ด้านความรู้ ความเข้าใจ และทักษะการจัดกิจกรรม ดังนั้น ผู้วิจัยจึงได้ศึกษาปัญหา และแนวทางการพัฒนาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 1 โดยได้นำขอบข่ายหลักการจัดศึกษา ปฐมวัย ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (กระทรวงศึกษาธิการ, 2546, หน้า 6-7) ใน 5 ด้าน ได้แก่ ด้านการสร้างหลักสูตรที่เหมาะสม ด้านการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้ของเด็ก ด้านจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการ และการเรียนรู้ของเด็ก ด้านประเมินพัฒนาการ และการเรียนรู้ของเด็ก และด้านความสัมพันธ์ระหว่างบ้านและสถานศึกษา โดยศึกษา ปัญหา และแนวทางการพัฒนาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย สถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2 โดยเปรียบเทียบจำแนกตามสาขาวิชาที่จบการศึกษา ประสบการณ์สอนระดับปฐมวัย และขนาดของสถานศึกษา แตกต่างกัน

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ เพื่อศึกษาเกี่ยวกับปัญหาและแนวทางการพัฒนาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2 ซึ่งจะนำเสนอตามลำดับหัวข้อต่อไปนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล
5. การวิเคราะห์ข้อมูล
6. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

การดำเนินการวิจัยครั้งนี้ ได้ศึกษาประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ครูผู้สอนระดับปฐมวัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2 ปีการศึกษา 2559 จำนวน 270 คน
2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ครูผู้สอนปฐมวัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2 ปีการศึกษา 2559 โดยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างจากตารางของ Krejcie and Morgan (1970, pp. 608-609) ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 159 คน จากนั้นทำการสุ่มแบ่งชั้น (Stratified random sampling) โดยใช้ขนาดของสถานศึกษาเป็นเกณฑ์ในการสุ่ม ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย จำแนกตามขนาดสถานศึกษา

ขนาดสถานศึกษา	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง
ขนาดเล็ก	98	58
ขนาดกลาง	121	71
ขนาดใหญ่/ ขนาดใหญ่พิเศษ	51	30
รวม	270	159

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง เพื่อสอบถามเกี่ยวกับปัญหาและแนวทางการพัฒนาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยในสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2 แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) จำแนกตามสาขาที่จบการศึกษา ประสบการณ์ในการสอน และขนาดของสถานศึกษา จำนวน 3 ข้อ

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามที่เกี่ยวกับสภาพปัญหาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2 ใน 5 ด้าน จำนวน 50 ข้อ ได้แก่ 1) ด้านการสร้างหลักสูตรที่เหมาะสม จำนวน 10 ข้อ 2) ด้านการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้ของเด็ก จำนวน 10 ข้อ 3) ด้านจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก จำนวน 10 ข้อ 4) ด้านประเมินพัฒนาการ และการเรียนรู้ของเด็ก จำนวน 10 ข้อ และ 5) ด้านความสัมพันธ์ระหว่างบ้านและสถานศึกษา จำนวน 10 ข้อ ซึ่งมีลักษณะเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ ซึ่งกำหนดความมากน้อยในระดับปัญหาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย โดยกำหนดใ้หน้าหนักคะแนน ดังนี้

- 5 หมายถึง ปัญหาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย อยู่ในระดับมากที่สุด
- 4 หมายถึง ปัญหาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย อยู่ในระดับมาก
- 3 หมายถึง ปัญหาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย อยู่ในระดับปานกลาง
- 2 หมายถึง ปัญหาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย อยู่ในระดับน้อย
- 1 หมายถึง ปัญหาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย อยู่ในระดับน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามแบบเลือกตอบที่เกี่ยวกับแนวทางการแก้ปัญหาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล มีขั้นตอนการดำเนินงาน ดังนี้

1. ศึกษาค้นคว้าจากเอกสาร หลักการ แนวคิด ทฤษฎี ตำรา บทความ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปัญหาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2 ใน 5 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการสร้างหลักสูตรที่เหมาะสม 2) ด้านการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้ของเด็ก 3) ด้านการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการ

และการเรียนรู้ของเด็ก 4) ด้านประเมินพัฒนาการ และการเรียนรู้ของเด็ก และ 5) ด้านความสัมพันธ์ระหว่างบ้านและสถานศึกษา

2. สร้างเครื่องมือแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับ ตามวิธีของ Likert's type โดยผู้วิจัยพัฒนาเครื่องมือมาจากรัตนภรณ์ เตปินตา (2555, หน้า 124-132)

3. นำข้อมูลที่ได้มาพัฒนาแบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหา และแนวทางการพัฒนาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2 ใน 5 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการสร้างหลักสูตรที่เหมาะสม 2) ด้านการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้ของเด็ก 3) ด้านการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการ และการเรียนรู้ของเด็ก 4) ด้านประเมินพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก และ 5) ด้านความสัมพันธ์ระหว่างบ้านและสถานศึกษา นำแบบสอบถามที่พัฒนาขึ้นไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบหาความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) โดยวิธีหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (Index of item-objective congruence: IOC) (สุวิมล ทิรกานันท์, 2549, หน้า 139)

เกณฑ์การให้คะแนน

ให้คะแนน 1 หมายถึง แน่ใจว่าข้อคำถามสอดคล้องกับวัตถุประสงค์/เนื้อหา

ให้คะแนน 0 หมายถึง ไม่แน่ใจว่าข้อคำถามสอดคล้องกับวัตถุประสงค์/เนื้อหา

ให้คะแนน -1 หมายถึง แน่ใจว่าข้อคำถามไม่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์/เนื้อหา

แล้วนำข้อมูลที่ได้จากการพิจารณาของผู้ทรงคุณวุฒิ หาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ (Index of item-objective congruence: IOC) เกณฑ์การตัดสิน IOC ที่มีค่าตั้งแต่ .50 ขึ้นไป แสดงว่า ข้อคำถามนั้นวัดได้ตรงตามวัตถุประสงค์หรือตามเนื้อหานั้น แสดงว่าข้อคำถามนั้นใช้ได้ ซึ่งผู้ทรงคุณวุฒิ มีจำนวน 3 ท่าน

3.1 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุเมธ งามกนก อาจารย์ประจำภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

3.2 รองศาสตราจารย์ ดร.ชร สุนทรายุทธ อาจารย์ประจำภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

3.3 นายชาติชาย จันทศรี ผู้อำนวยการ โรงเรียนวัดพานทอง จังหวัดชลบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2

4. นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try out) กับครูผู้สอนระดับปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2 ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน เพื่อหาคุณภาพเครื่องมือ

4.1 นำแบบสอบถามมาวิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนกรายข้อ โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson's product moment correlation coefficient) ระหว่างคะแนนรวมกับคะแนนรายข้อ (Item-total correlation) พบว่า แบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหาและแนวทางการพัฒนาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2 มีค่าอำนาจจำแนกรายข้ออยู่ระหว่าง .28-.80

4.2 นำแบบสอบถามมาหาค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ (Reliability) โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์ Alpha coefficient ของ Cronbach (1990, pp. 202-204) พบว่า ผลการหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหา และแนวทางการพัฒนาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2 ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .96

5. นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ และมีความสมบูรณ์ไปใช้ในการเก็บข้อมูลรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามวิธีการและขั้นตอน ดังนี้

1. ขอนหนังสือจากภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา ถึงผู้อำนวยการสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2 เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูลจากครูที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

2. ผู้วิจัยส่งแบบสอบถามพร้อมหนังสือขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลกับครูที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง และกำหนดวันรับคืนด้วยตนเอง

3. ผู้วิจัยรับแบบสอบถามคืนจากครูที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ได้รับแบบสอบถามคืน จำนวน 148 ฉบับ จากจำนวนแบบสอบถามที่ส่งไปทั้งหมด 159 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 93.08

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล ได้ดำเนินการ ดังนี้

1. ตรวจสอบความสมบูรณ์จากแบบสอบถามที่ได้รับคืนมาแต่ละฉบับ นำแบบสอบถามที่สมบูรณ์มาให้คะแนนตามน้ำหนักคะแนนแต่ละข้อ และบันทึกข้อมูลลงคอมพิวเตอร์ เพื่อวิเคราะห์ด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปทางสถิติ

2. ทำการวิเคราะห์ แล้วนำผลวิเคราะห์ไปแปลผล ตามวัตถุประสงค์ และสมมติฐานของการศึกษาวิจัย การแปลความหมายของคะแนน โดยใช้ค่าเฉลี่ยของคะแนนเป็นตัวชี้วัด โดยกำหนดเกณฑ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ตามแนวคิดของบุญชม ศรีสะอาด (2545, หน้า 163) มีดังนี้

คะแนนเฉลี่ย 4.51-5.00 หมายถึง ปัญหาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย อยู่ในระดับมากที่สุด

คะแนนเฉลี่ย 3.51-4.50 หมายถึง ปัญหาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย อยู่ในระดับมาก

คะแนนเฉลี่ย 2.51-3.50 หมายถึง ปัญหาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย อยู่ในระดับปานกลาง

คะแนนเฉลี่ย 1.51-2.50 หมายถึง ปัญหาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย อยู่ในระดับน้อย

คะแนนเฉลี่ย 1.00-1.50 หมายถึง ปัญหาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย อยู่ในระดับน้อยที่สุด

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ มีรายละเอียด ดังนี้

1. การศึกษาปัญหาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2 สถิติที่ใช้ คือ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) จำแนกตามสาขาวิชาที่จบการศึกษา ประสบการณ์ในการสอนระดับปฐมวัย และขนาดของสถานศึกษา

2. การเปรียบเทียบปัญหาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2 จำแนกตามสาขาวิชาที่จบการศึกษา โดยใช้การทดสอบค่าที (t -test)

3. การเปรียบเทียบปัญหาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2 จำแนกตามประสบการณ์ในการสอนระดับปฐมวัย และขนาดของสถานศึกษา โดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) เมื่อพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญ ทำการเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่โดยวิธีของ LSD

4. แนวทางการแก้ไขพัฒนาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2 โดยใช้การวิเคราะห์แจกแจงความถี่และร้อยละ

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาปัญหาและแนวทางการพัฒนาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2 ผู้วิจัยได้เสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับขั้นตอนดังต่อไปนี้

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

เพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกันในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยจึงได้กำหนดสัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

$\bar{X}$	แทน	ค่าเฉลี่ย
SD	แทน	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
n	แทน	จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่าง
p	แทน	ค่าความน่าจะเป็น
t	แทน	ค่าสถิติการแจกแจง t
df	แทน	ชั้นแห่งความเป็นอิสระ
SS	แทน	ผลรวมของคะแนนเบี่ยงเบนแต่ละคนยกกำลังสอง
MS	แทน	ค่าความแปรปรวน
F	แทน	ค่าการแจกแจง F
*	แทน	มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ลำดับขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูล

การศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัย ได้แบ่งการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลเป็น 3 ตอน ดังนี้
ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลของครูผู้สอนในระดับปฐมวัยในสถานศึกษา
ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ปัญหาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2
ตอนที่ 3 การเปรียบเทียบปัญหาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2 จำแนกตามสาขาวิชาที่จบการศึกษา

ตอนที่ 4 การเปรียบเทียบปัญหาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยในสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2 จำแนกประสบการณ์ในการสอน
ระดับปฐมวัย และขนาดของสถานศึกษา

ตอนที่ 5 การวิเคราะห์แนวทางการพัฒนาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยในสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลของครูผู้สอนในระดับปฐมวัยในสถานศึกษา

ตารางที่ 3 ข้อมูลทั่วไปของครูผู้สอนในระดับปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2 จำแนกตามสาขาวิชาที่จบการศึกษา ประสบการณ์
ในการสอนระดับปฐมวัย และขนาดสถานศึกษา

ข้อมูลทั่วไปของครูผู้สอนในระดับปฐมวัย	กลุ่มตัวอย่าง	ร้อยละ
สาขาวิชาที่จบการศึกษา		
1. การศึกษาปฐมวัย	104	70.30
2. สาขาวิชาอื่น ๆ	44	29.70
รวม	148	100.00
ประสบการณ์ในการสอนระดับปฐมวัย		
1. ประสบการณ์ต่ำกว่า 5 ปี	56	37.80
2. ประสบการณ์ 5-10 ปี	64	43.20
3. ประสบการณ์มากกว่า 10 ปี ขึ้นไป	28	19.00
รวม	148	100.00
ขนาดของสถานศึกษา		
1. ขนาดเล็ก	56	37.80
2. ขนาดกลาง	67	45.30
3. ขนาดใหญ่/ ขนาดใหญ่พิเศษ	25	16.90
รวม	148	100.00

จากตารางที่ 3 พบว่า ครูผู้สอนในระดับปฐมวัยส่วนใหญ่จบการศึกษาสาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย จำนวน 104 คน คิดเป็นร้อยละ 70.30 จบการศึกษาสาขาวิชาอื่น ๆ จำนวน 44 คน คิดเป็นร้อยละ 29.70 ส่วนใหญ่มีประสบการณ์ในการสอนระดับปฐมวัย 5-10 ปี จำนวน 64 คน คิดเป็นร้อยละ 43.20 ประสบการณ์ในการสอนระดับปฐมวัยต่ำกว่า 5 ปี จำนวน 56 คน คิดเป็นร้อยละ 37.80 ประสบการณ์ในการสอนระดับปฐมวัยมากกว่า 10 ปี ขึ้นไป จำนวน 28 คน คิดเป็นร้อยละ 19.00 และส่วนใหญ่ปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาขนาดกลาง จำนวน 67 คน คิดเป็นร้อยละ 45.30 ปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาขนาดเล็ก จำนวน 56 คน คิดเป็นร้อยละ 37.80 ปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาขนาดใหญ่/ขนาดใหญ่พิเศษ จำนวน 25 คน คิดเป็นร้อยละ 16.90

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ปัญหาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยในสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2

ตารางที่ 4 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับ และอันดับ ปัญหาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2 โดยรวม

ปัญหาการจัดการศึกษา ระดับปฐมวัยในสถานศึกษา	<i>n</i> = 148		ระดับ	อันดับ
	$\bar{X}$	<i>SD</i>		
1. ด้านการสร้างหลักสูตรที่เหมาะสม	2.65	1.00	ปานกลาง	1
2. ด้านการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก	2.63	1.00	ปานกลาง	2
3. ด้านการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก	2.61	1.10	ปานกลาง	3
4. ด้านการประเมินพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก	2.49	1.08	น้อย	5
5. ด้านความสัมพันธ์ระหว่างบ้าน และสถานศึกษา	2.58	0.58	ปานกลาง	4
รวม	2.59	0.84	ปานกลาง	

จากตารางที่ 4 พบว่า ปัญหาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2 โดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับปานกลาง ยกเว้นด้านการประเมินพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก อยู่ในระดับน้อย เรียงลำดับจากค่าเฉลี่ย

มากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการสร้างหลักสูตรที่เหมาะสม ด้านการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก ด้านการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก ด้านความสัมพันธ์ระหว่างบ้านและสถานศึกษา ตามลำดับ

ตารางที่ 5 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับ และอันดับ ปัญหาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2 ด้านการสร้างหลักสูตรที่เหมาะสม

ปัญหาด้านการสร้างหลักสูตรที่เหมาะสม	<i>n</i> = 148		ระดับ	อันดับ
	$\bar{X}$	<i>SD</i>		
1. การศึกษาแนวการจัดการประสบการณ์ระดับปฐมวัยของกระทรวงศึกษาธิการ	2.74	1.00	ปานกลาง	1
2. การกำหนดแนวทางการปฏิบัติงานด้านการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยในสถานศึกษา	2.71	1.10	ปานกลาง	3
3. การศึกษาและทำความเข้าใจเกี่ยวกับรายละเอียดของเอกสารประกอบหลักสูตร	2.64	1.04	ปานกลาง	6
4. การศึกษาเกี่ยวกับโครงสร้างและจุดมุ่งหมายของแผนการจัดการประสบการณ์	2.61	1.05	ปานกลาง	7
5. การวิเคราะห์หลักการจัดกิจกรรมระดับปฐมวัยตามตารางกิจกรรมประจำวัน	2.59	1.18	ปานกลาง	8
6. การจัดทำแผนการปฏิบัติงานและปฏิทินงานประจำปีของการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยในสถานศึกษา	2.56	1.17	ปานกลาง	9
7. การวิเคราะห์หลักการจัดทำแผนการจัดการประสบการณ์ระดับปฐมวัย	2.65	1.12	ปานกลาง	5
8. การวิเคราะห์เทคนิค หลักการสอนเพื่อส่งเสริมพัฒนาการพื้นฐานของเด็กปฐมวัย	2.55	1.14	ปานกลาง	10
9. การจัดหาตำรา/ เอกสารทางวิชาการเกี่ยวกับการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยให้บุคลากรในสถานศึกษาได้มีการศึกษาค้นคว้า	2.70	1.06	ปานกลาง	4
10. การพัฒนาและปรับปรุงหลักสูตรให้สอดคล้องเหมาะสมกับความต้องการของท้องถิ่น	2.73	1.12	ปานกลาง	2
รวม	2.65	1.00	ปานกลาง	

จากตารางที่ 5 พบว่า ปัญหาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2 ด้านการสร้างหลักสูตรที่เหมาะสม โดยรวมและรายข้อ อยู่ในระดับปานกลาง เรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย 3 ลำดับ ได้แก่ การศึกษาแนวการจัดประสบการณ์ระดับปฐมวัยของกระทรวงศึกษาธิการ การพัฒนาและปรับปรุงหลักสูตรให้สอดคล้อง เหมาะสมกับความต้องการของท้องถิ่น และการกำหนดแนวทางการปฏิบัติงานด้านการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยในสถานศึกษา ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การวิเคราะห์เทคนิคหลักการสอน เพื่อส่งเสริมพัฒนาการพื้นฐานของเด็กปฐมวัย

ตารางที่ 6 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับ และอันดับ ปัญหาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2 ด้านการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก

ปัญหาด้านการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก	<i>n</i> = 148		ระดับ	อันดับ
	$\bar{X}$	<i>SD</i>		
1. การจัดชั้นเรียนที่เอื้อต่อการจัดประสบการณ์ให้กับเด็ก	2.67	1.18	ปานกลาง	3
2. การจัดให้มีวัสดุอุปกรณ์ที่จำเป็นสำหรับเด็กระดับปฐมวัยอย่างเพียงพอ	2.62	1.06	ปานกลาง	6
3. การจัดสถานที่เล่นกลางแจ้งสำหรับเด็กระดับปฐมวัย	2.58	1.06	ปานกลาง	9
4. การจัดให้มีสถานที่เล่นในร่มสำหรับเด็กนอกห้องเรียน	2.59	1.05	ปานกลาง	8
5. การรักษาความสะอาดของห้องเรียนและพื้นที่ห้องให้สามารถนั่งและนอนได้	2.70	1.27	ปานกลาง	2
6. การดูแลรักษาและปรับปรุงอาคารสถานที่ให้อยู่ในสภาพเรียบร้อยและปลอดภัย	2.65	1.05	ปานกลาง	5
7. การจัดห้องเรียนมีความปลอดภัย เพื่อสะดวกต่อการจัดกิจกรรมและประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัยในสถานศึกษา	2.54	1.07	ปานกลาง	10
8. การจัดอุปกรณ์ที่มีประโยชน์ทางการศึกษาแก่เด็กตรงตามวัตถุประสงค์สอดคล้องกับพัฒนาการเรียนรู้และความต้องการของเด็ก	2.61	1.20	ปานกลาง	7

ตารางที่ 6 (ต่อ)

ปัญหาด้านการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก	<i>n</i> = 148		ระดับ	อันดับ
	$\bar{X}$	<i>SD</i>		
9. สถานที่ตั้งอยู่ในพื้นที่ที่มีอากาศถ่ายเทได้สะดวก	2.66	1.32	ปานกลาง	4
10. สถานที่ตั้งอยู่ในพื้นที่ห่างไกลจากแหล่งมลภาวะ	2.72	1.23	ปานกลาง	1
รวม	2.63	1.00	ปานกลาง	

จากตารางที่ 6 พบว่า ปัญหาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2 ด้านการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก โดยรวมและรายชื่ออยู่ในระดับปานกลาง เรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย 3 ลำดับ ได้แก่ สถานที่ตั้งอยู่ในพื้นที่ห่างไกลจากแหล่งมลภาวะ การรักษาความสะอาดของห้องเรียนและพื้นที่ห้องให้สามารถนั่งและนอนได้ และการชั้นเรียนที่เอื้อต่อการจัดประสบการณ์ให้กับเด็ก ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การจัดห้องเรียนมีความปลอดภัยเพื่อสะดวกต่อการจัดกิจกรรมและประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัยในสถานศึกษา

ตารางที่ 7 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับ และอันดับ ปัญหาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2 ด้านการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก

ปัญหาด้านการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก	<i>n</i> = 148		ระดับ	อันดับ
	$\bar{X}$	<i>SD</i>		
1. การจัดตารางกิจกรรมประจำวันเหมาะสมกับเหตุการณ์และลักษณะของกลุ่มเด็ก	2.63	1.22	ปานกลาง	4
2. การกำหนดระยะเวลาในการจัดกิจกรรมเหมาะสมกับวัยและพัฒนาการของเด็ก	2.53	1.28	ปานกลาง	9
3. การจัดกิจกรรมในห้องเรียนและนอกห้องเรียนมีความสมดุลกัน	2.59	1.19	ปานกลาง	5
4. การจัดกิจกรรมเหมาะสมกับลักษณะพัฒนาการของเด็ก	2.52	1.19	ปานกลาง	10

ตารางที่ 7 (ต่อ)

ปัญหาด้านการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการ และการเรียนรู้ของเด็ก	<i>n</i> = 148		ระดับ	อันดับ
	$\bar{X}$	<i>SD</i>		
5. สื่อ วัสดุ อุปกรณ์ มีความประหยัดและเหมาะสมเพียงพอต่อการจัดกิจกรรม	2.74	0.99	ปานกลาง	1
6. การจัดกิจกรรมรายบุคคลและกิจกรรมกลุ่ม มีความสมดุลกัน	2.73	1.06	ปานกลาง	2
7. การจัดกิจกรรมต่าง ๆ ส่งเสริมให้เด็กมีการแสดงออกด้านต่าง ๆ	2.64	1.15	ปานกลาง	3
8. การจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กได้ครบทั้ง 6 กิจกรรม	2.57	1.27	ปานกลาง	7
9. การจัดกิจกรรมที่เน้นการเรียนรู้อย่างมีความสุข มีความสนุกสนาน สนใจที่จะเรียนรู้	2.58	1.24	ปานกลาง	6
10. การจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการกล้ามเนื้อเล็ก กล้ามเนื้อใหญ่	2.55	1.21	ปานกลาง	8
รวม	2.61	1.10	ปานกลาง	

จากตารางที่ 7 พบว่า ปัญหาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2 ด้านการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก โดยรวมและรายข้อ อยู่ในระดับปานกลาง เรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย 3 ลำดับ ดังนี้ สื่อ วัสดุ อุปกรณ์ มีความประหยัดและเหมาะสม เพียงพอต่อการจัดกิจกรรม การจัดกิจกรรมรายบุคคลและกิจกรรมกลุ่มมีความสมดุลกัน และการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ส่งเสริมให้เด็กมีการแสดงออกด้านต่าง ๆ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การจัดกิจกรรมเหมาะสมกับลักษณะพัฒนาการของเด็ก

ตารางที่ 8 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับ และอันดับ ปัญหาการจัดการศึกษาระดับ
ปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2
ด้านการประเมินพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก

ปัญหาด้านการประเมินพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก	<i>n</i> = 148		ระดับ	อันดับ
	$\bar{X}$	<i>SD</i>		
1. ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการประเมินพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก	2.53	1.25	ปานกลาง	4
2. การสังเกตและการจดบันทึกพฤติกรรมเพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการประเมิน	2.63	1.09	ปานกลาง	1
3. การประเมินพัฒนาการของเด็กอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอตามสภาพจริง	2.47	1.13	น้อย	6
4. การนำผลการประเมินพัฒนาการมาใช้ในการปรับปรุงและจัดประสบการณ์ให้แก่เด็ก	2.42	1.15	น้อย	10
5. การใช้การประเมินพัฒนาการให้เหมาะสมกับวัยและพัฒนาการของเด็ก	2.43	1.17	น้อย	8
6. การรายงานผลการประเมินผลพัฒนาการเด็กให้ผู้ปกครองทราบอย่างสม่ำเสมอ	2.44	1.11	น้อย	7
7. การสร้างความร่วมมือกับผู้ปกครองในการประเมินพัฒนาการเด็ก	2.54	1.21	ปานกลาง	3
8. การประเมินพัฒนาการเด็กครอบคลุมทุกด้าน	2.42	1.27	น้อย	9
9. การประเมินหลาย ๆ ครั้ง ก่อนที่จะสรุปผล	2.59	1.17	ปานกลาง	2
10. การจดบันทึกผลการประเมินพัฒนาการของเด็กอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ	2.50	1.06	น้อย	5
รวม	2.49	1.08	น้อย	

จากตารางที่ 8 พบว่า ปัญหาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2 ด้านการประเมินพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก โดยรวมอยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณารายข้ออยู่ในระดับปานกลางถึงน้อย เรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย 3 ลำดับ ได้แก่ การสังเกตและการจดบันทึกพฤติกรรมเพื่อเป็นส่วนหนึ่งของ

การประเมิน การประเมินหลาย ๆ ครั้ง ก่อนที่จะสรุปผล และการสร้างความร่วมมือกับผู้ปกครอง ในการประเมิน พัฒนาการเด็ก ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การนำผลการประเมินพัฒนาการมาใช้ ในการปรับปรุงและจัดประสบการณ์ให้แก่เด็ก

ตารางที่ 9 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับ และอันดับ ปัญหาการจัดการศึกษาระดับ ปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2 ด้านความสัมพันธ์ระหว่างบ้านและสถานศึกษา

ปัญหาด้านความสัมพันธ์ระหว่างบ้านและสถานศึกษา	<i>n</i> = 148		ระดับ	อันดับ
	$\bar{X}$	<i>SD</i>		
1. การปฐมนิเทศผู้ปกครอง	2.56	0.98	ปานกลาง	6
2. การแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างผู้สอนกับผู้ปกครอง	2.53	0.99	ปานกลาง	7
3. ผู้ปกครองเข้าใจพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก	2.44	0.96	น้อย	10
4. ความรับผิดชอบร่วมกันระหว่างครูผู้สอนและผู้ปกครอง ในการพัฒนาเด็ก	2.49	0.94	น้อย	8
5. การกระตุ้นให้พ่อแม่ ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วม ในการให้การศึกษา	2.45	0.90	น้อย	9
6. การให้ความรู้แก่ผู้ปกครองในการช่วยเหลือและ การพัฒนาเด็ก	2.64	1.01	ปานกลาง	4
7. การติดต่อสื่อสารระหว่างครูผู้สอนกับผู้ปกครอง อย่างสม่ำเสมอ	2.69	0.90	ปานกลาง	3
8. การแจ้งข่าวสารต่าง ๆ ให้ผู้ปกครองทราบอย่างต่อเนื่อง	2.70	1.00	ปานกลาง	2
9. การเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองมาพบครูได้ตลอดเวลา	2.57	0.98	ปานกลาง	5
10. การจัดกิจกรรมร่วมกันระหว่างสถานศึกษาและบ้าน	2.72	1.02	ปานกลาง	1
รวม	2.58	0.58	ปานกลาง	

จากตารางที่ 9 พบว่า ปัญหาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2 ด้านความสัมพันธ์ระหว่างบ้านและสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายชื่ออยู่ในระดับปานกลางถึงน้อย เรียงลำดับจาก ค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย 3 ลำดับ ดังนี้ การจัดกิจกรรมร่วมกันระหว่างสถานศึกษาและบ้าน การแจ้ง

ข่าวสารต่าง ๆ ให้ผู้ปกครองทราบอย่างต่อเนื่อง และการติดต่อสื่อสารระหว่างครูผู้สอนกับผู้ปกครองอย่างสม่ำเสมอ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ผู้ปกครองเข้าใจพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก

ตอนที่ 3 การเปรียบเทียบปัญหาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยในสถานศึกษา

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2 จำแนกตามสาขาวิชาที่จบการศึกษา

ตารางที่ 10 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับ และอันดับ ปัญหาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2 จำแนกตามสาขาที่จบการศึกษา

ปัญหาการจัดการศึกษาปฐมวัย	สาขาวิชา การศึกษา				สาขาวิชา อื่น ๆ			
	ปฐมวัย		ระดับ	อันดับ	อื่น ๆ		ระดับ	อันดับ
	<i>n</i> = 104				<i>n</i> = 44			
	$\bar{X}$	<i>SD</i>			$\bar{X}$	<i>SD</i>		
1. ด้านการสร้างหลักสูตรที่เหมาะสม	2.61	0.97	ปานกลาง	3	2.73	1.07	ปานกลาง	2
2. ด้านการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก	2.58	1.08	ปานกลาง	4	2.75	0.78	ปานกลาง	1
3. ด้านการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก	2.62	1.11	ปานกลาง	2	2.58	1.06	ปานกลาง	3
4. ด้านการประเมินพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก	2.48	1.05	น้อย	5	2.52	1.15	ปานกลาง	4
5. ด้านความสัมพันธ์ระหว่างบ้านและสถานศึกษา	2.63	0.59	ปานกลาง	1	2.47	0.55	น้อย	5
รวม	2.58	0.85	ปานกลาง	-	2.60	0.84	ปานกลาง	-

จากตารางที่ 10 พบว่า ปัญหาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2 จำแนกตามสาขาที่จบการศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายสาขาที่จบการศึกษา พบว่า ดังนี้ สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัยรายชื่ออยู่ในระดับปานกลางถึงน้อย เรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย 3 ลำดับ ดังนี้ ด้านความสัมพันธ์ระหว่างบ้านและสถานศึกษา ด้านการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก

ด้านการสร้างหลักสูตรที่เหมาะสม สาขาวิชาอื่น ๆ รายชื่ออยู่ในระดับปานกลางถึงน้อย เรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย 3 ลำดับ ด้านการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก ด้านการสร้างหลักสูตรที่เหมาะสม และด้านการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านความสัมพันธ์ระหว่างบ้านและสถานศึกษา

ตารางที่ 11 การเปรียบเทียบปัญหาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2 จำแนกตามสาขาวิชาที่จบการศึกษา

ปัญหาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย	สาขาวิชา การศึกษา ปฐมวัย (n = 104)		สาขาอื่น ๆ (n = 44)		t	p			
	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD					
	1. ด้านการสร้างหลักสูตรที่เหมาะสม	2.62	0.97	2.73			1.07	.64	.52
	2. ด้านการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ของเด็ก	2.58	1.08	2.75			0.78	1.07	.28
3. ด้านการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการ และการเรียนรู้ของเด็ก	2.62	1.12	2.58	1.07	.19	.85			
4. ด้านการประเมินพัฒนาการและการเรียนรู้ ของเด็ก	2.48	1.06	2.52	1.15	-.19	.85			
5. ด้านความสัมพันธ์ระหว่างบ้านและสถานศึกษา	2.63	0.59	2.47	0.55	1.51	.13			
รวม	2.57	0.85	2.61	0.84	-.16	.87			

จากตารางที่ 11 พบว่า ปัญหาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2 จำแนกตามสาขาวิชาที่จบการศึกษา โดยรวมและรายด้าน แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ตอนที่ 4 การเปรียบเทียบปัญหาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2 จำแนกตามประสบการณ์ในการสอนระดับปฐมวัย และขนาดของสถานศึกษา

ตารางที่ 12 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับ และอันดับ ปัญหาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาชลบุรี เขต 2 จำแนกตามประสบการณ์การสอนในระดับปฐมวัย

ปัญหาการจัดการศึกษาปฐมวัย	ประสบการณ์ การสอน ในระดับปฐมวัย ต่ำกว่า 5 ปี		ประสบการณ์ การสอน ในระดับปฐมวัย 5-10 ปี		ประสบการณ์ การสอน ในระดับปฐมวัย มากกว่า 10 ปี ขึ้นไป							
	<i>n</i> = 56		<i>n</i> = 64		ระดับ		อันดับ		<i>n</i> = 28			
	$\bar{X}$	<i>SD</i>	ระดับ	อันดับ	ระดับ	อันดับ	ระดับ	อันดับ	ระดับ	อันดับ		
	$\bar{X}$	<i>SD</i>										
1. ด้านการสร้างหลักสูตรที่เหมาะสม	2.74	0.87	ปานกลาง	3	2.49	1.09	น้อย	2	2.80	0.99	ปานกลาง	2
2. ด้านการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก	2.75	0.83	ปานกลาง	2	2.40	1.10	น้อย	3	2.93	0.97	ปานกลาง	1
3. ด้านการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก	2.87	0.91	ปานกลาง	1	2.31	1.21	น้อย	4	2.73	1.04	ปานกลาง	3
4. ด้านการประเมินพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก	2.69	1.07	ปานกลาง	4	2.24	1.08	น้อย	5	2.66	1.03	ปานกลาง	4
5. ด้านความสัมพันธ์ระหว่างบ้านและสถานศึกษา	2.65	0.54	ปานกลาง	5	2.57	0.64	ปานกลาง	1	2.43	0.50	น้อย	5
รวม	2.74	0.74	ปานกลาง	-	2.40	0.91	น้อย	-	2.71	0.83	ปานกลาง	-

จากตารางที่ 12 พบว่า ปัญหาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2 จำแนกตามประสบการณ์ในการสอนระดับปฐมวัย โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ยกเว้น ประสบการณ์การสอน 5-10ปี โดยรวมมีปัญหาอยู่ในระดับน้อย

ประสบการณ์ในการสอนระดับปฐมวัย ต่ำกว่า 5 ปี โดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับปานกลาง เรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย 3 ลำดับ ดังนี้ ด้านการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก ด้านการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก และด้านการสร้างหลักสูตรที่เหมาะสม ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านความสัมพันธ์ระหว่างบ้านและสถานศึกษา

ประสบการณ์ในการสอนระดับปฐมวัย 5-10 ปี โดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับน้อย ยกเว้น ด้านความสัมพันธ์ระหว่างบ้านและสถานศึกษา มีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง เรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย 3 ลำดับ ดังนี้ ด้านการสร้างหลักสูตรที่เหมาะสม และด้านการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก และด้านการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการประเมินพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก

ประสบการณ์ในการสอนระดับปฐมวัยมากกว่า 10 ปี ขึ้นไป โดยรวมและรายด้าน มีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง ยกเว้น ด้านความสัมพันธ์ระหว่างบ้านและสถานศึกษา มีปัญหาอยู่ในระดับน้อย เรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย 3 ลำดับ ดังนี้ ด้านการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก ด้านการสร้างหลักสูตรที่เหมาะสม และด้านการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านความสัมพันธ์ระหว่างบ้านและสถานศึกษา

ตารางที่ 13 การวิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อเปรียบเทียบปัญหาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย
ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2
จำแนกตามประสบการณ์ในการสอนระดับปฐมวัย

ปัญหาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย		<i>df</i>	<i>SS</i>	<i>MS</i>	<i>F</i>	<i>p</i>
1. ด้านการสร้างหลักสูตร ที่เหมาะสม	ระหว่างกลุ่ม	2	2.68	1.34	1.35	.26
	ภายในกลุ่ม	145	144.45	1.00		
	รวม	147	147.13			
2. ด้านการสร้างสภาพแวดล้อม ที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก	ระหว่างกลุ่ม	2	6.56	3.28	3.36*	.03
	ภายในกลุ่ม	145	141.46	0.98		
	รวม	147	148.02			
3. ด้านการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริม พัฒนาการและการเรียนรู้ ของเด็ก	ระหว่างกลุ่ม	2	9.80	4.90	4.23*	.01
	ภายในกลุ่ม	145	167.99	1.16		
	รวม	147	177.79			
4. ด้านการประเมินพัฒนาการ และการเรียนรู้ของเด็ก	ระหว่างกลุ่ม	2	7.20	3.60	3.15*	.04
	ภายในกลุ่ม	145	165.60	1.14		
	รวม	147	172.80			
5. ด้านความสัมพันธ์ระหว่าง บ้านและสถานศึกษา	ระหว่างกลุ่ม	2	0.93	0.47	1.36	.25
	ภายในกลุ่ม	145	49.51	0.34		
	รวม	147	50.44			
รวม	ระหว่างกลุ่ม	2	3.89	1.95	2.78	.06
	ภายในกลุ่ม	145	101.66	0.70		
	รวม	147	105.55			

* $p < .05$

จากตารางที่ 13 พบว่า ปัญหาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2 จำแนกตามประสบการณ์ในการสอนระดับ
ปฐมวัย โดยรวมและรายด้านการสร้างหลักสูตรที่เหมาะสม ด้านความสัมพันธ์ระหว่างบ้านและ
สถานศึกษา แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ยกเว้น ด้านการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อ

การเรียนรู้ของเด็ก ด้านการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก และด้านการประเมินพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จึงทดสอบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธี LSD ดังตารางที่ 14-16

ตารางที่ 14 การเปรียบเทียบปัญหาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2 จำแนกตามประสบการณ์ในการสอนระดับปฐมวัย ด้านการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก

ประสบการณ์ในการสอน ระดับปฐมวัย	$\bar{X}$	5-10 ปี	ต่ำกว่า 5 ปี	มากกว่า 10 ปี ขึ้นไป
5-10 ปี	2.41	-	0.34	0.52*
ต่ำกว่า 5 ปี	2.75		-	0.18
มากกว่า 10 ปี ขึ้นไป	2.93			-

* $p < .05$

จากตารางที่ 14 พบว่า ปัญหาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2 จำแนกตามประสบการณ์ในการสอนระดับปฐมวัย ด้านการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จำนวน 1 คู่ ได้แก่ ครูที่มีประสบการณ์ในการสอนระดับปฐมวัย 5-10 ปี กับมากกว่า 10 ปี ขึ้นไป โดยครูผู้สอนระดับปฐมวัยที่มีประสบการณ์ในการสอนระดับปฐมวัย 5-10 ปี มีปัญหาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยมากกว่าครูที่มีประสบการณ์ในการสอนมากกว่า 10 ขึ้นไป ส่วนรายคู่อื่น ๆ แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ตารางที่ 15 การเปรียบเทียบปัญหาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2 จำแนกตามประสบการณ์ในการสอนระดับปฐมวัย ด้านการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก

ประสบการณ์ในการสอน ระดับปฐมวัย	$\bar{X}$	5-10 ปี	มากกว่า 10 ปี ขึ้นไป	ต่ำกว่า 5 ปี
5-10 ปี	2.31	-	0.42	0.56*
มากกว่า 10 ปี ขึ้นไป	2.73		-	0.14
ต่ำกว่า 5 ปี	2.87			-

* $p < .05$

จากตารางที่ 15 พบว่า ปัญหาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2 จำแนกตามประสบการณ์ในการสอนระดับปฐมวัย ด้านการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จำนวน 1 คู่ ได้แก่ ครูที่มีประสบการณ์ในการสอนระดับปฐมวัย ต่ำกว่า 5 ปี กับ 5-10 ปี โดยครูที่มีประสบการณ์ในการสอนระดับปฐมวัยต่ำกว่า 5 ปี มีปัญหาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยมากกว่าครูที่มีประสบการณ์ในการสอนระดับปฐมวัย 5-10 ปี ส่วนรายคู่อื่น ๆ แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ตารางที่ 16 การเปรียบเทียบปัญหาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2 จำแนกตามประสบการณ์ในการสอนระดับปฐมวัย ด้านการประเมินพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก

ประสบการณ์ในการสอน ระดับปฐมวัย	$\bar{X}$	5-10 ปี	มากกว่า 10 ปี ขึ้นไป	ต่ำกว่า 5 ปี
5-10 ปี	2.24	-	0.42	0.45*
มากกว่า 10 ปี ขึ้นไป	2.66		-	0.03
ต่ำกว่า 5 ปี	2.69			-

* $p < .05$

จากตารางที่ 16 พบว่า ปัญหาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2 จำแนกตามประสิทธิภาพในการสอนระดับปฐมวัย ด้านการประเมินพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จำนวน 1 คู่ ได้แก่ ครูที่มีประสิทธิภาพในการสอนระดับปฐมวัยต่ำกว่า 5 ปี กับ 5-10 ปี โดยครูผู้สอนระดับปฐมวัยที่มีประสิทธิภาพในการสอนระดับปฐมวัย ต่ำกว่า 5 ปี ปัญหาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยมากกว่าครูที่มีประสิทธิภาพในการสอน 5-10 ปี ส่วนรายคู่อื่น ๆ แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ตารางที่ 17 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับ และอันดับ ปัญหาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาชลบุรี เขต 2 จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา

ปัญหาการจัดการศึกษาปฐมวัย	ขนาดเล็ก		ระดับ	อันดับ	ขนาดกลาง		ระดับ	อันดับ	ขนาดใหญ่/ ใหญ่พิเศษ		ระดับ	อันดับ
	<i>n</i> = 56				<i>n</i> = 67				<i>n</i> = 25			
	$\bar{X}$	<i>SD</i>			$\bar{X}$	<i>SD</i>			$\bar{X}$	<i>SD</i>		
1. ด้านการสร้างหลักสูตรที่เหมาะสม	2.63	0.93	ปานกลาง	3	2.69	1.08	ปานกลาง	1	2.55	0.92	ปานกลาง	3
2. ด้านการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก	2.66	0.91	ปานกลาง	2	2.63	1.08	ปานกลาง	3	2.57	0.99	ปานกลาง	1
3. ด้านการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก	2.69	1.04	ปานกลาง	1	2.62	1.17	ปานกลาง	4	2.38	1.02	น้อย	4
4. ด้านการประเมินพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก	2.37	1.01	น้อย	5	2.65	1.17	ปานกลาง	2	2.34	0.95	น้อย	5
5. ด้านความสัมพันธ์ระหว่างบ้านและสถานศึกษา	2.59	0.60	ปานกลาง	4	2.58	0.58	ปานกลาง	5	2.56	0.55	ปานกลาง	2
รวม	2.59	0.78	ปานกลาง	-	2.63	0.92	ปานกลาง	-	2.48	0.80	น้อย	-

จากตารางที่ 17 พบว่า ปัญหาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2 จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง และสถานศึกษาขนาดใหญ่/ใหญ่พิเศษ โดยรวมมีปัญหาอยู่ในระดับระดับน้อย

ขนาดสถานศึกษาขนาดเล็ก โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง ยกเว้นด้านการประเมินพัฒนาการเด็ก อยู่ในระดับน้อย เรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย 3 ลำดับ ดังนี้ ด้านการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก ด้านการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก ด้านการสร้างหลักสูตรที่เหมาะสม และด้านการประเมินพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก

ขนาดสถานศึกษาขนาดกลาง โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง เรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย 3 ลำดับ ดังนี้ ด้านการสร้างหลักสูตรที่เหมาะสม ด้านการประเมินพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก และด้านการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านความสัมพันธ์ระหว่างบ้านและสถานศึกษา

ขนาดสถานศึกษาขนาดใหญ่/ใหญ่พิเศษ โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง ยกเว้นด้านการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการการเรียนรู้ของเด็ก และด้านการประเมินพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กอยู่ในระดับน้อย เรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย 3 ลำดับ ดังนี้ ด้านการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก ด้านความสัมพันธ์ระหว่างบ้านและสถานศึกษา ด้านการสร้างหลักสูตรที่เหมาะสมส่วน และด้านการประเมินพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก

ตารางที่ 18 การวิเคราะห์ความแปรปรวนเพื่อเปรียบเทียบปัญหาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2 จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา

ปัญหาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย		<i>df</i>	<i>SS</i>	<i>MS</i>	<i>F</i>	<i>p</i>
1. ด้านการสร้างหลักสูตรที่เหมาะสม	ระหว่างกลุ่ม	2	0.39	0.19	.19	.82
	ภายในกลุ่ม	145	146.74	1.01		
	รวม	147	147.13			
2. ด้านการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก	ระหว่างกลุ่ม	2	0.15	0.07	.07	.93
	ภายในกลุ่ม	145	147.87	1.02		
	รวม	147	148.02			

ตารางที่ 18 (ต่อ)

ปัญหาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย		<i>df</i>	<i>SS</i>	<i>MS</i>	<i>F</i>	<i>p</i>
3. ด้านการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริม พัฒนาการและการเรียนรู้ ของเด็ก	ระหว่างกลุ่ม	2	1.61	0.80	.66	
	ภายในกลุ่ม	145	176.18	1.21		.51
	รวม	147	177.79			
4. ด้านการประเมินพัฒนาการ และการเรียนรู้ของเด็ก	ระหว่างกลุ่ม	2	3.06	1.53	1.31	
	ภายในกลุ่ม	145	169.74	1.17		.27
	รวม	147	172.80			
5. ด้านความสัมพันธ์ระหว่าง บ้านและสถานศึกษา	ระหว่างกลุ่ม	145	0.02	0.01	.02	
	ภายในกลุ่ม	147	50.42	0.35		.97
	รวม		50.44			
รวม	ระหว่างกลุ่ม	2	0.43	0.22	.30	.74
	ภายในกลุ่ม	145	105.12	0.72		
	รวม	147	105.55			

จากตารางที่ 18 พบว่า ปัญหาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลบุรี เขต 2 จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ตอนที่ 5 การวิเคราะห์แนวทางการพัฒนาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลบุรี เขต 2

ตารางที่ 19 ความถี่ ร้อยละ และอันดับของแนวทางการพัฒนาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย
ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2
ด้านการสร้างหลักสูตรที่เหมาะสม

ด้านการสร้างหลักสูตรที่เหมาะสม	ความถี่	ร้อยละ	อันดับที่
1. ให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา โดยเลือกตัวแทนผู้ปกครองมาเป็นคณะกรรมการ สถานศึกษา	66	44.60	3
2. จัดประสบการณ์ให้เหมาะสมกับความต้องการ วัย และพัฒนาการของเด็ก	114	77.00	1
3. กำหนดบทบาทหน้าที่ของผู้สอนระดับปฐมวัยให้ชัดเจน	70	47.30	2
4. มุ่งพัฒนาเด็กทั้งปกติ เด็กพิเศษ และเด็กด้อยโอกาส	53	35.80	5
5. จัดประสบการณ์ให้เหมาะสมกับสภาพท้องถิ่น	59	39.90	4

จากตารางที่ 19 พบว่า แนวทางการพัฒนาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยในสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2 ด้านการสร้างหลักสูตรที่เหมาะสม
มีค่าร้อยละเรียงลำดับ ดังนี้ จัดประสบการณ์ให้เหมาะสมกับความต้องการ วัย และพัฒนาการ
ของเด็ก กำหนดบทบาทหน้าที่ของผู้สอนระดับปฐมวัยให้ชัดเจน ให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วม
ในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา โดยเลือกตัวแทนผู้ปกครองมาเป็นคณะกรรมการสถานศึกษา
จัดประสบการณ์ให้เหมาะสมกับสภาพท้องถิ่น มุ่งพัฒนาเด็กทั้งปกติ เด็กพิเศษ และเด็กด้อยโอกาส

ตารางที่ 20 ความถี่ ร้อยละ และอันดับของแนวทางการพัฒนาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย
ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2
ด้านการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก

ด้านการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก	ความถี่	ร้อยละ	อันดับที่
1. สร้างบรรยากาศให้เด็กรู้สึกผ่อนคลาย และได้ออกกำลังกาย	74	50.00	3
2. จัดสภาพแวดล้อมที่สนองความต้องการ ความสนใจ และพัฒนาการของเด็ก	91	61.50	1
3. จัดจำนวนนักเรียนไม่เกิน 25 คน ต่อครู 1 คน เพื่อที่จะได้ดูแล ทั่วถึง	71	48.00	4

ตารางที่ 20 (ต่อ)

ด้านการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก	ความถี่	ร้อยละ	อันดับที่
4. สถานศึกษาควรจัดหาสื่อ อุปกรณ์ เครื่องเล่นให้เหมาะสม และเพียงพอต่อจำนวนเด็ก	82	55.40	2
5. สถานศึกษาควรสนับสนุนงบประมาณในการจัดสภาพแวดล้อมต่าง ๆ อย่างเหมาะสม	55	37.20	5

จากตารางที่ 20 พบว่า แนวทางการพัฒนาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2 ด้านการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก มีค่าร้อยละเรียงลำดับ ดังนี้ จัดสภาพแวดล้อมที่สนองความต้องการ ความสนใจ และพัฒนาการของเด็ก สถานศึกษาควรจัดหาสื่อ อุปกรณ์ เครื่องเล่นให้เหมาะสมและเพียงพอต่อจำนวนเด็ก สร้างบรรยากาศให้เด็กรู้สึกผ่อนคลาย และได้ออกกำลังกาย จัดจำนวนนักเรียนไม่เกิน 25 คน ต่อครู 1 คน เพื่อที่จะได้ดูแลทั่วถึง สถานศึกษาควรสนับสนุนงบประมาณในการจัดสภาพแวดล้อมต่าง ๆ อย่างเหมาะสม

ตารางที่ 21 ความถี่ ร้อยละ และอันดับที่ของแนวทางการพัฒนาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2 ด้านการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก

ด้านประเมินพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก	ความถี่	ร้อยละ	อันดับที่
1. จัดกิจกรรมกระตุ้นการเรียนรู้ผ่านประสาทสัมผัสทั้ง 5	57	38.50	5
2. ส่งเสริมกระบวนการสังเกต การฟัง การตั้งคำถาม การกล้าแสดงออก	90	60.80	1
3. จัดอบรมให้ความรู้แก่ผู้สอนอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ	82	55.40	2
4. จัดกิจกรรมให้เด็กได้ปฏิบัติ และเรียนรู้ด้วยตนเอง	68	45.90	4
5. จัดกิจกรรมให้เด็กได้เรียนรู้จากปฏิบัติจริง	77	52.00	3

จากตารางที่ 21 พบว่า แนวทางการพัฒนาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2 ด้านการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการ และการเรียนรู้ของเด็ก ดังนี้ ส่งเสริมกระบวนการสังเกต การฟัง การตั้งคำถาม การกล้าแสดงออก จัดอบรมให้ความรู้แก่ผู้สอนอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ จัดกิจกรรมให้เด็กได้เรียนรู้จากปฏิบัติจริง จัดกิจกรรมให้เด็กได้ปฏิบัติและเรียนรู้ด้วยตนเอง จัดกิจกรรมกระตุ้นการเรียนรู้ผ่านประสาทสัมผัสทั้ง 5

ตารางที่ 22 ความถี่ ร้อยละ และอันดับที่ของแนวทางการพัฒนาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2 ด้านประเมินพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก

ด้านประเมินพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก	ความถี่	ร้อยละ	อันดับที่
1. จัดให้ผู้สอนได้รับการอบรมและให้เรียนรู้อยู่เสมอ	78	52.70	3
2. ผู้สอนควรประเมินพัฒนาการเด็กให้ครบทุกด้าน	83	56.10	2
3. ใช้วิธีการประเมินที่หลากหลาย	52	35.10	5
4. จัดทำเครื่องมือต่าง ๆ เพื่อประเมินพฤติกรรมของเด็ก	66	44.60	4
5. ประเมินพัฒนาการเด็กอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ	99	66.90	1

จากตารางที่ 22 พบว่า แนวทางการพัฒนาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2 ด้านประเมินพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก ดังนี้ ประเมินพัฒนาการเด็กอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ ผู้สอนควรประเมินพัฒนาการเด็กให้ครบทุกด้าน จัดให้ผู้สอนได้รับการอบรมและให้เรียนรู้อยู่เสมอ จัดทำเครื่องมือต่าง ๆ เพื่อประเมินพฤติกรรมของเด็ก ใช้วิธีการประเมินที่หลากหลาย

ตารางที่ 23 ความถี่ ร้อยละ และอันดับของแนวทางการพัฒนาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย
 ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2
 ด้านความสัมพันธ์ระหว่างบ้านและสถานศึกษา

ด้านความสัมพันธ์ระหว่างบ้านและสถานศึกษา	ความถี่	ร้อยละ	อันดับที่
1. สถานศึกษาแจ้งข่าวสารต่าง ๆ ให้ผู้ปกครองทราบ	101	68.20	1
2. จัดสัมมนา เผยแพร่ความรู้สู่ผู้ปกครองในการพัฒนาเด็ก	51	34.50	5
3. ผู้สอนและผู้ปกครองมีส่วนร่วมรับผิดชอบในการพัฒนาเด็ก	69	46.60	3
4. ผู้สอนควรปรึกษาพูดคุยกับผู้ปกครองอยู่เสมอ	62	41.90	4
5. ผู้สอนกับผู้ปกครองมีการแลกเปลี่ยนข้อมูลเกี่ยวกับเด็ก	87	58.80	2

จากตารางที่ 23 พบว่า แนวทางการพัฒนาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยในสถานศึกษา
 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2 ด้านความสัมพันธ์ระหว่างบ้านและ
 สถานศึกษา มีค่าร้อยละเรียงลำดับ ดังนี้ สถานศึกษาแจ้งข่าวสารต่าง ๆ ให้ผู้ปกครองทราบ
 ผู้สอนกับผู้ปกครองมีการแลกเปลี่ยนข้อมูลเกี่ยวกับเด็ก ผู้สอนและผู้ปกครองมีส่วนร่วมรับผิดชอบ
 ในการพัฒนาเด็ก ผู้สอนควรปรึกษาพูดคุยกับผู้ปกครองอยู่เสมอ จัดสัมมนา เผยแพร่ความรู้สู่
 ผู้ปกครองในการพัฒนาเด็ก

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบปัญหาการบริหารการศึกษา ระดับปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2 และศึกษาแนวทางการพัฒนาการจัดศึกษาระดับปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2 ประกอบด้วย 5 ด้าน ได้แก่ ด้านการสร้างหลักสูตรที่เหมาะสม ด้านการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้ของเด็ก ด้านจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการ และการเรียนรู้ของเด็ก ด้านประเมินพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก และด้านความสัมพันธ์ระหว่างบ้านและสถานศึกษา จำแนกตามสาขาที่จบการศึกษา ประสบการณ์ในการสอนระดับปฐมวัย และขนาดของสถานศึกษา กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูผู้สอนระดับปฐมวัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2 จำนวน 159 คน ได้จากการสุ่มแบบแบ่งชั้น โดยใช้ขนาดสถานศึกษาเป็นชั้นในการสุ่ม เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม แบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 50 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถามระหว่าง .28-.80 และค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .96 สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) การทดสอบค่าที (t -test) และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) เพื่อพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญ ทดสอบความแตกต่างรายคู่ ด้วยวิธีการเปรียบเทียบของ LSD

สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ปัญหาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2 พบว่า ปัญหาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2 โดยรวมและรายด้านมีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง ยกเว้น ด้านการประเมินพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับน้อย เรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการสร้างหลักสูตรที่เหมาะสม ด้านการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก ด้านการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก ด้านความสัมพันธ์ระหว่างบ้านและสถานศึกษา ผู้วิจัยมีข้อค้นพบ ดังนี้

1.1 ด้านการสร้างหลักสูตรที่เหมาะสม มีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง เรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย 3 ลำดับ ได้แก่ การศึกษาแนวทางการจัดประสบการณ์ระดับปฐมวัยของ

กระทรวงศึกษาธิการ การพัฒนาและปรับปรุงหลักสูตรให้สอดคล้อง เหมาะสมกับความต้องการของท้องถิ่น และการกำหนดแนวทางการปฏิบัติงานด้านการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยในสถานศึกษา ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การวิเคราะห์เทคนิค หลักการสอนเพื่อส่งเสริมพัฒนาการพื้นฐานของเด็กปฐมวัย

1.2 ด้านการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก อยู่ในระดับปานกลาง เรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย 3 ลำดับ ดังนี้ สถานที่ตั้งอยู่ในที่ที่ห่างไกลจากแหล่งมลภาวะ การรักษาความสะอาดของห้องเรียนและพื้นที่ห้องให้สามารถนั่งและนอนได้ และการชั้นเรียนที่เอื้อต่อการจัดประสบการณ์ให้กับเด็ก

1.3 ด้านการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการ และการเรียนรู้ของเด็ก อยู่ในระดับปานกลาง เรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย 3 ลำดับ ดังนี้ สื่อ วัสดุ อุปกรณ์ มีความประหยัดและเหมาะสม เพียงพอต่อการจัดกิจกรรม การจัดกิจกรรมรายบุคคลและกิจกรรมกลุ่มมีความสมดุลกัน และการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ส่งเสริมให้เด็กมีการแสดงออกด้านต่าง ๆ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การจัดกิจกรรมเหมาะสมกับลักษณะพัฒนาการของเด็ก

1.4 ด้านการประเมินพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก อยู่ในระดับน้อย เรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย 3 ลำดับ ได้แก่ การสังเกตและการจดบันทึกพฤติกรรม เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการประเมิน การประเมินหลาย ๆ ครั้ง ก่อนที่จะสรุปผล และการสร้างความร่วมมือกับผู้ปกครองในการประเมินพัฒนาการเด็ก ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ การนำผลการประเมินพัฒนาการมาใช้ในการปรับปรุงและจัดประสบการณ์ให้แก่เด็ก

1.5 ด้านความสัมพันธ์ระหว่างบ้าน และสถานศึกษาอยู่ในระดับปานกลาง เรียงลำดับจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย 3 ลำดับ ดังนี้ การจัดกิจกรรมร่วมกันระหว่างสถานศึกษาและบ้าน การติดต่อสื่อสารระหว่างครูผู้สอนกับผู้ปกครองอย่างสม่ำเสมอ และการแจ้งข่าวสารต่าง ๆ ให้ผู้ปกครองทราบอย่างต่อเนื่อง ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ผู้ปกครองเข้าใจพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก

2. เปรียบเทียบปัญหาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลบุรี เขต 2 จำแนกตามสาขาที่จบการศึกษา โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

3. ปัญหาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลบุรี เขต 2 จำแนกประสบการณ์ในการสอนระดับปฐมวัย โดยรวมและรายด้านการสร้างหลักสูตรที่เหมาะสม ด้านความสัมพันธ์ระหว่างบ้านและสถานศึกษา แตกต่างกัน

อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนด้านการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก และด้านการประเมินพัฒนาการ และการเรียนรู้ของเด็กแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางที่ระดับ .05

4. ปัญหาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาชลบุรี เขต 2 จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา โดยรวมและรายด้านแตกต่างกัน อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

5. แนวทางการพัฒนาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2 มีดังนี้

5.1 ด้านการสร้างหลักสูตรที่เหมาะสม มีค่าร้อยละเรียงลำดับ ดังนี้ จัดประสบการณ์ ให้เหมาะสมกับความต้องการ วัย และพัฒนาการของเด็ก กำหนดบทบาทหน้าที่ของผู้สอนระดับ ปฐมวัยให้ชัดเจน ให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา โดยเลือกตัวแทน ผู้ปกครองมาเป็นคณะกรรมการสถานศึกษา จัดประสบการณ์ให้เหมาะสมกับสภาพท้องถิ่น มุ่งพัฒนาเด็กทั้งปกติ เด็กพิเศษ และเด็กด้อยโอกาส

5.2 ด้านการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก มีค่าร้อยละเรียงลำดับ ดังนี้ จัดสภาพแวดล้อมที่สนองความต้องการ ความสนใจ และพัฒนาการของเด็ก สถานศึกษา ควรจัดหาสื่อ อุปกรณ์ เครื่องเล่นให้เหมาะสมและเพียงพอต่อจำนวนเด็ก สร้างบรรยากาศให้เด็ก รู้สึกผ่อนคลาย และได้ออกกำลังกาย จัดจำนวนนักเรียนไม่เกิน 25 คนต่อครู 1 คน เพื่อที่จะได้ดูแลทั่วถึง สถานศึกษาควรสนับสนุนงบประมาณในการจัดสภาพแวดล้อมต่าง ๆ อย่างเหมาะสม

5.3 ด้านการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก ดังนี้ ส่งเสริม กระบวนการสังเกต การฟัง การตั้งคำถาม การกล้าแสดงออก จัดอบรมให้ความรู้แก่ผู้สอน อย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ จัดกิจกรรมให้เด็กได้เรียนรู้จากปฏิบัติจริง จัดกิจกรรมให้เด็กได้ปฏิบัติ และเรียนรู้ด้วยตนเอง จัดกิจกรรมกระตุ้นการเรียนรู้ผ่านประสาทสัมผัสทั้ง 5

5.4 ด้านประเมินพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก ดังนี้ ประเมินพัฒนาการเด็ก อย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ ผู้สอนควรประเมินพัฒนาการเด็กให้ครบทุกด้าน จัดให้ผู้สอนได้รับการอบรมและให้เรียนรู้อยู่เสมอ จัดทำเครื่องมือต่าง ๆ เพื่อประเมินพฤติกรรมของเด็ก ใช้วิธีการประเมินที่หลากหลาย

5.5 ด้านความสัมพันธ์ระหว่างบ้านและสถานศึกษา มีค่าร้อยละเรียงลำดับ ดังนี้ สถานศึกษาแจ้งข่าวสารต่าง ๆ ให้ผู้ปกครองทราบ ผู้สอนกับผู้ปกครองมีการแลกเปลี่ยนข้อมูล เกี่ยวกับเด็ก ผู้สอนและผู้ปกครองมีส่วนร่วมรับผิดชอบในการพัฒนาเด็ก ผู้สอนควรปรึกษาคู่คุยกับผู้ปกครองอยู่เสมอ จัดสัมมนา เผยแพร่ความรู้สู่ผู้ปกครองในการพัฒนาเด็ก

อภิปรายผล

1. ปัญหาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2 โดยรวมมีอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะสถานศึกษา ยังขาดการจัดการด้านการสร้างหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย แนวทางการจัดประสบการณ์ของ กระทรวงศึกษาธิการ และควรปรับปรุงให้สอดคล้องกับหลักสูตรท้องถิ่น และจัดชั้นเรียนที่เอื้อต่อ การจัดประสบการณ์ให้กับเด็ก จัดสื่อวัสดุอุปกรณ์ที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก โดยสถานศึกษา ควรให้ความสำคัญกับการจัดการศึกษาปฐมวัย และเห็นว่าการศึกษาปฐมวัยจำเป็นอย่างยิ่งต่อ การพัฒนาคุณภาพการศึกษา และพัฒนาคุณภาพชีวิตของเด็ก เน้นการอบรมเลี้ยงดูที่ถูกต้องและ เหมาะสม โดยเฉพาะอย่างยิ่งการอบรมเลี้ยงดูเด็กซึ่งมีอายุตั้งแต่แรกเกิดจนถึง 5 ปี เป็นวัยที่ต้องการ พัฒนาการความพร้อมในด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม สติปัญญา และบุคลิกภาพ เนื่องจากอายุช่วงนี้ เป็นช่วงวิกฤตชีวิตมนุษย์ ผลของการอบรมเลี้ยงดูและประสบการณ์ต่าง ๆ ที่เด็กได้รับในระยะต้น ของชีวิต จะมีอิทธิพลต่อการวางรากฐานของพัฒนาการของเด็ก ดังนั้น จึงทำให้ปัญหาการจัดการ การศึกษาระดับปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2 โดยรวมมีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง สอดคล้องกับงานวิจัยของทัศนีย์ โต้หลวง (2553) ได้ศึกษา ปัญหาและแนวทางการแก้ปัญหาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 1 พบว่า ปัญหาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 โดยรวมและรายด้าน ทุกด้านนั้น พบว่า มีปัญหาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย อยู่ในระดับกลาง และงานวิจัยของ ฉนิษนันท์ ภักดีแก้ว (2555) ได้ศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะการจัดการบริการดูแลเด็กขององค์การ บริหารส่วนตำบล อำเภอปลวกแดง จังหวัดระยอง พบว่า ปัญหาการจัดการบริการดูแลเด็กใน ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง โดยแต่ละด้านมีรายละเอียด ดังนี้

1.1 ด้านการสร้างหลักสูตรที่เหมาะสม โดยรวมและรายข้อ มีปัญหาอยู่ในระดับ ปานกลาง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะสถานศึกษา ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2 ยังขาดการพัฒนาหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย ให้เหมาะสมกับบริบทของสถานศึกษา มีการจัดทำหลักสูตรปฐมวัยที่ไม่ได้เน้นด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม สติปัญญา และไม่ได้ คำนึงถึงพัฒนาการ และความสามารถที่แตกต่างกันของเด็ก ครูไม่ได้จัดกิจกรรมกลุ่มและกิจกรรม รายบุคคลในสัดส่วนใกล้เคียงกัน ครูจัดประสบการณ์ที่ไม่ได้ส่งเสริมการคิด การใช้ภาษา การสังเกต การจำแนก และการเปรียบเทียบเพื่อพัฒนาสติปัญญาและประสบการณ์ให้สอดคล้องกับ พัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก โดยให้เด็กได้เรียนรู้ผ่านประสาทสัมผัสทั้งห้า มีความเป็นอิสระ บนพื้นฐานการเล่น เพื่อช่วยให้เด็กได้พัฒนาการเกิดการเรียนรู้และอยู่ในกลุ่มคนที่มาจากพื้นฐาน

ที่เหมือนกันหรือแตกต่างกันได้อย่างมีความสุข สอดคล้องกับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษา
ขั้นพื้นฐาน (2547, หน้า 5) การจัดทำหลักสูตรระดับปฐมวัย ยึดแนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาเด็กครบ
ทุกด้าน การเรียนรู้จากประสบการณ์จริงผ่านการใช้ประสาทสัมผัสทั้ง 5 พื้นฐานของการเล่น
จะช่วยให้เด็กได้เกิดพัฒนาการเรียนรู้และอยู่ในกลุ่มคนที่มีความแตกต่างกัน โดยจัดประสบการณ์
ที่เหมาะสมกับวัย สติปัญญา ค่านิยม เจตคติ และจริยธรรม ดังนั้น จึงทำให้ปัญหาการจัดการศึกษา
ระดับปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2
ด้านการสร้างหลักสูตรที่เหมาะสม มีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง สอดคล้องงานวิจัยของปราณี
เพ็งกลัด (2552) ได้ศึกษาปัญหาและแนวทางแก้ปัญหาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของโรงเรียน
สังกัดเทศบาลนครระยอง พบว่า ปัญหาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของ โรงเรียนสังกัดเทศบาล
นครระยอง ด้านการสร้างหลักสูตรที่เหมาะสม โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง
และงานวิจัยของมัทนา ฉวนพยัคฆ์ (2558) ได้ศึกษาปัญหาและแนวทางการพัฒนา การจัดการศึกษา
ระดับปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 พบว่า
ด้านการสร้างหลักสูตรที่เหมาะสม โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง

1.2 ด้านการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก โดยรวมและรายข้อ

มีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารไม่ให้ความสำคัญกับการจัดสภาพแวดล้อม
สื่อและอุปกรณ์ในการจัดการเรียนการสอนสำหรับเด็กปฐมวัย ครูขาดการรักษาความสะอาดของ
ห้องเรียนและพื้นที่ห้องให้สามารถนั่งและนอนได้ การจัดชั้นเรียนที่ยังไม่เอื้อต่อการจัดประสบการณ์
ให้กับเด็ก อาจเป็นเพราะงบประมาณในการสนับสนุนเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน
ประกอบกับครูมีภาระงานมาก ส่งผลให้ไม่สามารถจัดกิจกรรมและสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อ
การเรียนรู้ของเด็กได้ครบตามตารางกิจกรรมประจำวัน สอดคล้องกับงานวิจัยของเดชะ ชีระตระกูล
(2548) ที่พบว่า ปัญหาด้านการจัดการเรียนการสอน คือ ครูยังมีไม่เพียงพอต่อชั้นเรียน และมีภาระ
งานอื่น ๆ อีกหลายด้านนอกเหนือจากการสอน ดังนั้น จึงทำให้ปัญหาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย
ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2 ด้านการสร้าง
สภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก มีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง สอดคล้องกับงานวิจัยของ
ปราณี เพ็งกลัด (2552) ปัญหาและแนวทางแก้ปัญหาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของ โรงเรียน
สังกัดเทศบาลนครระยอง พบว่า ปัญหาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของ โรงเรียนสังกัดเทศบาล
นครระยอง ด้านการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก โดยรวมและรายด้านอยู่ใน
ระดับปานกลาง และงานวิจัยของรุ่งเรือง จวงกระโทก (2550) ได้ศึกษาปัญหาการบริหารงาน
หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย ของโรงเรียนในอำเภอดอนนาค สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

สระแก้ว เขต 2 พบว่า ด้านการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก มีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง

1.3 ด้านการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก โดยรวมและรายข้อมีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะสถานศึกษาไม่มีการส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูได้อบรมเกี่ยวกับการสร้างสื่อสำหรับเด็ก ทำให้ขาดสื่อที่เหมาะสมในการจัดการเรียนการสอน ควรมีการจัดสื่อ วัสดุ อุปกรณ์ มีความประหยัดและเหมาะสม เพียงพอต่อการจัดกิจกรรม การจัดกิจกรรมรายบุคคลและกิจกรรมกลุ่มมีความสมดุลกัน และการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ส่งเสริมให้เด็กมีการแสดงออกด้านต่าง ๆ สอดคล้องกับงานวิจัยของแอน สุชะจิระ (2558) ที่พบว่า ครูปฐมวัย จัดหาสื่อ อุปกรณ์และแหล่งการเรียนรู้ในการจัดประสบการณ์ไม่สอดคล้องกับความสนใจ และวัยของเด็กปฐมวัย และครูปฐมวัยผลิตสื่อไม่เพียงพอกับความต้องการของเด็กปฐมวัย อีกทั้งศึกษานิเทศก์ที่รับผิดชอบการศึกษาปฐมวัยนิเทศ ติดตามไม่สม่ำเสมอ ทำให้ครูขาดผู้ให้คำแนะนำ และชี้แนะอยู่ตลอดเวลา ดังนั้น จึงทำให้ปัญหาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 2 ด้านการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก อยู่ในระดับปานกลาง สอดคล้องกับฉันทันท์ ภักดีแก้ว (2555) ได้ศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะ การจัดบริการดูแลเด็กขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอปลวกแดง จังหวัดระยอง พบว่า ปัญหาการจัดบริการดูแลเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โดยรวมและรายด้าน อยู่ในระดับปานกลาง และงานวิจัยของอนุรักษ์ มาสเนตร (2552) ได้ศึกษาการดำเนินงานบริหารด้านการศึกษาตามมาตรฐาน ศูนย์เด็กเล็กกรมอนามัยของสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย ในเขตบางซื่อ ด้านการส่งเสริมสุขภาพ อยู่ในระดับปานกลาง

1.4 ด้านการประเมินพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก โดยรวมและรายข้อมีปัญหาอยู่ในระดับน้อย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะครูเลือกวิธีประเมินผลที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการจัดการเรียนรู้และสัมพันธ์กับหลักสูตร โรงเรียนยึดมาตรฐานของหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546 เป็นเกณฑ์ในการเปรียบเทียบพัฒนาการของเด็กแต่ละคนที่อยู่ในวัยเดียวกัน ครูประเมินพัฒนาการของเด็กตามสภาพจริงด้วยวิธีการที่เหมาะสมกับเด็กปฐมวัย ครูรายงานผลการประเมินพัฒนาการให้ผู้ปกครองทราบเป็นระยะ ครูวางแผนการประเมินพัฒนาการอย่างเป็นระบบ ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการประเมินผลเด็กโดยใช้แฟ้มสะสมผลงาน ครูและผู้ปกครองร่วมมือกันป้องกันหรือแก้ไขพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ หรือส่งเสริมลักษณะที่พึงประสงค์ของเด็ก ครูสนทนาหรือสัมภาษณ์ผู้ปกครองเกี่ยวกับเด็ก เพื่อนำข้อมูลมาปรับปรุงกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาการของเด็ก ดังนั้น จึงทำให้ปัญหาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี

เขต 2 ด้านการประเมินพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก มีปัญหาอยู่ในระดับน้อย สอดคล้องกับงานวิจัยของสุพัตรา เรื่องขจิต (2552) ได้ศึกษาปัญหาการจัดการศึกษาปฐมวัยตามทัศนะของครูในโรงเรียนปฐมวัย จังหวัดตราด พบว่า ด้านการประเมินพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก โดยรวมอยู่ในระดับน้อย

1.5 ด้านความสัมพันธ์ระหว่างบ้านและสถานศึกษา โดยรวมและรายข้อมีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะสถานศึกษายังขาดการจัดกิจกรรมร่วมกันระหว่างสถานศึกษาและบ้าน ควรการติดต่อสื่อสารระหว่างครูผู้สอนกับผู้ปกครองอย่างสม่ำเสมอ และควรแจ้งข่าวสารต่าง ๆ ให้ผู้ปกครองทราบอย่างต่อเนื่อง การจัดการศึกษาในปัจจุบันผู้ปกครองนักเรียนมีส่วนร่วมในการแลกเปลี่ยน ข้อมูลกับสถานศึกษา และผู้ปกครองสามารถมาพบครูที่สถานศึกษาได้ตลอดเวลา เพื่อช่วยกันพัฒนาการเรียนรู้ของเด็กให้บรรลุเป้าหมายที่ต้องการร่วมกัน สอดคล้องกับอนุรักษ์ มาสเนตร (2552) ได้ให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการดำเนินงานบริหารด้านการศึกษาตามมาตรฐานศูนย์เด็กเล็ก ว่าควรมีการประชุมชี้แจงให้ผู้ปกครองเข้าใจในเรื่องของการมีส่วนร่วม และผู้ปกครองควรใช้เวลาเข้าร่วมกิจกรรมตามสมควร ควรสร้างสัมพันธ์อันดีกับผู้ปกครอง อีกทั้งประชาสัมพันธ์ให้ผู้ปกครองเห็นความสำคัญในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ให้มากขึ้น สอดคล้องกับมัทนา ฉวนพยัคฆ์ (2558) ได้ศึกษาปัญหาและแนวทางการพัฒนาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 พบว่า ด้านการสร้างหลักสูตรที่เหมาะสม โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง และงานวิจัยของรุ่งเรือง จวงกระโทก (2550) ได้ศึกษาปัญหาการบริหารงานหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนในอำเภอวัฒนานคร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้ว เขต 2 พบว่า มีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง

2. เปรียบเทียบปัญหาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2 จำแนกตามสาขาวิชาที่จบการศึกษา โดยรวมและรายด้าน แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ ครูที่จบสาขาวิชาการศึกษาปฐมวัยและสาขาอื่นยังขาดการจัดสภาพแวดล้อมที่เหมาะสมกับการเรียนรู้ของเด็ก สื่อและวัสดุอุปกรณ์มีไม่เพียงพอต่อความต้องการของเด็ก อีกทั้งครูไม่จัดประสบการณ์ตรงตามตารางกิจวัตรประจำวันที่เหมาะสมในแต่ละกิจกรรม สอดคล้องกับการวิจัยของจิรนุช อรุณเรือ (2550) ได้ศึกษาปัญหาและแนวทางการแก้ปัญหาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย ของโรงเรียนสังกัดเมืองพัทยา จังหวัดชลบุรี ผลการวิจัย พบว่า ผู้ปฏิบัติการสอนที่สำเร็จการศึกษาวิชาเอกแตกต่างกัน มีปัญหาการจัดการปฐมวัย แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ และสุพัตรา เรื่องขจิต (2552) ได้ศึกษาปัญหาการจัดการศึกษาปฐมวัยตามทัศนะของครูในโรงเรียนปฐมวัย จังหวัดตราด พบว่า ปัญหา

การจัดการศึกษาปฐมวัยตามทัศนะของครูในโรงเรียนปฐมวัย จังหวัดตราด จำแนกตามวิชาเอก ที่สำเร็จการศึกษา โดยรวมและรายด้านทุกด้าน แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ อีกทั้ง ภคมน โถปลานุชราคม (2555) พบว่า ผลการเปรียบเทียบปัญหาการจัดการศึกษาปฐมวัย ในโรงเรียนสังกัดเทศบาลนครระยอง จังหวัดระยอง จำแนกตามวิชาเอกที่สำเร็จการศึกษา โดยรวม แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

3. ปัญหาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาชลบุรี เขต 2 จำแนกประสบการณ์ในการสอนระดับปฐมวัย โดยรวมแตกต่างกัน อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะครูผู้ที่มีประสบการณ์สอนในระดับปฐมวัย ยังขาดการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการของเด็ก ทั้งร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา ครูจัดประสบการณ์ไม่ตรงตามกิจวัตรประจำวัน และไม่ตรงตามจุดมุ่งหมายของแผนการปฏิบัติการ ที่ตรงตามหลักสูตรของการศึกษาปฐมวัย สอดคล้องกับงานวิจัยของฉวีวรรณ ลิมวัฒนาสมุทร (2553) พบว่า ปัญหาการดำเนินงานจัดการศึกษาปฐมวัยในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษา ในจังหวัดนครพนม ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอนระดับปฐมวัย จำแนก ตามประสบการณ์การทำงาน ไม่แตกต่างกัน งานวิจัยของภคมน โถปลานุชราคม (2555) พบว่า ผลการเปรียบเทียบปัญหาการจัดการศึกษาปฐมวัย ในโรงเรียนสังกัดเทศบาลนครระยอง จังหวัด ระยอง จำแนกตามประสบการณ์ในการสอน โดยรวมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ และสุพัตรา เรืองขจิต (2552) ได้ศึกษาปัญหาการจัดการศึกษาปฐมวัยตามทัศนะของครูในโรงเรียน ปฐมวัย จังหวัดตราด พบว่า ปัญหาการจัดการศึกษาปฐมวัยตามทัศนะของครูในโรงเรียนปฐมวัย จังหวัดตราด จำแนกตามประสบการณ์การสอน โดยรวมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ส่วนด้านการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก ด้านการจัดกิจกรรม ที่ส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก และด้านการประเมินพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยครูที่มีประสบการณ์ในการสอนระดับปฐมวัย ต่ำกว่า 5 ปี มีปัญหาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยมากกว่าครูที่มีประสบการณ์การสอนระดับ ปฐมวัย 5-10 ปี ทั้งนี้อาจเป็นเพราะครูที่มีประสบการณ์การสอนปฐมวัยต่ำกว่า 5 ปี ส่วนใหญ่จะเป็น ครูที่ได้รับการบรรจุใหม่หรือเป็นครูที่ย้ายมาใหม่ ซึ่งบางคนไม่มีประสบการณ์ในการสอนเด็ก ปฐมวัย ดังนั้น การจัดสภาพแวดล้อม การจัดกิจกรรมและการประเมินพัฒนาการของเด็ก จึงทำได้ ไม่ดีนัก ดังที่ สกุศลพร สัจวรกาญจน์ (2529, หน้า 19) กล่าวว่า ประสบการณ์ของคนทำให้บุคคลนั้นมี โอกาสได้เรียนรู้และทำความเข้าใจและมองเห็นปัญหาได้ชัดเจนถูกต้องตามความเป็นจริง ทำให้ เกิดทักษะและทัศนคติที่ดีในการปฏิบัติงาน สอดคล้องกับงานวิจัยของจรรยา ชินสี (2552) ได้ศึกษา แนวทางการพัฒนาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในอำเภอแมริม จังหวัด

เชียงใหม่ ยังมีปัญหาบุคลากรขาดประสบการณ์ในการสอน ครูผู้ดูแลขาดความรู้ในการจัดประสบการณ์ และการประเมินพัฒนาเด็กปฐมวัย และงานวิจัยของมัทนา ฉนวนพยัคฆ์ (2558) พบว่า ปัญหาการจัดการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 จำแนกตามประสบการณ์ในการสอน ด้านประเมินพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

4. ปัญหาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2 จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะครูผู้สอนในสถานศึกษายังขาดการจัดประสบการณ์ที่เหมาะสมต่อพัฒนาการ และความต้องการของเด็กปฐมวัย ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา อีกทั้งยังขาดการจัดการชั้นเรียนที่ไม่อำนวยความสะดวกต่อการเรียนของเด็ก สอดคล้องกับงานวิจัยของฉวีวรรณ ลิ้มวัฒนาสมุทร (2553) พบว่า ปัญหาการดำเนินงานจัดการศึกษาปฐมวัยในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ในจังหวัดนครพนม ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอนระดับปฐมวัย จำแนกตามขนาดโรงเรียน ไม่แตกต่างกัน และงานวิจัยของภกมน โกลปานุชระคม (2555) พบว่า ผลการเปรียบเทียบปัญหาการจัดการศึกษาปฐมวัยในโรงเรียนสังกัดเทศบาลนครระยอง จังหวัดระยอง จำแนกตามขนาดของโรงเรียน โดยรวมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

5. จากแนวทางการพัฒนาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2 ทั้ง 5 ด้าน มีรายละเอียด ดังนี้

5.1 ด้านการสร้างหลักสูตรที่เหมาะสม มีแนวทางโดยการจัดประสบการณ์ให้เหมาะสมกับความต้องการ วัย และพัฒนาการของเด็ก กำหนดบทบาทหน้าที่ของผู้สอนระดับปฐมวัย ให้ชัดเจน และให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา โดยเลือกตัวแทนผู้ปกครองมาเป็นคณะกรรมการสถานศึกษา ทั้งนี้อาจเป็นเพราะสถานศึกษายังไม่มีการส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูได้จัดประสบการณ์ตามความต้องการของเด็ก อีกทั้งผู้ปกครองไม่มีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา สอดคล้องกับภเนตร ธรรมบวร (2546, หน้า 52) กล่าวว่า หัวใจสำคัญของการวางแผนหลักสูตรและพัฒนาหลักสูตรอยู่ที่ความสามารถของครูในการบูรณาการ ความสนใจ และความต้องการของเด็กแต่ละคน ความรู้เกี่ยวกับพัฒนาการเด็ก ปรัชญาการสอนของครูบริบทที่โรงเรียนตั้งอยู่ รวมถึงการประเมินผลเข้าด้วยกัน กรมวิชาการ (2546, หน้า 5) ระบุว่า การพัฒนาหลักสูตรพิจารณาจากวัยและประสบการณ์ของเด็ก โดยเป็นหลักสูตรที่มุ่งเน้นการพัฒนาเด็กทุกด้าน ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ และสติปัญญา โดยอยู่บนพื้นฐานของประสบการณ์เดิมและ

ประสบการณ์ใหม่ที่เด็กจะได้รับต้องมีความหมายในตัวเด็ก เป็นหลักสูตรที่ให้โอกาสเด็กค่อยโอกาส และเด็กพิเศษได้พัฒนา วัฒนธรรมและภาษาของเด็ก พัฒนาเด็กให้รู้สึกเป็นสุขในปัจจุบันมิใช่ เพียงเพื่อเตรียมเด็กสำหรับอนาคตข้างหน้าเท่านั้น

5.2 ด้านการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็กมีแนวทาง ดังนี้

จัดสภาพแวดล้อมที่สนองความต้องการ ความสนใจ และพัฒนาการของเด็ก สถานศึกษาควรจัดหา สื่อ อุปกรณ์ เครื่องเล่นที่เหมาะสมและเพียงพอต่อจำนวนเด็ก สร้างบรรยากาศให้เด็กรู้สึกผ่อนคลาย และได้ออกกำลังกาย ทั้งนี้อาจเป็นเพราะสถานศึกษายังขาดการจัดสภาพแวดล้อมที่ตอบสนองต่อ ความต้องการและความสนใจของเด็ก ไม่มีการจัดเครื่องเล่นที่เหมาะสมและเพียงพอต่อจำนวนเด็ก ซึ่งสอดคล้องกับบทเนตร ธรรมบวร (2546, หน้า 163) ได้ให้ความหมายสภาพแวดล้อมว่า สภาพแวดล้อมที่มนุษย์อาศัยอยู่หรือทำงาน และส่งเสริมต่อความรู้สึกรวมถึงประสิทธิภาพในการทำงาน โดยทั่วไปแล้วเมื่อก้าวถึงสภาพแวดล้อมทางการศึกษาปฐมวัย มักมีความหมายถึง สภาพภายใน ชั้นเรียน นอกจากนี้ยังรวมถึงสภาพภายนอกชั้นเรียนนั้น คือ สภาพแวดล้อมในห้องเรียนที่เหมาะสม กับวัยพัฒนาการเด็ก ต้องมีการดึงดูดความสนใจทั้งภายในและภายนอกห้องเรียนให้เด็ก อยากมาโรงเรียน เพื่อกระตุ้นให้เด็กเกิดการเรียนรู้และได้รับประสบการณ์อย่างมีประสิทธิภาพ มากขึ้น

5.3 ด้านการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก มีแนวทาง ดังนี้

ส่งเสริมกระบวนการสังเกต การฟัง การตั้งคำถาม การกล้าแสดงออก จัดอบรมให้ความรู้แก่ผู้สอน อย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ และจัดกิจกรรมให้เด็กได้เรียนรู้จากปฏิบัติจริง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะครู ไม่มีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมกระบวนการคิด สังเกต ทำให้เด็กไม่กล้าแสดงออก ซึ่งสอดคล้องกับกรมวิชาการ (2546, หน้า 1-5) ได้กำหนด 6 กิจกรรม ประจำวันของเด็กสำหรับเด็กปฐมวัย คือ กิจกรรมเสรี กิจกรรมสร้างสรรค์ กิจกรรมเสริมประสบการณ์ กิจกรรมกลางแจ้ง กิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ และเกมการศึกษา ซึ่งอาจสรุปได้ว่า แนวทางการพัฒนาจัดกิจกรรม ที่ส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก ควรจัดกิจกรรมที่ยึดเด็กเป็นศูนย์กลาง จัดให้สอดคล้อง เหมาะสมกับวัย ความสนใจต้องการ และความแตกต่างระหว่างบุคคลให้เรียนรู้อย่างสมบูรณ์ ทั้งระบบกาย ใจ และสมอง ให้อิสระเด็กในการคิดริเริ่มสร้างสรรค์ทำกิจกรรมด้วยตนเองและเรียนรู้ ด้วยตนเอง โดยครูเป็นผู้สนับสนุนและสร้างบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ เพื่อที่จะให้เด็กได้เรียนรู้ และเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ อย่างมีความสุข และส่งผลต่อพัฒนาการที่ดีทุก ๆ ด้าน

5.4 ด้านประเมินพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก มีแนวทาง ดังนี้ ครูประเมิน

พัฒนาการเด็กอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ ประเมินพัฒนาการให้ครบทุกด้าน รวมทั้งการที่ครู ได้เข้ารับการอบรมเกี่ยวกับพัฒนาการของเด็ก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะครูไม่ได้เข้ารับการอบรมให้มี

ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการประเมินพัฒนาการเรียนรู้ของเด็กอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ ซึ่งสอดคล้องกับนภเนตร ธรรมบวร (2544, หน้า 29-30) ได้กล่าวถึงหลักการต่าง ๆ ในการประเมินผลพัฒนาการเด็กปฐมวัย คือ การประเมินผลพัฒนาการเด็กปฐมวัยต้องประเมินทุกด้าน ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา ไม่ควรแยกประเมินเฉพาะด้านในด้านหนึ่ง การประเมินผลถือเป็นการประเมินที่ต่อเนื่อง และเป็นส่วนหนึ่งของการจัดกิจกรรมสำหรับเด็กปฐมวัย ครูจำเป็นต้องมีการประเมินผลอย่างต่อเนื่อง เพื่อทราบถึงพัฒนาการของเด็ก นอกจากนั้น ครูยังสามารถนำข้อมูลที่ได้จากการประเมินผลมาใช้ในการปรับปรุงการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับความสนใจและความต้องการของเด็กได้ตลอดเวลา และต้องมีการประเมินผลเด็กอย่างต่อเนื่อง และสม่ำเสมอ และนำมาใช้ในการทำความเข้าใจเด็กแต่ละคน ในการเลือกสื่อการเรียนการสอนและจัดกิจกรรมที่เหมาะสมกับเด็กแล้ว ต้องนำผลมาสรุปแล้วแจ้งให้เด็ก ผู้ปกครอง ผู้บริหารและผู้ที่เกี่ยวข้องทราบให้มีส่วนร่วมในการรับรู้พัฒนาการของเด็ก

5.5 ด้านความสัมพันธ์ระหว่างบ้านและสถานศึกษา มีแนวทาง ดังนี้ สถานศึกษา แจ้งข่าวสารต่าง ๆ ให้ผู้ปกครองทราบ ผู้สอนกับผู้ปกครองมีการแลกเปลี่ยนข้อมูลเกี่ยวกับเด็ก ผู้สอน และผู้ปกครองมีส่วนร่วมรับผิดชอบในการพัฒนาเด็ก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะสถานศึกษาไม่ได้แจ้งข่าวสารต่าง ๆ ให้ผู้ปกครองทราบ รวมทั้งครูและผู้ปกครองไม่มีการแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับเด็กและพัฒนาการเรียนรู้ของเด็ก ซึ่งสอดคล้องกับนภเนตร ธรรมบวร (2544, หน้า 146-148) ได้กล่าวถึงข้อเสนอแนะในการสื่อสารกับผู้ปกครองว่า การพูดคุยกับพ่อแม่ผู้ปกครองควรเป็นไปในลักษณะแลกเปลี่ยนความคิดเห็น แบ่งปันข้อมูลซึ่งกันและกัน ครูควรมีการบันทึกความก้าวหน้าเกี่ยวกับการพัฒนาการและการเรียนรู้ด้านต่าง ๆ ของเด็กเกี่ยวกับการสื่อสารกับพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก ครูควรมีการกระตุ้นให้ผู้ปกครองนำผลการประเมินไปใช้ในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ที่บ้านให้แต่เด็ก บ้าน วัด โรงเรียน ควรมีการร่วมมือให้การช่วยเหลือและกระตุ้นพัฒนาการด้านต่าง ๆ ให้กับเด็ก และต้องให้ความสัมพันธ์และดำเนินกิจกรรมที่สร้างความสัมพันธ์ระหว่างบ้านและสถานศึกษาให้เกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง เพื่อความเข้าใจของผู้ปกครอง

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลวิจัยไปใช้ มีดังนี้

1. ด้านการสร้างหลักสูตรที่เหมาะสม สถานศึกษาควรได้มีการปรับปรุงและพัฒนาหลักสูตรปฐมวัยให้สอดคล้องเหมาะสมกับความต้องการของหลักสูตรท้องถิ่น และมีการจัดแนวประสบการณ์ให้สอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยของกระทรวงศึกษาธิการ

2. ด้านการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก ผู้บริหารสถานศึกษาควรจัดให้มีการรักษาความสะอาดของห้องเรียนและพื้นห้องให้เด็กสามารถนั่งและนอนได้ และครูให้การจัดชั้นเรียนให้เอื้อต่อการจัดประสบการณ์ให้กับเด็ก รวมทั้งการดูแลรักษาและปรับปรุงอาคารสถานที่ให้อยู่ในสภาพเรียบร้อยและปลอดภัย

3. ด้านการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก ผู้บริหารสถานศึกษาควรให้มีนโยบายให้มีการสร้างสื่อ โดยมีการใช้วัสดุที่ได้จากท้องถิ่น โดยคำนึงถึงความประหยัดและความเหมาะสมของสื่อที่จะนำมาใช้

4. ด้านการประเมินพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีนโยบายและให้ความสำคัญในการจัดบันทึกพฤติกรรมและพัฒนาการของเด็ก มีการนิเทศ ติดตาม ให้ครูที่รับผิดชอบดำเนินการในเรื่องนี้อย่างจริงจังและต่อเนื่อง

5. ด้านความสัมพันธ์ระหว่างบ้านและสถานศึกษา ผู้บริหารควรจัดประชุมผู้ปกครองนักเรียนก่อนเปิดหรือเปิดภาคเรียนละ 1 ครั้ง และให้ผู้ปกครองได้มีส่วนร่วมในการเสนอความคิดเห็นในการจัดการเรียนการสอน เพื่อให้ผู้ปกครองรู้สึกว่าเป็นส่วนหนึ่งของโรงเรียน และได้มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาให้กับลูกหลานของตนเอง

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยในสถานศึกษา ด้านการสร้างหลักสูตรที่เหมาะสม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2

2. ควรศึกษาปัญหาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2 ด้วยวิธีการเชิงคุณภาพเพื่อให้ได้ข้อมูลในเชิงลึก

3. ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อสภาพแวดล้อมและการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็กในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2 ตามความคิดเห็นของครูที่มีประสบการณ์ในการสอนต่ำกว่า 5 ปี

บรรณานุกรม

- กรมวิชาการ. (2546). *คู่มือหลักสูตรก่อนประถมศึกษา*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- กรณีการ์ โพธิ์รัตน์พิทักษ์. (2550). *คุณลักษณะความเป็นครูของครู โรงเรียนคาทอลิก สังกัดสังฆมณฑลจันทบุรี*. ปรินญาณิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหาร การศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). *หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2552). *ยุทธศาสตร์สู่การปฏิบัติของกระทรวงศึกษาธิการ*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.).
- กัญญนัช แยมประยูร. (2549). *ศึกษาปัญหาการบริหารการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 2*. งานนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- กัญญารัตน์ จันโทศรี. (2542). *การจัดประสบการณ์อนุบาลศึกษาของโรงเรียนเอกชนในจังหวัด กาฬสินธุ์*. การศึกษาค้นคว้าอิสระการศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาประถมศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. (2547). *การคิดวิเคราะห์*. กรุงเทพฯ: ชักเชสมิเดีย.
- เกื้อกูล แสงพริ้ง. (2541). *การศึกษาคือความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหาร โรงเรียนกับประสิทธิผล ของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 12*. วิทยานิพนธ์ ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- จรรยา ชินสี. (2552). *แนวทางการพัฒนาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในเขตอำเภอแมริม จังหวัดเชียงใหม่*. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชา การบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
- จිරัตน์ ปานพรหมมินทร์. (2542). *การศึกษากิจการปฏิบัติงานด้านการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ของครูผู้สอนระดับก่อนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานประถมศึกษาจังหวัดกระบี่*. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยทักษิณ.

- จำเรียง ถาวรสิน. (2549). การศึกษาความพึงพอใจของผู้ปกครองนักเรียนที่มีต่อการจัดการศึกษาของโรงเรียนสตรีมารดาพิทักษ์. งานนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- จิรนุช อรุณเรือ. (2550). ปัญหาและแนวทางการแก้ปัญหาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของโรงเรียนในสังกัดเมืองพัทยา จังหวัดชลบุรี. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ฉวีวรรณ ลิมวัฒนาสมุทร. (2553). สภาพและปัญหาการดำเนินงานจัดการศึกษาปฐมวัยในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาในจังหวัดนครพนม. งานนิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยนครพนม.
- ณิชนันท์ กักดีแก้ว. (2555). ปัญหาและข้อเสนอแนะการจัดการบริการดูแลเด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์การบริหารส่วนตำบล อำเภอปลวกแดง จังหวัดระยอง. งานนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- คุณดาว สุภากร. (2548). ปัญหาและแนวทางแก้ไขการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาจันทบุรี เขต 2. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- คุณฤทัย กระจ่าง. (2556). ปัญหาการบริหารงานวิชาการโรงเรียนในฝัน อำเภอบ้านบึง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1. งานนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- เดชะ ชีระตระกูล. (2548). การบริหารงานวิชาการ โรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลำปาง เขต 2. ลำปาง: มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง.
- ทัศนีย์ ไต้หลง. (2553). ปัญหาและแนวทางการแก้ปัญหาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของโรงเรียนในเขตอำเภอเมืองจันทบุรี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระดับประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1. งานนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- นภเนตร ธรรมบวร. (2545). หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2543). การวิจัยเบื้องต้น. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2545). การวิจัยเบื้องต้น (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- บุญชู อังสวัสดิ์. (2553). สมอง: การพัฒนาคุณภาพการศึกษา. ใน วารสารพัฒนาหลักสูตร, 2(126), 56-58.

- ปราณี เฟื่องกลัด. (2552). ปัญหาและแนวทางแก้ไขการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของโรงเรียน
สังกัดเทศบาลนครระยอง จังหวัดระยอง. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชา
การบริหารการศึกษา, คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ภคมน โถปลาบุษราคัม. (2555). การเปรียบเทียบปัญหาการจัดการศึกษาปฐมวัยในโรงเรียน
สังกัดเทศบาลนครระยอง จังหวัดระยอง. งานนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชา
การบริหารการศึกษา, คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ภารดี อนันต์นาวิ. (2553). หลักการ แนวคิด ทฤษฎีทางการบริหารการศึกษา. ชลบุรี: มนต์รี.
- มัทนา ฉวนพยัคฆ์. (2558). ปัญหาและแนวทางการพัฒนาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย
ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1.
งานนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, คณะศึกษาศาสตร์,
มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ยศกมล เรืองสง่า. (2551). สภาพปัญหาและแนวทางการพัฒนาการจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนา
เด็กเล็กก่อนเกณฑ์ในวัด จังหวัดนครพนม. งานนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต,
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- บุษธนา มิ่งเมือง. (2549). การบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเทศบาลเมืองคูคต จังหวัดปทุมธานี.
สารนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย,
มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- เขาวดี ด้วงกุล. (2547). สภาพปัญหาและการบริหารงานการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา
ของโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษานครศรีธรรมราช.
วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, คณะศึกษาศาสตร์,
มหาวิทยาลัยบูรพา.
- เขาวพา เดชะคุปต์. (2542). การจัดการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัย. กรุงเทพฯ: เอ พี กราฟฟิกส์ดีไซน์ส์.
- รัตนภรณ์ เตปินดา. (2555). ปัญหาการและจัดการศึกษาระดับปฐมวัยในโรงเรียนประถมศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3. งานนิพนธ์การศึกษา
มหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- รุ่งเรือง จวงกระโทก. (2550). ปัญหาการบริหารงานหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียน
ในอำเภอวัฒนานคร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้ว เขต 2. งานนิพนธ์
การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, คณะศึกษาศาสตร์,
มหาวิทยาลัยบูรพา.

- วรรณชิตา วงษ์สาจันทร์. (2551). *ปัญหาและความต้องการพัฒนาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 3. งานนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยบูรพา.*
- สกุลพร สัจวรกาญจน์. (2529). *ความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะความเป็นผู้นำ กับความสามารถในการบริหารหอผู้ป่วย ของหัวหน้าหอผู้ป่วยโรงพยาบาลรัฐบาล ในกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาพยาบาล, บัณฑิตวิทยาลัย, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.*
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2. (2558). *ข้อมูลนักเรียนและสถานศึกษาในเขตพื้นที่บริการ. ชลบุรี: ศูนย์เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา.*
- สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา. (2542). *พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น พ.ศ. 2542. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา.*
- สำนักงานคณะกรรมการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2547). *หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2546. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.*
- สำนักงานคณะกรรมการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2557). *คู่มือดำเนินงานประเมินพัฒนาการนักเรียนที่จบหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย ปีการศึกษา 2557. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ.*
- สำนักงานคณะกรรมการศึกษาแห่งชาติ. (2553). *ภาพอนาคต & กลยุทธ์ "เราจะใช้ ICT เพื่อสนับสนุนการปฏิรูปการเรียนรู้ในโรงเรียนได้อย่างไร? . กรุงเทพฯ: พิมพ์ดี.*
- สิริมา ภิญโญอนันตพงษ์. (2550). *การศึกษาปฐมวัย. กรุงเทพฯ: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. เอกสารประกอบการสอนสาขาวิชาการศึกษาศาสตร์.*
- สุปราณี รื่นพิทักษ์. (2549). *การศึกษาความคิดเห็นของครู ผู้ดูแลเด็กและผู้ปกครองที่มีต่อการจัดการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัย ในสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย. ปรินญานินพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการศึกษาศาสตร์, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.*
- สุพัตรา เรืองจิด. (2552). *ปัญหาการศึกษาระดับปฐมวัยตามทรรศนะของครูในโรงเรียนปฐมวัยในจังหวัดตราด. งานนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยบูรพา.*

- สุกัลักษณ์ ตั้งกลชาญ. (2548). การดำเนินงานตามมาตรฐานคุณภาพการศึกษาของโรงเรียน
สังกัดเทศบาลนครระยอง จังหวัดระยอง. งานนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต,
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สุมิตรา ไสแสง. (2553). ศึกษาปัญหาการบริหารงานวิชาการระดับปฐมวัยในสถานศึกษา
สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดชลบุรี. งานนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต,
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สุวิมล ติรกันนท์. (2549). การใช้สถิติในงานวิจัยทางสังคมศาสตร์: แนวทางสู่การปฏิบัติ
(พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อนุรักษ์ มาสเนตร. (2552). ศึกษาการดำเนินงานการบริหารด้านการศึกษิตตามมาตรฐาน
ศูนย์เด็กเล็ก กรมอนามัย ของสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย ในเขตบางซื่อ. วิทยานิพนธ์
การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย,
มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์.
- อรุณี เขตนิมิต. (2548). สภาพปัญหาการบริหารงานวิชาการระดับปฐมวัยในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศรีสะเกษ เขต 3. ม.ป.ท.
- อ้อมใจ เวียงสมุทร. (2552). ปัญหาและแนวทางการพัฒนาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย
ของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้ว เขต 2. วิทยานิพนธ์การศึกษา
มหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- อัมพรศรี เอี่ยมตระกูล. (2542). ปัญหาและข้อเสนอแนะในการแก้ไขปัญหาการบริหารงาน
ระดับก่อนประถมศึกษา ในเขตพัฒนาพื้นที่ชายฝั่งทะเลตะวันออก. วิทยานิพนธ์
การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย,
มหาวิทยาลัยบูรพา.
- อุษณีย์ งานสกุล. (2550). การสังเคราะห์วิทยานิพนธ์ระดับมหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษามหาบัณฑิต
ด้านสภาพปัญหาการจัดการศึกษามหาบัณฑิต. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต,
สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน, คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- แอน สุชะจิระ. (2558). การศึกษาสภาพปัญหาและแนวทางแก้ปัญหาการบริหารวิชาการระดับ
การศึกษามหาบัณฑิตของโรงเรียน ในจังหวัดพระนครศรีอยุธยา. วิทยานิพนธ์ครุศาสตร
มหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยราชภัฏ
พระนครศรีอยุธยา.

- Albury, R. G. (1997). The development of guiding principles for the establishment and organization of parish day nursery school. *Dissertation Abstracts International*, 7(5), 1587-A.
- Berger, E. H. (1987). *Parents as partner in education: The school-working together*. Columbus: Merrill.
- Buford, J. F. (1977, March). Parent perceptions of early childhood education. *Dissertation Abstracts International*, 9(37), 5688-A.
- Cronbach, L. J. (1990). *Essentials of psychology testing* (5th ed.). New York: Harper Collins.
- Krejcie, R. V., & Morgan, D. W. (1970). Determining sample size for research activities. *Educational and Psychological measurement*, 3(3), 607-608.
- Larkin, E. (1992). The preschool administrators: Perspectives on leadership in early childhood education. *Dissertation Abstracts International*, 53(2), 397-A.
- Leeper, S. H. (1984). *Good school for young children*. New York: Macmillan.
- Logan, M., & Leong, D. (1994). *Assessing and guiding young children's development and learning*. Toronto: Allyn and Bacon.
- Logan, M., & Logan, V. G. (1974). *Educational for young children*. Toronto: McGraw-Hill.
- McAfee, O., & Leong, D. (1994). *Assessing and guiding young children's development and learning*. Boston: Allyn and Bacon.
- Morrison, G. (1988). *Early childhood education today*. Columbus: Merrill.
- Werthem, L. (1994). Communication patterns and communication attitude\ between parents and caregiver. *Dissertation Abstracts Internation*, 48(4), 55-61A.
- Whitaker, B. I. (1978). Citizen participation in educational decision making in an urban school district as perceived by parents and administrators. *Dissertation Abstracts International*, 98(6), 55-106.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

- สำเนาหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการตรวจสอบความเที่ยงตรงของเครื่องมือ
- สำเนาหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูลเพื่อหาคุณภาพเครื่องมือ
- สำเนาหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย

(สำเนา)

ที่ ศธ 6218.8/ ว.990

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา
ต.แสนสุข อ.เมือง จ.ชลบุรี 20131

31 ตุลาคม 2559

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ในการตรวจสอบความเที่ยงตรงของเครื่องมือในการวิจัย

เรียน

สิ่งที่แนบมาด้วย 1. คำโครงการวิจัย

2. เครื่องมือในการวิจัย

ด้วย นางสาวจุฑารัตน์ หึ่งทอง นิสิตระดับบัณฑิตศึกษา หลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา รหัส 58920826 ได้รับความเห็นชอบให้ทำงานนิพนธ์ เรื่อง ปัญหาและแนวทางการพัฒนาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2 โดยอยู่ในความควบคุมดูแลของผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภารดี อนันต์นำวี เป็นประธานกรรมการควบคุมงานนิพนธ์ ภาควิชาการบริหารการศึกษา ได้พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญในเรื่องดังกล่าวเป็นอย่างดี จึงขอความอนุเคราะห์จากท่าน ในการตรวจสอบความเที่ยงตรงของเครื่องมือของนิสิตในครั้งนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ จักเป็นพระคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(ลงชื่อ)

สุเมธ งามกนก

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุเมธ งามกนก)

หัวหน้าภาควิชาการบริหารการศึกษา

ภาควิชาการบริหารการศึกษา

โทร. 0-3810-2052

โทรสาร 0-3874-5811

(สำเนา)

ที่ ศธ 6218.8/ ว.991

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา
ต.แสนสุข อ.เมือง จ.ชลบุรี 20131

3 พฤศจิกายน 2559

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อหาคุณภาพเครื่องมือ

เรียน

ด้วย นางสาวจุฑารัตน์ หึงทอง นิสิตระดับบัณฑิตศึกษา หลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา รหัส 58920826 ได้รับความเห็นชอบให้ทำงานนิพนธ์ เรื่อง ปัญหาและแนวทางการพัฒนาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2 โดยอยู่ในความควบคุมดูแลของผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภารดี อนันต์นาวิ เป็นประธานกรรมการควบคุมงานนิพนธ์ ภาควิชาการบริหารการศึกษา มีความประสงค์จะขอความอนุเคราะห์จากท่าน เพื่ออำนวยความสะดวกในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อหาคุณภาพเครื่องมือในการวิจัย

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ จักเป็นพระคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(ลงชื่อ)

สุเมธ งามกนก

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุเมธ งามกนก)

หัวหน้าภาควิชาการบริหารการศึกษา

ภาควิชาการบริหารการศึกษา

โทร. 0-3810-2052

โทรสาร 0-3874-5811

(สำเนา)

ที่ ศธ 6218.8/ ว.992

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา
ต.แสนสุข อ.เมือง จ.ชลบุรี 20131

5 พฤศจิกายน 2559

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัย

เรียน

ด้วย นางสาวจุฑารัตน์ หึงทอง นิสิตระดับบัณฑิตศึกษา หลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา รหัส 58920826 ได้รับความเห็นชอบให้ทำงานนิพนธ์ เรื่อง ปัญหาและแนวทางการพัฒนาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2 โดยอยู่ในความควบคุมดูแลของผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภรณ์ อนันต์นาวี เป็นประธานกรรมการควบคุมงานนิพนธ์ ภาควิชาการบริหารการศึกษา ความประสงค์จะขอความอนุเคราะห์จากท่าน เพื่ออำนวยความสะดวกในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อหาคุณภาพเครื่องมือในการวิจัย

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์ จักเป็นพระคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(ลงชื่อ)

สุเมธ งามกนก

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุเมธ งามกนก)

หัวหน้าภาควิชาการบริหารการศึกษา

ภาควิชาการบริหารการศึกษา

โทร. 0-3810-2052

โทรสาร 0-3874-5811

ภาคผนวก ข
แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง ปัญหาและแนวทางการพัฒนาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยในสถานศึกษา

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2

คำชี้แจง ผู้ที่ตอบแบบสอบถามเป็นครูผู้สอนระดับปฐมวัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาชลบุรี เขต 2

ตอนที่ 1 เป็นข้อมูลเบื้องต้นของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยในสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2 ใน 5 ด้าน ได้แก่ ด้านการสร้าง
หลักสูตรที่เหมาะสม ด้านการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้ของเด็ก ด้านจัดกิจกรรม
ที่ส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก ด้านประเมินพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก
และด้านความสัมพันธ์ระหว่างบ้านและสถานศึกษา

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย
ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2 ใน 5 ด้าน ได้แก่
ด้านการสร้างหลักสูตรที่เหมาะสม ด้านการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้ของเด็ก
ด้านการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก ด้านประเมินพัฒนาการและ
การเรียนรู้ของเด็ก และด้านความสัมพันธ์ระหว่างบ้านและสถานศึกษา

แบบสอบถามเพื่อการวิจัยฉบับนี้ มีจุดมุ่งหมายที่จะศึกษาปัญหาและแนวทางการพัฒนา
การจัดการศึกษาระดับปฐมวัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
ชลบุรี เขต 2 ซึ่งไม่มีคำตอบที่ถูกหรือผิดข้อมูลจากการตอบแบบสอบถามของท่าน จะถือเป็น
ความลับไม่มีผลกระทบใด ๆ ต่อตัวท่านทั้งสิ้น ขอให้ท่านตอบแบบสอบถามทุกข้อให้ตรงกับ
ความเป็นจริง เพื่อความถูกต้องและสมบูรณ์ของการวิจัย

ขอขอบคุณเป็นอย่างยิ่งในความอนุเคราะห์ตอบแบบสอบถาม

จุฑารัตน์ หิ๊งทอง

นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

ตอนที่ 1 ข้อมูลเบื้องต้นของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงใน หน้าข้อความตามความเป็นจริง

1. สาขาวิชาที่จบการศึกษา

การศึกษาปฐมวัย

สาขาวิชาอื่น ๆ

2. ประสบการณ์ในการสอนระดับปฐมวัย

ต่ำกว่า 5 ปี

5-10 ปี

มากกว่า 10 ปี ขึ้นไป

3. ขนาดสถานศึกษา

ขนาดเล็ก

ขนาดกลาง

ขนาดใหญ่/ขนาดใหญ่พิเศษ

ตอนที่ 2 แบบสอบถามปัญหาการพัฒนาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยในสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2

คำชี้แจง ท่านผู้ตอบแบบสอบถาม กรุณาอ่านแบบสอบถามอย่างละเอียด ก่อนเขียนเครื่องหมาย

✓ ลงในช่องทางขวามือตามความคิดเห็นทุกด้านและทุกข้อ โดยให้ค่าของระดับคะแนน 5 ระดับ ตามความเป็นจริง ดังนี้

5 หมายถึง ปัญหาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย อยู่ในระดับมากที่สุด

4 หมายถึง ปัญหาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย อยู่ในระดับมาก

3 หมายถึง ปัญหาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย อยู่ในระดับปานกลาง

2 หมายถึง ปัญหาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย อยู่ในระดับน้อย

1 หมายถึง ปัญหาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย อยู่ในระดับน้อยที่สุด

ข้อที่	ปัญหาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย	ระดับปัญหา				
		มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
1	ด้านการสร้างหลักสูตรที่เหมาะสม การศึกษาแนวการจัดประสบการณ์ระดับปฐมวัยของ กระทรวงศึกษาธิการ					
2	การกำหนดแนวทางการปฏิบัติงานด้านการจัดการศึกษาระดับ ปฐมวัยในสถานศึกษา					
3	การศึกษาและทำความเข้าใจเกี่ยวกับรายละเอียดของเอกสาร ประกอบหลักสูตร					
4	การศึกษาเกี่ยวกับโครงสร้างและจุดมุ่งหมายของแผนการจัด ประสบการณ์					
5	การวิเคราะห์หลักการจัดกิจกรรมระดับปฐมวัยตามตาราง กิจกรรมประจำวัน					
6	การจัดทำแผนการปฏิบัติงานและปฏิทินงานประจำปีของ การจัดการศึกษาระดับปฐมวัยในสถานศึกษา					
7	การวิเคราะห์หลักการจัดทำแผนการจัดประสบการณ์ระดับ ปฐมวัย					

ข้อที่	ปัญหาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย	ระดับปัญหา				
		มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
8	การวิเคราะห์เทคนิค หลักการสอนเพื่อส่งเสริมพัฒนาการพื้นฐานของเด็กปฐมวัย					
9	การจัดหาตำรา/ เอกสารทางวิชาการเกี่ยวกับการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยให้บุคลากรในสถานศึกษาได้มีศึกษาค้นคว้า					
10	การพัฒนาและปรับปรุงหลักสูตรให้สอดคล้องเหมาะสมกับความต้องการของท้องถิ่น					
11	ด้านการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก การชั้นเรียนที่เอื้อต่อการจัดประสบการณ์ให้กับเด็ก					
12	การจัดให้มีวัสดุครุภัณฑ์ที่จำเป็นสำหรับเด็กระดับปฐมวัยอย่างเพียงพอ					
13	การจัดสถานที่เล่นกลางแจ้งสำหรับเด็กระดับปฐมวัย					
14	การจัดให้มีสถานที่เล่นในร่มสำหรับเด็กนอกห้องเรียน					
15	การรักษาความสะอาดของห้องเรียนและพื้นที่ห้องให้สามารถนั่งและนอนได้					
16	การดูแลรักษาและปรับปรุงอาคารสถานที่ให้อยู่ในสภาพเรียบร้อยและปลอดภัย					
17	การจัดห้องเรียนมีความปลอดภัย เพื่อสะดวกต่อการจัดกิจกรรมและประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัยในสถานศึกษา					
18	การจัดอุปกรณ์ที่มีประโยชน์ทางการศึกษาแก่เด็กตรงตามวัตถุประสงค์สอดคล้องกับพัฒนาการเรียนรู้ และความต้องการของเด็ก					
19	สถานที่ตั้งอยู่ในพื้นที่ที่มีอากาศถ่ายเทได้สะดวก					
20	สถานที่ตั้งอยู่ในพื้นที่ห่างไกลจากแหล่งมลภาวะ					

ข้อที่	ปัญหาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย	ระดับปัญหา				
		มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
21	ด้านการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก การจัดตารางกิจกรรมประจำวันเหมาะสมกับเหตุการณ์ และลักษณะของกลุ่มเด็ก					
22	การกำหนดระยะเวลาในการจัดกิจกรรมเหมาะสมกับวัย และพัฒนาการของเด็ก					
23	การจัดกิจกรรมในห้องเรียนและนอกห้องเรียน มีความสมดุลกัน					
24	การจัดกิจกรรมเหมาะสมกับลักษณะพัฒนาการของเด็ก					
25	สื่อ วัสดุ อุปกรณ์ มีความประหยัดและเหมาะสมเพียงพอ ต่อการจัดกิจกรรม					
26	การจัดกิจกรรมรายบุคคลและกิจกรรมกลุ่มมีความสมดุลกัน					
27	การจัดกิจกรรมต่าง ๆ ส่งเสริมให้เด็กมีการแสดงออก ด้านต่าง ๆ					
28	การจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก ได้ครบทั้ง 6 กิจกรรม					
29	การจัดกิจกรรมที่เน้นการเรียนรู้อย่างมีความสุข มีความสนุกสนาน สนใจที่จะเรียนรู้					
30	การจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการกล้ามเนื้อเล็ก กล้ามเนื้อใหญ่					
31	ด้านการประเมินพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการประเมินพัฒนาการ และการเรียนรู้ของเด็ก					
32	การสังเกตและการจดบันทึกพฤติกรรมเพื่อเป็นส่วนหนึ่ง ของการประเมิน					

ข้อที่	ปัญหาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย	ระดับปัญหา				
		มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
33	การประเมินพัฒนาการของเด็กอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอตามสภาพจริง					
34	การนำผลการประเมินพัฒนาการมาใช้ในการปรับปรุงและจัดประสบการณ์ให้แก่เด็ก					
35	การใช้การประเมินพัฒนาการให้เหมาะสมกับวัยและพัฒนาการของเด็ก					
36	การรายงานผลการประเมินผลพัฒนาการเด็กให้ผู้ปกครองทราบอย่างสม่ำเสมอ					
37	การสร้างความร่วมมือกับผู้ปกครองในการประเมินพัฒนาการเด็ก					
38	การประเมินพัฒนาการเด็กครอบคลุมทุกด้าน					
39	การประเมินหลาย ๆ ครั้ง ก่อนที่จะสรุปผล					
40	การจดบันทึกผลการประเมินพัฒนาการของเด็กอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ					
ด้านความสัมพันธ์ระหว่างบ้าน และสถานศึกษา						
41	การปฐมนิเทศผู้ปกครอง					
42	การแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างผู้สอนกับผู้ปกครอง					
43	ผู้ปกครองเข้าใจพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก					
44	ความรับผิดชอบร่วมกันระหว่างครูผู้สอนและผู้ปกครองในการพัฒนาเด็ก					
45	การกระตุ้นให้พ่อแม่ ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนร่วมในการให้การศึกษา					
46	การให้ความรู้แก่ผู้ปกครองในการช่วยเหลือและการพัฒนาเด็ก					
47	การติดต่อสื่อสารระหว่างครูผู้สอนกับผู้ปกครองอย่างสม่ำเสมอ					

ข้อที่	ปัญหาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย	ระดับปัญหา				
		มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)
48	การแจ้งข่าวสารต่าง ๆ ให้ผู้ปกครองทราบอย่างต่อเนื่อง					
49	การเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองมาพบครูได้ตลอดเวลา					
50	การจัดกิจกรรมร่วมกันระหว่างสถานศึกษาและบ้าน					

ตอนที่ 3 แบบสอบถามแนวทางการพัฒนาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยในสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2

คำชี้แจง ให้ท่านอ่านและพิจารณาประเด็นที่ท่านคิดว่าเป็นแนวทางการพัฒนาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยมากที่สุด แล้วทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน ( ) เลือกแนวทางแก้ไขปัญหาได้ 3 แนวทาง

1. ด้านการสร้างหลักสูตรที่เหมาะสม

( ) ให้ผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา โดยเลือกตัวแทนผู้ปกครองมาเป็นคณะกรรมการสถานศึกษา

( ) จัดประสบการณ์ให้เหมาะสมกับความต้องการ วัย และพัฒนาการของเด็ก

( ) กำหนดบทบาทหน้าที่ของผู้สอนระดับปฐมวัยให้ชัดเจน

( ) มุ่งพัฒนาเด็กทั้งปกติ เด็กพิเศษ และเด็กด้อยโอกาส

( ) จัดประสบการณ์ให้เหมาะสมกับสภาพท้องถิ่น

( ) อื่น ๆ (โปรดระบุ).....

.....
.....

2. ด้านการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของเด็ก

( ) สร้างบรรยากาศให้ได้รู้สึกผ่อนคลาย และได้ออกกำลังกาย

( ) จัดสภาพแวดล้อมที่สนองความต้องการ ความสนใจ และพัฒนาการของเด็ก

( ) จัดจำนวนนักเรียนไม่เกิน 25 คน ต่อครู 1 คน เพื่อที่จะได้ดูแลทั่วถึง

( ) สถานศึกษาคควรจัดหาสื่อ อุปกรณ์ เครื่องเล่นให้เหมาะสมและเพียงพอต่อจำนวนเด็ก

( ) สถานศึกษาคควรสนับสนุนงบประมาณในการจัดสภาพแวดล้อมต่าง ๆ อย่างเหมาะสม

( ) อื่น ๆ (โปรดระบุ).....

.....
.....

3. ด้านการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก

- ( ) จัดกิจกรรมกระตุ้นการเรียนรู้ผ่านประสาทสัมผัสทั้ง 5
- ( ) ส่งเสริมกระบวนการสังเกต การฟัง การตั้งคำถาม การกล้าแสดงออก
- ( ) จัดอบรมให้ความรู้แก่ผู้สอนอย่างต่อเนื่อง และสม่ำเสมอ
- ( ) จัดกิจกรรมให้เด็กได้ปฏิบัติ และเรียนรู้ด้วยตนเอง
- ( ) จัดกิจกรรมให้เด็กได้เรียนรู้จากปฏิบัติจริง
- ( ) อื่น ๆ (โปรดระบุ).....

4. ด้านประเมินพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็ก

- ( ) จัดให้ผู้สอนได้รับการอบรมและให้เรียนรู้อยู่เสมอ
- ( ) ผู้สอนควรประเมินพัฒนาการเด็กให้ครบทุกด้าน
- ( ) ใช้วิธีการประเมินที่หลากหลาย
- ( ) จัดทำเครื่องมือต่าง ๆ เพื่อประเมินพฤติกรรมของเด็ก
- ( ) ประเมินพัฒนาการเด็กอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ
- ( ) อื่น ๆ (โปรดระบุ).....

5. ด้านความสัมพันธ์ระหว่างบ้านและสถานศึกษา

- ( ) สถานศึกษาแจ้งข่าวสารต่าง ๆ ให้ผู้ปกครองทราบ
- ( ) จัดสัมมนา เผยแพร่ความรู้สู่ผู้ปกครองในการพัฒนาเด็ก
- ( ) ผู้สอนและผู้ปกครองมีส่วนร่วมรับผิดชอบในการพัฒนาเด็ก
- ( ) ผู้สอนควรปรึกษาพูดคุยกับผู้ปกครองอยู่เสมอ
- ( ) ผู้สอนกับผู้ปกครองมีการแลกเปลี่ยนข้อมูลเกี่ยวกับเด็ก
- ( ) อื่น ๆ (โปรดระบุ).....

ขอบคุณที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม

ภาคผนวก ค

ค่าอำนาจจำแนกและค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม

ตารางที่ 24 ค่าอำนาจจำแนกและค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม

ข้อ	ค่าอำนาจจำแนก (<i>r</i>)	ข้อ	ค่าอำนาจจำแนก (<i>r</i>)
1	.57	26	.75
2	.46	27	.57
3	.57	28	.72
4	.47	29	.75
5	.62	30	.67
6	.62	31	.40
7	.65	32	.52
8	.73	33	.65
9	.58	34	.66
10	.54	35	.61
11	.28	36	.60
12	.45	37	.74
13	.38	38	.68
14	.30	39	.60
15	.36	40	.76
16	.74	41	.41
17	.35	42	.28
18	.63	43	.37
19	.68	44	.48
20	.80	45	.61
21	.79	46	.65
22	.83	47	.55
23	.64	48	.67
24	.78	49	.53
25	.31	50	.67

หมายเหตุ: ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ = .96

ประวัติย่อของผู้วิจัย

ชื่อ-สกุล	นางสาวจุฑารัตน์ หึ่งทอง
วัน เดือน ปีเกิด	4 ตุลาคม พ.ศ. 2534
สถานที่เกิด	อำเภอเมือง จังหวัดฉะเชิงเทรา
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	74/1 หมู่ที่ 4 ตำบลแหลมประดู่ อำเภอบ้านโพธิ์ จังหวัดฉะเชิงเทรา
ตำแหน่งและประวัติการทำงาน	
พ.ศ. 2558-ปัจจุบัน	ครูผู้ช่วยโรงเรียนวัดพานทอง ตำบลพานทอง อำเภอพานทอง จังหวัดชลบุรี
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2558	การศึกษาระดับบัณฑิต (การศึกษาปฐมวัย) มหาวิทยาลัยบูรพา
พ.ศ. 2560	การศึกษามหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา) มหาวิทยาลัยบูรพา